

การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา
กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย

๕3 พ.ศ. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2548

สมศักดิ์ สิทธิวันชัย. (2548). การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร.

สารนิพนธ์ กศม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียน
ประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านการให้
ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม
ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา และเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจำแนก ตามระดับชั้น ประสิทธิภาพในการสอนและการได้
รับการนิเทศ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูที่สอนในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา
กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 7 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 118 คน เครื่องมือ
ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว
ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึด
ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบ
แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
ทั้ง 5 ด้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วน
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างใช้ t -test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ
ทางเดียว (One-way Analysis of Variance) โดยทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.5

ผลการศึกษา พบว่า

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา
สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น
และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง อยู่ใน
ระดับปานกลาง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพ
ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา อยู่ในระดับมาก

2. ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่สอน
ระดับชั้นต่างกัน มีระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ การจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
มาใช้ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและ
คุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรม นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน และที่ได้รับการนิเทศต่างกัน มีระดับการปฏิบัติการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่แตกต่างกัน

**A STUDY OF LEARNING ACTIVITIES BASED ON LEARNER CENTERED
APPROACH IN PRIMARY SCHOOLS UNDER BANGNA DISTRICT OFFICE,
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION.**

**AN ABSTRACT
BY
MR.SOMSAK SITTIWANCHAI**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
March 2005**

การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางนา
กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ แสงศักดิ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)
วันที่ 11 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ได้รับการให้คำปรึกษา คำแนะนำพร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับงานวิจัยทั้งทางตรงและทางอ้อม จากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร.มารศรี สุวานิธิ ซึ่งท่านอาจารย์ได้กรุณาให้กำลังใจและเวลาแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา อีกทั้งคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศา แสงศักดิ์ และคณะกรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภาพกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศา แสงศักดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง ของบรรดาคุณอาจารย์ จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภาพกิจ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดร. สุวิทย์ มูลคำ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต 1 จังหวัดสมุทรปราการ ดร. บังอร เสรีรัตน์ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ ดร. สมจิตร แก้วนาค อาจารย์ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ คอนเมือง และ ดร. จริลักษ์ณ์ จิรวินุลย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าใหม่ ที่ได้เสียสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณผู้บริหาร โรงเรียนและคณะครูอาจารย์ โรงเรียนรุ่งเรืองอุปถัมภ์ โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ โรงเรียนบางนาคนอก โรงเรียนผ่องพลอยอนุสรณ์ โรงเรียนอานวยกนกศิริอนุสรณ์ โรงเรียนบางนาโน และโรงเรียนเพ็ญพินอนุสรณ์ ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

อนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณนายวิจิต อิศระวิริยะกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสมศรี พึ่งสุข อาจารย์ประภัสสร คงคิต อาจารย์พรณี ทองทับ อาจารย์ถัศดาเถื่อนทับ รวมทั้งเพื่อนๆทุกคน สมาชิกในครอบครัวที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีมาโดยตลอด ซึ่งทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นสิ่งบูชาพระคุณบิดา มารดาและบูรพจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

สมศักดิ์ สิทธิวันชัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	8
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ระยะแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร	
ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545 –2549)	11
มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	13
การจัดกิจกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	17
แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	17
ความหมายการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	19
เทคนิคการจัดกิจกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	20
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวมาตรฐาน	
การศึกษาเพื่อการประเมิน: ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	27
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย.....	27
การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้.....	37
การให้นักเรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง.....	42
การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม.....	48
การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
งานวิจัยในประเทศ.....	57
งานวิจัยต่างประเทศ.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	63
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	88
อภิปรายผล.....	91
ข้อเสนอแนะ.....	94
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก.....	109
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	103
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	110
ภาคผนวก ค หนังสือราชการ.....	111
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	126

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	63
2	จำนวนและคำร้อยละ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	69
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน.....	70
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย.....	71
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้.....	72
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง.....	73
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม.....	74
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา.....	75
9	เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้าน.....	76
10	เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย จำแนกตามระดับช่วงชั้น.....	77
11	เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ จำแนกตามระดับช่วงชั้น.....	78
12	เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จำแนกตามระดับช่วงชั้น.....	79
13	เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามระดับช่วงชั้น.....	80
14	เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา จำแนกตามระดับช่วงชั้น.....	81

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
15	วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน.....	82
16	วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามการได้รับการนิเทศ.....	83

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

กรอบความคิดในการวิจัย..... 9

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนา“คน” ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมโดยที่“คน”นั้นควรเป็นคนที่มีความรู้ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข ทนต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลง การศึกษาจึงเป็นพลวัต คือ ต้องสอดคล้องทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและสังคมโลก ซึ่งกระแสการเปลี่ยนแปลงนั้น เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก การเตรียมคนให้มีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่จำเป็น จึงต้องทบทวนการจัดการศึกษาใหม่ เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างแท้จริง (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2542 : 1) ในยุคปัจจุบันโลกได้ชื่อว่า เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (Information Technology) (อธิปัตย์ คลีสุนทร. 2538 : 6) หรือ ยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) (วิชัย ดันศิริ. 2538 : 47) ซึ่งเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ไร้พรมแดน ทุกคนมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างเท่าเทียมกัน ทุกคนสามารถเรียนรู้ทางคอมพิวเตอร์จากอินเทอร์เน็ต (Internet) สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ แต่ความรู้ที่มีอยู่มากมายนั้น จะไม่มีประโยชน์เลย ถ้าผู้เรียนไม่สามารถรับข้อมูล ไม่สามารถนำข้อมูลมาพัฒนาตนเองได้ จึงต้องมีการพัฒนาระบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของโรงเรียนให้มีความรู้ สามารถพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา กรมวิชาการ. 2543 :1)

จากสภาพปัญหาด้านการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา ตามรายงานความสามารถในการแข่งขันปี 2544 (The World Competitiveness Yearbook. 2001) ของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (International institute for Management Development : IMD) พบว่าปี พ.ศ. 2544 IMD ได้จัดการศึกษาเป็น 1 ใน 5 องค์ประกอบของการจัดอันดับด้านประสิทธิภาพของรัฐ มีการคำนวณจากเกณฑ์ชีวิตในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งสิ้น 13 เกณฑ์ ปรากฏว่าความสามารถด้านการศึกษาไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จาก 49 ประเทศ ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ ไต้หวัน ญี่ปุ่น ฮองกง เกาหลี ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย แต่สูงกว่าอินโดนีเซีย จีน และอินเดีย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในเอเชีย ยกเว้น อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 48 ของประชากรวัยเรียน ซึ่งต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 :1- 6)

ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ทำให้หน่วยงานต่างๆ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ต่างพยายามดำเนินการปฏิรูปการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางที่กำหนด หัวใจของการปฏิรูป คือ การปฏิรูปการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก และสามารถดำเนินการได้ทันที เป้าหมายหลักของการปฏิรูปการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ตัวผู้เรียน ที่มีหลักการที่สำคัญ คือ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” การปฏิรูปการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ คู่คุณธรรม และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ ดี เก่ง และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1)

การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวนั้น จะต้องใช้ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ค้นคว้า และสร้างความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้อย่างมีระบบ การนำผลงานที่ดีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (อภิญา เหมระ. 2544 : 86) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิตนา แซมมณี (2544 : 86) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดค้น รวบรวมข้อมูล และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง ตลอดทั้งฝึกตนเองให้มีวินัย และรับผิดชอบในการทำงาน ทั้งยังสอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ กรมสามัญศึกษา (2542 : 3 - 4) ที่ได้กล่าวไว้ว่า หลักการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้น ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และเป็นผู้ให้บริการความรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องมีความรู้ความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ครูเป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียน และสามารถจัดหาหรือแนะนำสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ พฤติกรรมของครูจะต้องเต็มใจช่วยเหลือผู้เรียน และเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2543 : 12) ได้ทำการนิเทศโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร พบปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูว่า ครูส่วนใหญ่ยังเคยชินกับการเป็นผู้บอกเล่า ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ให้ผู้เรียน เน้นการท่องจำ และให้ผู้เรียนเป็นผู้ฟังที่ดีรับและจำความรู้ ซึ่งการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของกรุงเทพมหานครนั้น สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้จัดให้มีการอบรม สัมมนา ให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดทำเนื้อหาสาระ กิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ตามความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ คิดเป็น ทำเป็น มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้ส่งเสริมโครงการรักการอ่าน รวมทั้งได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการสอน และส่งเสริมให้ครูได้ค้นหาความรู้ และการแก้ปัญหาให้นักเรียนโดยส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ยังมิอยู่ทำให้ประสิทธิผลยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

โดยดูจากรายงานสถิติการศึกษา ปี 2544 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (2545 : 134) พบว่า ปัญหาการตกซ้ำชั้นในภาพรวมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 11.49 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 6.13 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 4.75 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 4.55 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 4.20 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 3.28 สำหรับสำนักงานเขตบางนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 3.14 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 1.25 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 1.59 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 1.92 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 1.79 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตกซ้ำชั้นร้อยละ 2.07 ซึ่งปัญหาการตกซ้ำชั้นเป็นปัญหาสำคัญแสดงถึงการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ขาดประสิทธิภาพ จำเป็นต้องแก้ไขโดยด่วน

จากสภาพปัญหาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การตกซ้ำชั้นของนักเรียน เป็นปัญหาที่คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานครต้องหาแนวทางในการแก้ไข (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2544 : 1) จึงมีนโยบายเร่งรัดให้ดำเนินการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และส่งเสริมให้โรงเรียนกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามระบบประกันคุณภาพ และผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลโดยตรงต่อการปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา จึงควรมีการศึกษาอย่างเร่งด่วน เพื่อจะได้ข้อมูลที่แท้จริงมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้ครูใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น ประสิทธิภาพในการสอน และการได้รับการนิเทศ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผน และการนิเทศกำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครู และครูผู้สอนก็สามารถนำไปใช้พัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ตามแนวมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 18 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. 2544 :12-13) ที่กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ 9 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้หลอมรวมตัวบ่งชี้ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน และกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาสำหรับการศึกษาค้นคว้าได้ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอย่างหลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม และด้านการพัฒนาสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1 ประชากร ได้แก่ ครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ระดับช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 115 คน ระดับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 121 คน รวมทั้งสิ้น 236 คน

2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 118 คน และกำหนดผู้ให้ข้อมูลในแต่ละระดับช่วงชั้นโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1. ตัวแปรที่ใช้ในศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ สถานภาพของครู ประกอบด้วย

1.1 ระดับช่วงชั้นที่สอน

(1) ระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - 3)

(2) ระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - 6)

1.2 ประสบการณ์ในการสอน

- (1) ต่ำกว่า 10 ปี
- (2) ระหว่าง 10 - 20 ปี
- (3) มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป

1.3 การได้รับการนิเทศ

- (1) น้อย (จำนวน 1 - 3 กิจกรรม)
- (2) ปานกลาง (จำนวน 4 - 8 กิจกรรม)
- (3) มาก (มากกว่า 8 กิจกรรม)

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

- 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย
- 2.2 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้
- 2.3 การให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
- 2.4 การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม
- 2.5 การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม มุ่งกระบวนการคิด มีส่วนร่วม ใช้หลักประชาธิปไตยให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีทักษะแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย หมายถึง ครูสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหา และจุดเน้นของหลักสูตร มีการวัดผลและประเมินผล โดยใช้วิธีการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสัมภาษณ์ ข้อมูลแฟ้มสะสมงาน ประเมินโดยมีเกณฑ์ที่ชัดเจน ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยผู้เรียนมีส่วนร่วม วิเคราะห์ผลและการจัดทำบันทึกข้อมูล และนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้มีความหลากหลาย

1.2 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ หมายถึง การนำความรู้ในท้องถิ่นมาจัดทำหลักสูตร นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร และนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมทันสมัยมาประยุกต์ใช้ประกอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน

1.3 การให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดแยกแยะ คิดเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์

สรุปเป็นความรู้ได้ด้วยตนเอง คิดอย่างมีขั้นมีตอน มีอิสระในการคิดสิ่งแปลกใหม่ที่มีคุณค่า รู้จักคิดเป็นระบบกลุ่ม ตัดสินใจอย่างสมเหตุผล และกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ จัดหาสื่อ อุปกรณ์ การจัดทำโครงการเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นจากเพื่อน ครูและผู้มีประสบการณ์ตรง เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ เพื่อสร้างองค์ความรู้ของตนเองได้

1.4 การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม สร้างเสริมความสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกันรู้จักรับผิดชอบในงานที่มอบหมาย รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตาม สร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การนิมนต์พระภิกษุ มาให้การอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ครูเวรพูดหน้าเสาธง เพื่อจะได้ชี้แจงข้อมูล ข่าวสารและอบรมความประพฤติแก่นักเรียน ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมตามโครงการคนดีมีศีลธรรม กิจกรรมลูกเสือ การมอบเกียรติแก่นักเรียนที่ทำความดี กิจกรรมตามประเพณีต่างๆ การจัดกิจกรรมต่อเนื่องก็จะส่งผลให้เกิดจิตสำนึกและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือความรู้ คู่ความดี

1.5 การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา หมายถึง ครูมีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ตนถนัด มีการจัดหาสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ด้านศิลปะ และกีฬา เครื่องดนตรีให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง มีการจัดตั้งชมรมดนตรี ศิลปะ และชมรมกีฬา เพื่อส่งเสริมให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง มีการจัดกิจกรรมการประกวด การแสดงผลงานด้านศิลปะ กีฬา การออกกำลังกาย การร้องเพลง

2. ครู หมายถึง ครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขต บางนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ในปีการศึกษา 2547

3. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ โรงเรียนบางนาเอก โรงเรียนบางนาใน โรงเรียนเพ็ญพินอนุสรณ์ โรงเรียนรุ่งเรืองอุปถัมภ์ โรงเรียนผ่องพลอยอนุสรณ์ โรงเรียนอำนวยการกนกศิริอนุสรณ์

4. ระดับช่วงชั้นที่สอน หมายถึง ระดับชั้นที่ครูผู้ตอบแบบสอบถามสอนประจำอยู่ แต่ถ้ามีการสอนทั้ง 2 ระดับช่วงชั้นให้พิจารณาตามที่สอนมากเป็นเกณฑ์ตัดสินแบ่งช่วงชั้น ประกอบด้วย

4.1 ระดับช่วงชั้นที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 1 – 3)

4.2 ระดับช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6)

5. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาที่ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่รับราชการมาจนถึงปัจจุบัน ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

5.1 ระยะเวลาที่ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนตั้งแต่เริ่มรับราชการมาจนถึงปัจจุบัน น้อยกว่า 10 ปี

5.2 ระยะเวลาที่ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนตั้งแต่เริ่มรับราชการมาจนถึงปัจจุบัน อยู่ระหว่าง 10 - 20 ปี

5.3 ระยะเวลาที่ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนตั้งแต่เริ่มรับราชการมาจนถึงปัจจุบันมากกว่า 20 ปี ขึ้นไป

6. การได้รับการนิเทศ หมายถึง การที่ครูได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาวิเคราะห์ ให้การชี้แนะสนับสนุน ให้บริการและให้ความช่วยเหลือครู ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้ดียิ่งขึ้น แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

6.1 ครูได้รับการนิเทศ ปีการศึกษา 2546 น้อย (จำนวน 1 - 3 กิจกรรม)

6.2 ครูได้รับการนิเทศ ปีการศึกษา 2546 ปานกลาง (จำนวน 4 - 8 กิจกรรม)

6.3 ครูได้รับการนิเทศ ปีการศึกษา 2546 มาก (มากกว่า 8 กิจกรรม)

การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.2540 : 41 - 63) ประกอบด้วยกิจกรรมการนิเทศ 16 กิจกรรม ดังนี้

1. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน หมายถึง การนัดหมายบุคลากรในโรงเรียนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมาร่วมประชุมปรึกษาหารือ ชี้แจง สั่งการหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติร่วมกัน

2. การปฐมนิเทศ หมายถึง การแนะนำครู หรือบุคลากรที่มาปฏิบัติงานใหม่ให้รู้จักหน่วยงาน สถาบัน นโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวการดำเนินงานของหน่วยงาน

3. การให้คำปรึกษาแนะนำ หมายถึง การให้คำปรึกษาแนะนำเป็นการพบปะกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศซึ่งเป็นการพัฒนาบุคลากรอย่างมีแบบแผนโดยกระทำ ณ จุดปฏิบัติ

4. การอบรม หมายถึง การให้บุคลากรได้เข้าศึกษาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพความสามารถที่ได้จากการอบรม ไปใช้พัฒนาการจัดการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ

5. การประชุมปฏิบัติการ หมายถึง การประชุมที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะทั้งทางด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติอย่างแท้จริง

6. การสัมมนา หมายถึง การสัมมนาเป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจร่วมกัน

7. การระดมความคิด หมายถึง การระดมความคิดเป็นการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะปัญหา และข้อมูลใหม่จากสมาชิกของที่ประชุม

8. การสาธิตการสอน หมายถึง การสาธิตการสอนเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้ได้เห็นเหตุการณ์คล้ายสถานการณ์จริง โดยการนำคณะครูไปชมการสาธิตการสอนในหรือนอกโรงเรียน

9. การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ หมายถึง การมอบเอกสารให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือตอนใดตอนหนึ่งแล้วนำความรู้ที่ได้นั้นมาถ่ายทอดให้แก่เพื่อนร่วมงาน

10. การสนทนาทางวิชาการ หมายถึง การประชุมหรือกลุ่มผู้สนใจเรื่องราวข่าวสารเดียวกันโดยกำหนดให้ผู้สนทนาคนหนึ่งนำสนทนาในเรื่องที่กลุ่มสนใจ

11. การเยี่ยมชั้นเรียน หมายถึง การที่ผู้นิเทศพบ และสังเกตการทำงานของครูในชั้นเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพ

12. การศึกษาคูงาน หมายถึง การพบบุคลากรของโรงเรียนไปศึกษาค้นคว้า และเพิ่มพูนประสบการณ์ในสถานที่ต่างๆ

13. การสังเกตการสอน หมายถึง การจัดให้บุคลากรหนึ่งที่มีความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนมาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในขณะที่ทำการสอน

14. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน หรือปัญหาต่างๆ ในห้องเรียน โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

15. การเขียนเอกสาร/บทความทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้นิเทศหาวิธีการ สนับสนุนให้ ครูเขียนหนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เอกสารทางวิชาการ และบทความทางวิชาการที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอน

16. การจัดนิทรรศการ หมายถึง การนำความรู้ ข่าวสาร ผลงาน มาจัดแสดงเพื่อนำเสนอเป็นความรู้หรือประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานแก่บุคคลทั่วไป ในรูปแบบต่างๆ กัน

กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการจัดกิจกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยอาศัยกรอบแนวคิด ตามแนวมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 18 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. 2544 : 26) ซึ่งผู้วิจัยได้หลอมรวมได้ 5 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

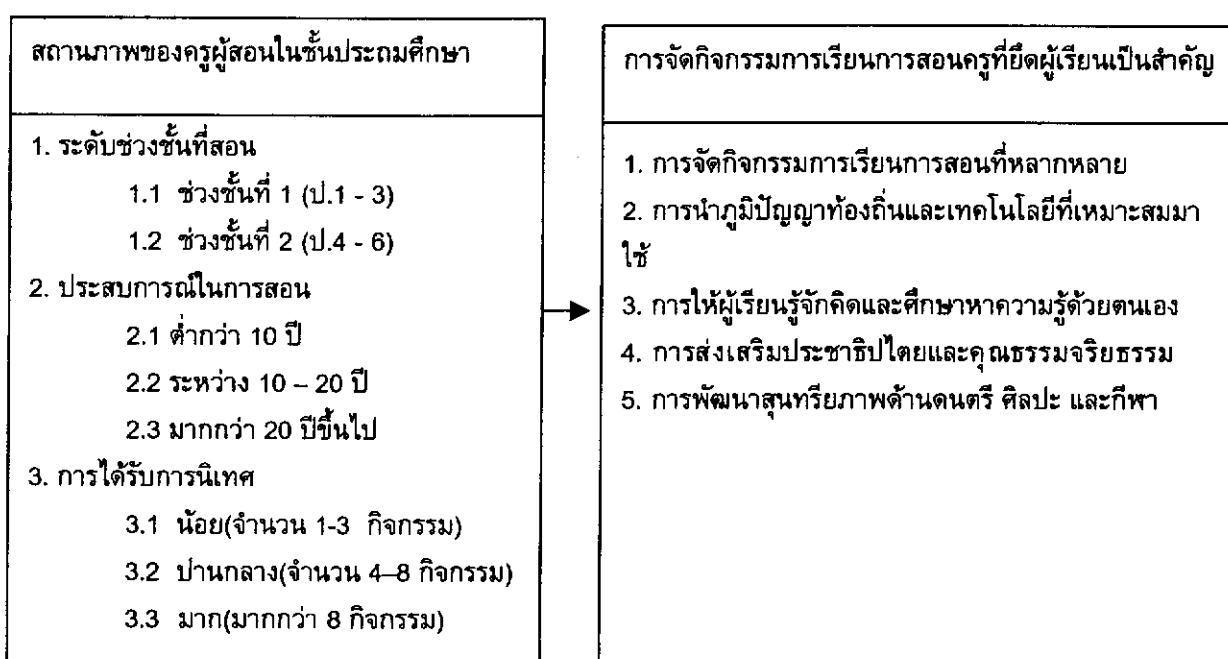
สำหรับตัวแปรต้นที่เกี่ยวข้องกับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยศึกษา ระดับช่วงชั้น ประสบการณ์ในการสอน และการได้รับการนิเทศด้วยเหตุผลดังนี้

1.1 ระดับชั้นที่สอน จากการศึกษางานวิจัยของ ประยูร ผ่องอำไพ (2544 : 98) เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกระดับชั้น พบว่า ด้านการประเมินผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ประสบการณ์ในการสอน จากการศึกษางานวิจัยของ จิตติพร สวัสดิ์กำจรพงศ์ (2546 : 50) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ประยูร ผ่องไพ (2544 : 98) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน

การศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ศึกษาจากแนวคิดของ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2543 : 11) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศเป็นการทำงานร่วมกับครูเพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และเปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมการสอนที่ดีและเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2540 : 7) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน มีผลในการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในทางที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง
2. ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่สอนระดับช่วงชั้นต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ต่างกัน
3. ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ต่างกัน
4. ครูที่สอนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการนิเทศต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาเรียบเรียงนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ระยะแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545 - 2549)

1.1 นโยบายด้านการศึกษาของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร 2543 - 2547

1.2 แผนยุทธศาสตร์สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปี 2547 – 2549

2. มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 แนวคิดการศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2 ความหมายการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.3 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวมาตรฐานการศึกษา
เพื่อการประเมินภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

4.2 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้

4.3 การให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

4.4 การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม

4.5 การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ระยะแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545 - 2549)

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2544 : 1-2) ได้กำหนดแผนพัฒนาทางการศึกษาดังนี้

1.1 นโยบายทางการศึกษาของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร 2545 - 2549

กรุงเทพมหานครมีการเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และส่งเสริมให้โรงเรียนได้พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย ขยายโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งโดยการเปิดเอง ใช้ระบบการส่งต่อ และสนับสนุนค่าใช้จ่ายในรูปแบบของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ จนถึงระดับอุดมศึกษา มีส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ เร่งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีและวิทยาการที่ทันสมัย เพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนพร้อมพัฒนาบุคลากรให้สามารถนำความรู้ทางเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม พัฒนาระบบการบริหารและการจัดการ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษา ตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เน้นการกระจายอำนาจสู่ระดับโรงเรียน ระดมทรัพยากร ส่งเสริมให้บุคคล องค์กร ชุมชน สถาบันต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดำเนินการให้โรงเรียนปลอดยาเสพติด

1.2 แผนยุทธศาสตร์สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปี 2547 - 2549

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2546 : 1 - 4) ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ และแนวทางดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ มุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากที่ครูเป็นผู้อธิบาย บรรยาย หรือบอกความรู้ การให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้หรือมีความสำคัญที่สุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผล และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยกำหนดปรัชญานำทางและวิสัยทัศน์ ดังนี้

ปรัชญานำทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

"เรียนรู้ คู่ รอยยิ้ม"

วิสัยทัศน์ของกรุงเทพมหานคร

ผืนก้าลังทั้งสังคม สร้างสรรค์พัฒนาระบบการศึกษาของเมือง ให้ก้าวไกลก้าวหน้าทันโลก เพื่อให้ได้ผลผลิตนักเรียนคุณภาพ พร้อมเป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่าของเมือง

จุดเห็น : นักเรียนคุณภาพในโรงเรียนคุณภาพ

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่ง จะต้องเน้นความเป็นโรงเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาให้ได้ในปีการศึกษา 2546 และต้องชำระรักษาคุณภาพรวมทั้งพัฒนาคุณภาพให้ก้าวหน้า ก้าวทันโลกยิ่งขึ้น โดยทีม"พลังเกื้อกูล" ของสำนักงานการศึกษาจะต้องทำงานเชิงรุก ในการกระตุ้น เร่งเร้าในรูปแบบกลยุธมิตริเทศ แก่โรงเรียนในพื้นที่ให้มีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน

ผลลัพธ์บั้นปลาย (Ultimate Outcome) : นักเรียนคุณภาพพร้อมเป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่าของเมือง

1. เป็นนักเรียนคุณภาพที่มีความรู้ และทักษะตามมาตรฐานการศึกษาที่กรุงเทพมหานครกำหนด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ได้มาตรฐานสามารถแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ด้วยแนวคิดและกลยุทธ์ที่หลากหลาย มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (เขียน พูด อ่าน ฟัง และการนำเสนอ) และสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้
2. เป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่าของเมือง พลเมืองที่รู้จักตน รู้จักการวางแผน การบริหารเวลา และจัดสรรการใช้ทรัพยากรเป็น ทำงานในระบบกลุ่มได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนทุกระดับ ใช้อุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีทันสมัยได้มองเห็นทิศทางและโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต ได้ สามารถหารายได้ในระหว่างเรียนได้พอสมควร เข้าใจและรู้จักภารกิจของกรุงเทพมหานคร ทุกด้าน
3. สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ และเลือกใช้ประโยชน์จากข่าวสารได้ รู้จักเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมในการทำงานและการรักษาวินัย รู้จักใช้เครื่องมือ และข้อมูลที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา รู้จักวิธีการเก็บรักษาข้อมูล การเข้าถึง และการนำกลับมาใช้ใหม่ได้
4. เข้าใจและใช้กระบวนการเรียนรู้จนเป็นกิจนิสัย ใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย สามารถนำเสนอแผนภาพการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนจนถึงขั้นสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
5. มีทักษะในการคิด วิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ สร้างสรรค์ เข้าถึง และใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย คิดวิเคราะห์ และตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลข่าวสาร สร้างสรรค์จินตนาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้เสมอ และสามารถคาดหมายผลจากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอย่างถูกต้อง
6. มีค่านิยม คุณธรรม เชื้อมั่นตนเอง ใช้ทักษะและความรู้ที่เรียนรู้ได้เพื่อประโยชน์แก่สังคมโดยรวม มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ปลอดจากยาเสพติด รู้จักบทบาทของตนเองในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน
7. ยอมรับและเคารพศักดิ์ศรีและความสามารถระหว่างเพื่อนมนุษย์ ยอมรับในความเกียรติและศักดิ์ศรีระหว่างกัน รักครู รักเพื่อน รักโรงเรียน รู้จักใช้สิทธิของตนเองโดยเคารพต่อสิทธิผู้อื่น ยอมรับการทำงานแบบประชาธิปไตย รู้จักการยืม ให้ ใหว่ รู้จักการรักษาสิ่งแวดล้อม

กล่าวโดยสรุปกรุงเทพมหานคร ได้มีการปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยกระบวนการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างมีขั้นตอน โดยกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ เน้นคุณภาพในโรงเรียน เป้าหมายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กรุงเทพมหานครกำหนด เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ มีทักษะในการคิด มีคุณธรรม ทำงานแบบประชาธิปไตย มุ่งพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพของสังคม

2. มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานโรงเรียนโดยกำหนดแนวทางการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมพร้อม การสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียน การกำหนดขอบเขต และแนวการประเมินผล ซึ่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ กรอบการประเมิน การวิเคราะห์และการจัดทำรายงานผลการประเมินประจำปีซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอก :ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 68) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543 มาตรฐานการศึกษามีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพ และมีความสุข

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน

มาตรฐานการศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ เป็นทิศทางให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพและมีความพร้อมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น และเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งกรุงเทพมหานครได้นำกรอบมาตรฐานมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร และเพิ่มอีก 1 มาตรฐาน รวมเป็น 28 มาตรฐาน 113 ตัวบ่งชี้ ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนี้

ด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 3	นักเรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
มาตรฐานที่ 4	นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
มาตรฐานที่ 5	นักเรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร
มาตรฐานที่ 6	นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
มาตรฐานที่ 7	นักเรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย
มาตรฐานที่ 8	นักเรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี
มาตรฐานที่ 9	นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
มาตรฐานที่ 10	นักเรียนที่สุขนิสัย สุขภาพ และสุขภาพจิตที่ดี
มาตรฐานที่ 11	นักเรียนปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษมอมเมา
มาตรฐานที่ 12	นักเรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีนาฏศิลป์และกีฬา
ด้านกระบวนการ	
มาตรฐานที่ 13	มีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารอย่างมีระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา
มาตรฐานที่ 14	ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
มาตรฐานที่ 15	มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพ อนามัยและความปลอดภัยของนักเรียน
มาตรฐานที่ 16	ส่งเสริมและพัฒนาครู / บุคลากร ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
มาตรฐานที่ 17	มีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของนักเรียน และท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 18 ด้านปัจจัย	จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ
มาตรฐานที่ 19	ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี
มาตรฐานที่ 20	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ
มาตรฐานที่ 21	ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม ของสังคมทั้งต่อหน้าและ ลับหลัง เช่น การลา การแต่งกาย มารยาททางสังคม การทำโทษ ไม่ กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ เช่น ประพฤติชั่วเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเพศ เสพสุรา เล่นการพนัน มีหนี้สิน กระทำผิดทาง อาชญา
มาตรฐานที่ 22	ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และยึดนักเรียนที่เป็นสำคัญ ผลการเรียนรู้ รวมถึงการปรับปรุงการจัด กิจกรรมการเรียนรู้
มาตรฐานที่ 23	ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิด วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
มาตรฐานที่ 24	ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ มีความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครู เพียงพอ
มาตรฐานที่ 25	มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับนักเรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้
มาตรฐานที่ 26	โรงเรียนมีอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์
มาตรฐานที่ 27	ชุมชนและผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและการพัฒนา การศึกษา
มาตรฐานที่ 28	นักเรียนมีความพร้อม และวุฒิภาวะที่จะเรียนรู้เหมาะสมกับวัย

กรุงเทพมหานคร มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้ได้
มาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรฐานด้านการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้
เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางนา ตามมาตรฐานที่ 18 ซึ่งประกอบด้วย
มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และคำอธิบาย ดังนี้

มาตรฐานที่ 18	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ
คำอธิบาย	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีโอกาสแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้ชี้แนะและจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้นักเรียนอย่างเหมาะสม
ตัวบ่งชี้ที่ 18.1	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของนักเรียน
คำอธิบาย	โรงเรียนให้ครูสามารถเขียนแผนการสอน และจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายโดยคำนึงถึงวัย วุฒิภาวะ และความถนัดนักเรียน
ตัวบ่งชี้ที่ 18.2	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และคิดสร้างสรรค์
คำอธิบาย	โรงเรียนจัดทำแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล คิดเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ สรุปลงเป็นความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเองและคิด สิ่งแปลกใหม่ที่มีคุณค่า
ตัวบ่งชี้ที่ 18.3	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนรู้จัก ศึกษา หาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
คำอธิบาย	โรงเรียนจัดทำแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะกระตุ้น ยั่วเย้าท้าทายให้นักเรียนเกิดความตระหนัก กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และแสวงหาคำตอบ รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลและผลสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมุ่งเสริมสร้าง พัฒนานิสัยการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง
ตัวบ่งชี้ที่ 18.4	มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
คำอธิบาย	โรงเรียนเชิญผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในชุมชน มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ นำวัฒนธรรมเทคโนโลยีและสื่อที่ได้จากการจัดซื้อจัดหา ผลิตขึ้นเอง มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและนักเรียน
ตัวบ่งชี้ที่ 18.5	มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียน
คำอธิบาย	โรงเรียนจัดทำแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การปฏิบัติตามระเบียบวินัย ความรับผิดชอบการใช้เวลาว่าง และสร้างเสริมลักษณะนิสัย

	การอยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีกิจกรรมยกย่องชมเชย ป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
ตัวบ่งชี้ที่ 18.6	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ และกีฬา
คำอธิบาย	โรงเรียนจัดทำแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะและกีฬาอย่างครบถ้วน และจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจและความถนัด
ตัวบ่งชี้ที่ 18.7	ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
คำอธิบาย	โรงเรียนจัดทำแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง
ตัวบ่งชี้ที่ 18.8	มีการประเมินพัฒนาการ นักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และต่อเนื่อง
คำอธิบาย	โรงเรียนใช้กระบวนการวัดและประเมินผลที่เน้นการพัฒนาของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
ตัวบ่งชี้ที่ 18.9	มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรักโรงเรียนของตน และมีความกระตือรือร้นในการมาเรียน
คำอธิบาย	โรงเรียนจัดกิจกรรมที่มีการเสริมสร้างความสุข ความรัก เช่น การปฐมนิเทศ การอยู่ค่ายนักเรียนใหม่ กลุ่มสัมพันธ์ ทำให้นักเรียนเกิดความรักโรงเรียน รักครู รักเพื่อน และมีความสุขในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3. การจัดกิจกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 แนวคิดการจัดกิจกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

จิตติพร สวัสดิ์กำจรพงศ์ (2546 : 13) ได้รวบรวมแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อว่า สามารถทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน โดยเริ่มมาในช่วงศตวรรษที่ 18 โดย รูสโซ (Rousseau) ที่เห็นว่าวิธีการสอนที่มุ่งหลักการ และจิตวิทยาการเรียนรู้นั้นของเด็กสอดคล้องกับตัวเด็กตามวัย และพัฒนาการไม่ใช้การสอนที่ให้แต่เนื้อหาสาระวิชาตามครูต้องการ รูสโซ (Rousseau) เชื่อว่าเด็กเป็นผู้บริสุทธิ์โดยธรรมชาติ มีการเรียนรู้ต่างไปจากผู้ใหญ่ เด็กสามารถทำตนให้ประสบความสำเร็จตามศักยภาพของตนที่มีอยู่ได้เป็นอย่างดี และมีคุณธรรมโดยธรรมชาติ ถ้าผู้ใหญ่สร้างเสริมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและมีความสุขให้แก่เด็ก จากแนวคิดนี้ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการสอน และทดลองใช้ในโรงเรียนสาธิตของตนในปี คศ.1896 ทำให้แนวคิดการจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนแพร่หลาย และ คิลแพทริก

(William Kilpatrick) นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) แต่ไม่ได้การยอมรับมากนัก การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมิได้หยุดที่แนวคิดของ รูสโซ แต่มีการหักเหเมื่อคนมีความเชื่อในปรัชญาภาวะนิยมมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ต้องเป็นการสอนที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียนอย่างอิสระในโรงเรียนควรเป็นสถานที่เสรี ผู้เรียนมีอิสระในการกระทำ และตัดสินใจได้เองอย่างตนต้องการ เช่น การสอนของนิล (A.S.Neil) ที่เชื่อว่าคนทุกคนมาจากพื้นฐานของครอบครัวต่างกัน ความสนใจต่างกัน ต้องการเรียนอย่างอิสระ ซึ่งแนวคิดนี้แตกต่างไปจากแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ ซึ่งเห็นว่าการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่และสังคมรอบตัวเด็กไม่ใช่ปล่อยให้เด็กเรียนอย่างโดดเดี่ยว เช่น กลุ่มภาวะนิยม ซึ่งจุดนี้คือ กลุ่มภาวะนิยมไม่ได้เน้นตัวเด็กมากนัก

คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 :18) ได้ให้แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุดว่า มิใช่เป็นเรื่องใหม่ ได้มีการใช้แนวคิดนี้สืบต่ออย่างกว้างขวางในสังคมไทย การเรียนรู้ตามแนวพุทธธรรมเน้น “คน” เป็นสำคัญ กระบวนการจัดกิจกรรมการพัฒนา “คน” ทั้งในลักษณะที่เป็นปัจเจกชน (คือ คนแต่ละคน) และการพัฒนา “กลุ่มคน” ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ เมื่อ “คน” มีความสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ วิธีการฝึกอบรมจึงเป็นการพัฒนาทุกองค์ประกอบของความเป็นคน การเรียนรู้ตามวิถีชีวิตไทยแบบดั้งเดิม มีลักษณะเป็นการสั่งสอนรายบุคคล เมื่ออยู่ในครอบครัว พ่อแม่ช่วยให้หัดอ่านออกเขียนได้ สอนลูกหญิงให้ทำงานบ้านงานเรือน รู้จักรักนวลสงวนตัว เมื่อเติบโตขึ้นผู้ชายได้บวชเรียนกับพระที่วัด ได้ฝึกงานอาชีพ การทำมาหากิน ส่วนผู้หญิงฝึกคุณสมบัติของกุลสตรีและฝึกงานอาชีพกระบวนการเรียนรู้ตามวิถีวัฒนธรรมไทย สรุปได้ คือ

1. กระบวนการป่มเพาะ ชีวมชนนิสัย
2. กระบวนการถ่ายทอดปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม
3. กระบวนการเรียนวิชาความรู้
4. กระบวนการอบรมกิริยามารยาททั้งทางกาย วาจา ใจ ตามหลักคุณธรรม
5. กระบวนการฝึกปฏิบัติด้วยการทำให้ดูแล้วฝึกให้เป็น
6. กระบวนการส่งเสริม สัมมาทิฐิ ให้ลูกหลานเป็นคนคิดดี คิดชอบ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวความคิดการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มีความเป็นมานานแล้ว กล่าวคือมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา วัย ความต้องการ ความเป็นอิสระ การตัดสินใจได้เองอย่างตนต้องการ การจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้โดยการกระทำ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก มีลักษณะสัมพันธ์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บูรณาการระหว่างความรู้ ความสามารถปฏิบัติจริง และความมีคุณธรรม การเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบๆตัว เรียนรู้ไปพร้อมกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา ได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 1) ได้ให้ความหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 75) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมการสอนที่ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน อย่างแท้จริง คือ เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนครูจะเป็นผู้ประสานงาน ให้คำปรึกษา ช่วยแก้ปัญหาเมื่อผู้เรียนต้องการ กระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และเป็นผู้สรุปประเด็นสำคัญการเรียนการสอนดำเนินไปโดยการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

บังอร อนุเมธางกูร (2541 : 34) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้นครูจะให้นักเรียนสร้างความรู้โดยการให้คิด มีส่วนร่วมในการแสดงออก การปฏิบัติในกิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมภาคปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งมีครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นในการคิด อยากรู้อยากหาคำตอบ นักเรียนเป็นผู้ทดลอง และหาคำตอบด้วยตนเอง

วัฒนา มัคคสมัน (2541 : 25) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติในเรื่องที่ตนสนใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

นวลจิตต์ เชาวศิริพิงศ์ (2542 : 16) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้น มีลักษณะร่วม คือ ให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ธนู ฤทธิกุล (2542 : 42) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่ครูมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้คิดค้น สร้างและสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำความรู้ไปใช้เป็นประโยชน์กับตนเองได้

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2542 : 35) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นเทคนิคการสอนของครูที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ สร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นวิธีการที่ให้อำนาจแก่ผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัฒนาพร ระบุบุษย์ (2542 : 4) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ครูสอนให้นักเรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถ ความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนได้เต็มที่

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2543 : 121). ได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่าเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนที่ตรงกับความต้องการของตนเองด้วยความคิด การค้นคว้า การทดลอง ตามระดับความสามารถของนักเรียนและสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเองด้วยตนเอง

ชนาธิป พรกุล (2543 : 3) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงผู้เรียนเป็นคนสำคัญที่สุด พฤติกรรมการสอนของครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด

สุธาวัฒน์ ไผ่พงสาวงค์ (2543 : 14) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

กุลยา ดันติผลาชีวะ (2544 : 21) ได้ให้ความหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนแต่ละวัย แต่ละคนพึงมี โดยครูมีหน้าที่สร้างเด็กให้มีฐานที่สามารถรับการเรียนรู้ในขั้นสูงต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 ระบุความหมายว่า การจัดการศึกษาต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม มุ่งกระบวนการคิด มีส่วนร่วม ใช้หลักประชาธิปไตยให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีโอกาสรสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีทักษะแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

3.3 เทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิคการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จากนักการศึกษาหลายท่าน จึงขอเสนอเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2538 : 130). ได้กล่าวถึงเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศในการเรียนให้เป็นกันเอง
2. ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม คอยกระตุ้นให้สมาชิกกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น
3. คอยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เช่น จัดสื่อ อุปกรณ์ ตลอดจนแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. สนับสนุนให้ผู้เรียนมีกำลังใจ มีความพยายามในการเรียน และให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
6. ให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้ประเมินผลการจัดกิจกรรม
7. ใจกว้าง อารมณ์ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน และให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ
8. เขาควรจะได้เริ่มต้นแสดงความรู้สึกให้เกิดขึ้นในกลุ่มเมื่อมีความคิดเห็น แต่ไม่ใช่การบังคับหรือวิธีการข่มขู่ ซึ่งความคิดแสดงออกมานั้น สมาชิกอื่นอาจจะยอมฟังหรือไม่รับฟังก็ได้
9. ตลอดเวลาของการมีประสบการณ์ร่วมกันในห้องเรียน ผู้อำนวยการความสะดวกจะต้องมีความว่องไว (Alert) อยู่ตลอดเวลา ต้องการแสดงออกในการรับรู้อารมณ์อย่างลึกซึ้ง
10. ในขณะที่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกต่อการเรียนรู้ จะต้องพยายามรับรู้ และยอมรับว่า ตัวเองก็ย่อมมีข้อจำกัดอยู่หลายประการด้วยเช่นกัน

บึงอร อนุเมธางกูร (2541 : 35) เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้นครูจะต้องปรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนี้

1. ครูต้องพยายามจัดบรรยากาศการเรียนการสอน ให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ มุมสื่อการเรียนการสอน สภาพอากาศภายในห้อง แสง ความสว่าง ความเป็นระเบียบ ความเป็นสัดส่วน เป็นต้น
2. การสอนของครูต้องเป็นการสอนที่เน้นกระบวนการ ได้แก่ ขั้นตระหนัก ขั้นสังเกต ข้อมูล ขั้นปฏิบัติตาม ขั้นฝึกหัดทบทวน ขั้นวิเคราะห์ และขั้นนำไปใช้
3. พฤติกรรมการสอนของครู ครูจะต้องเป็นผู้เตรียมสถานการณ์ จัดสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด
4. หาแหล่งความรู้และให้การชี้แนะ ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น จากหนังสือ จากห้องสมุด สื่อทางอินเทอร์เน็ต และสถานที่จริง เป็นต้น
5. การสอน ครูต้องติดตาม ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอน มีการสอนซ่อมเสริมเป็นรายกลุ่ม และรายบุคคล

ทิศนา ขัมมณี (2542 : 14-15) ได้กล่าวถึง เทคนิคการจัดกิจกรรมการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) ดังนี้

Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของ Constructivism กล่าวคือ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรมีกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง การที่ผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ด้วยตนเองนี้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมด้านสติปัญญา

Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

Physical Participation หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกายโดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย

Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น การเรียนรู้กระบวนการเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญาอีกทางหนึ่ง

Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีแต่เพียงการสอนเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยขาดกิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จะทำให้ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นี้ เท่ากับเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้านแล้วแต่ลักษณะของสาระและกิจกรรมที่จัด

พัฒนา ชัชพงษ์ (2542) ได้กล่าวถึงเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่า ต้องมีความหลากหลาย และบูรณาการให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเอง ซึ่งผู้เรียนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมต้องหลากหลาย ยากง่ายปนกัน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองและค้นพบความสามารถของตนได้ทุกคน
2. ควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ที่จะรักการเรียนรู้ เนื่องจากธรรมชาติของเด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ผ่านการเล่น การได้รับกิจกรรมที่สนุกสนานแฝงไว้ด้วยการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ประสบความสำเร็จส่งผลให้เด็กเกิดความมั่นใจ และรักที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด ทั้งยังเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จจากการร่วมทำกิจกรรม
3. กิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียนเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนมีโอกาสพบในชีวิตประจำวัน อันจะก่อให้เกิดการนำไปใช้ เกิดการฝึกฝนและมีความชำนาญในการใช้ทักษะที่ได้เรียนรู้
4. ให้โอกาสผู้เรียนได้เลือกความสนใจและความถนัด ในแต่ละช่วงเวลาควรมีการจัดกิจกรรมให้เลือก หรือหากเป็นกิจกรรมเดียวกันก็ควรมีสื่ออุปกรณ์หลากหลายให้เลือกใช้ตามความต้องการของผู้เรียน
5. ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปรับตัวต่อสื่อใหม่ ๆ เพื่อนใหม่ ๆ สื่อ และอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ควรมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หมุนเวียนมาให้เลือกใช้ร่วมกับผู้อื่นตามความต้องการพัฒนาการสังเกตสิ่งใหม่ ๆ รอบ ๆ ตัวฝึกฝนและทำงานร่วมกันผู้อื่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 29) ได้กล่าวถึงเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวความคิด ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง(Construct)ความรู้ด้วยตนเอง
2. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม(Participation)ในกระบวนการเรียนการสอนให้มากที่สุด

3. ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็น ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

4. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กระบวนการ ควบคู่ไปกับผลงาน (Process/Product)

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2543 : 128 - 129) ได้กล่าวถึงเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง พฤติกรรมของครูคอยสนับสนุน และเป็นแหล่งความรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบในการเลือกวางแผน ในสิ่งที่ตนจะเรียนตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย เนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและความต้องการของผู้เรียน การเรียนมีความสำคัญ และมีความหมาย จะขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะสอนและวิธีสอน

3. การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในการวางแผน และร่วมกิจกรรมในการประเมินผลงานของตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะรู้สึกพอใจ หากได้ประเมินความสำเร็จของตนเอง ได้รับการยอมรับจากเพื่อน และครูในสิ่งที่ตนเป็นพฤติกรรมที่ดี

4. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันระหว่างกลุ่มหรือต่างกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มจะมีความสัมพันธ์ภาพที่เท่าเทียมกัน แม้ว่าจะมีสมาชิกบางคนจะมีพฤติกรรมแสดงออกมากกว่าคนอื่นก็ตาม

5. ครูเป็นผู้สนับสนุนเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ครูจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน สามารถจัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญ พฤติกรรมของครูจะต้องมีความเต็มใจ เป็นกัลยาณมิตร พร้อมทั้งจะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ เจตคติและการฝึกฝน โดยผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับ

6. ผู้เรียนมีโอกาสนประเมินตนเอง เห็นความเปลี่ยนแปลงในตนเอง มีความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนซึ่งสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น

7. การศึกษา คือการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน หลายด้านๆ พร้อมกันไป ด้านความรู้ ความคิด อารมณ์ความรู้สึกไปพร้อมๆ กับการพัฒนาเนื้อหาความรู้

สมสุข ชีระพิจิตร (2543 : 8) ได้กล่าวถึงเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นสิ่งที่น่าสนใจครูสามารถใช้เป็นแนวจัดกิจกรรมการสอน ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนให้เต็มศักยภาพ ทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่างๆ

2. ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียน เรียนจากสถานการณ์จริงที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง

3. กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีหน้าที่ เตรียมการ จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรมและประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 69) ได้กล่าวถึงเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรมีแนวดังนี้ ครูจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพื่อหาคำตอบหรือการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในแผนการสอน อาจใช้แหล่งความรู้ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการต่างๆ โดยผู้เรียนจะได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากครูอย่างทั่วถึงทุกคน แม้การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนจะใช้เวลาไม่เท่ากัน หากเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการค้นพบด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนจดจำ และมีความหมายต่อผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมีความคงทน ผ่องใส จำได้เป็นเวลานาน

ครูจะทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน ได้พูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นวางแผนการทำงานร่วมกันจึงทำให้ได้เรียนรู้และปรับพฤติกรรมของตนเองให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเฉพาะการพูดคุยหรือปรึกษาหารือจะทำให้เกิดความคิดเห็นจากประสบการณ์แตกต่างกันของแต่ละบุคคลเป็นการฝึกมารยาทในสังคมของผู้เรียน ซึ่งมีครูคอยช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงและพัฒนาการใช้ภาษา กิริยามารยาทให้เหมาะสม จะทำให้ผู้เรียนเจริญงอกงามในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ออกทางกาย และวาจาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

ครูจะทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

ครูจะส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่างๆ ที่จะทำให้เกิดเป็นผลต่อการเรียนรู้ของตนเอง รู้จักการจัดลำดับขั้นตอนหรือการวางแผนที่ดีในการเสาะแสวงหาความรู้ มีการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน ปรับปรุง และแก้ไขอย่างเหมาะสม เพื่อบรรลุผลได้คำตอบหรือผลงานอย่างน่าพึงพอใจ การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จะช่วยให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง พึ่งตนเองได้ จนสามารถจะประยุกต์นำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 (2543 : 12). ได้กล่าวถึง เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีคุณภาพ ควรมีลักษณะดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย และอารมณ์ จิตใจ กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีความหลากหลาย ให้โอกาสผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความสนใจของผู้เรียน การเคลื่อนไหว อาจเป็นการเคลื่อนไหวอวัยวะหรือกล้ามเนื้อต่าง ๆ ได้แก่

1.1 การเคลื่อนไหวอวัยวะ/กล้ามเนื้อมัดย่อย เช่น กิจกรรมการเขียน การฟัง การพูด การวาดภาพ การพับกระดาษ การขีดหุ่น การร้อยลูกปัด การร้องเพลง เป็นต้น

1.2 การเคลื่อนไหวอวัยวะ/กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น กิจกรรมการย้ายกลุ่ม การย้ายเก้าอี้ การจัดโต๊ะ การกระโดด การวิ่ง การเล่นเกมต่าง ๆ

2. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญา และอารมณ์ จิตใจ กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีลักษณะที่กระตุ้นและท้าทายความคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความจดจ่อผูกพันกับสิ่งที่คิด ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี การเรียนรู้ทางสติปัญญานี้จำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่

2.1 การเรียนรู้เนื้อหาความรู้ (Contents or Knowledge) ได้แก่ การเรียนรู้ข้อมูลข้อเท็จจริง และความรู้ต่าง ๆ ที่ผ่านมาในอดีต ครูจะจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง คือ ครูเป็นผู้มีความรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ โดยครูหวังการถ่ายทอดความรู้ของตนจะช่วยให้ผู้การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า

ผู้เรียนจำนวนมากมักเกิดการเรียนรู้ในระดับความรู้ ความจำเท่านั้น และบางส่วนอาจจะขึ้นไปถึงระดับความเข้าใจและมีน้อยมากที่ได้ถึงการนำไปใช้เรียนเกิดการเรียนตามที่ต้องการ ด้วยเหตุผลนี้จึงมีผู้แสวงหาแนวคิดใหม่ที่จะนำอธิบายและใช้แก้ปัญหาซึ่งเชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้งอกงามขึ้นไปได้เรื่อยๆ โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาโครงสร้าง ความรู้ภายในของบุคคล และการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยอาศัยองค์ประกอบ คือ ความรู้เดิม หรือโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ ความรู้ใหม่ ได้แก่ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่บุคคลรับเข้าไป และ กระบวนการทางสติปัญญา ได้แก่ กระบวนการทางสมอง ที่ใช้ในการทำความเข้าใจ ความรู้ที่รับมาใช้ในการเชื่อมโยงและปรับความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกันแนวคิดข้างต้น เชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีโอกาสได้รับข้อมูลประสบการณ์ใหม่ๆ เข้ามา และมีโอกาสได้ใช้กระบวนการทางสติปัญญาการคิดกลั่นกรอง ข้อมูลวิเคราะห์ ทำความเข้าใจ ข้อมูลเชื่อมโยงข้อมูล ความรู้ใหม่กับความรู้เดิม และสร้างความหมายข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสร้างสรรค์ความรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง ยังส่งผลถึงความเข้าใจและการคงความรู้ โดยมีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้ 1) ให้ผู้เรียนได้ศึกษา 2) ให้ผู้เรียนได้รับ และแสวงหาข้อมูล ประสบการณ์ด้วยตนเอง 3) ให้ผู้เรียนได้สรุป และจัดระเบียบความรู้ข้อมูลหรือจัดโครงสร้างความรู้ด้วยตนเอง และ 4) ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ อย่างหลากหลาย

✓ 2.2 การเรียนรู้ทักษะกระบวนการ (Process Skill) หรือทักษะทางสติปัญญาต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องมือที่จำเป็นการเรียนรู้ เช่น ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะความคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกับผู้เรียน เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากการสอนและการประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นด้านเนื้อหาความรู้ และประเมินผลด้านเนื้อหาความรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการสอนนั้น มีมากมาย ผู้เรียนต้องเลือกสรรสิ่งที่ตนเองสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้กระบวนการ(Process Skills)ควบคู่ไปกับเนื้อหาความรู้หรือผลผลิต (Product) จึงเกิดขึ้นทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ดังนี้

2.2.1 ทักษะการแสวงหาความรู้ และการศึกษาด้วยตนเอง เช่น ทักษะการสืบค้นแหล่งความรู้ ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการจับใจความสำคัญ ทักษะการจดบันทึก ทักษะการประมวลความรู้ การจัดทำผังความรู้ การเขียนการอธิบาย และการสรุป เป็นต้น

✓ 2.2.2 ทักษะการคิดและกระบวนการคิดต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิดจำแนกเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาแบบแผน จัดโครงสร้าง จัดระบบ การตั้งสมมติฐาน การทดสอบ การลงข้อมูล การสรุป อ้างอิง รวมทั้งกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการคิดแก้ปัญหา กระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

✓ 2.2.3 ทักษะการจัดการ และทักษะการทำงานกลุ่ม หรือทำงานเป็นทีม ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา จึงควรให้ครอบคลุมการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาความรู้และทักษะกระบวนการที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้สร้าง ความรู้ด้วยตนเอง และเน้นการฝึกฝนทักษะกระบวนการทั้งหลายเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

3. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสังคมและอารมณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งความรู้ที่มีคุณค่า ได้แก่ บุคคลแวดล้อม สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางด้านสื่อ เทคโนโลยีวัสดุและเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งครูจำเป็นต้องวิเคราะห์ว่า ขณะที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ผู้เรียนควรเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกใดที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และพยายามแสวงหาวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ดังกล่าว

กาญจนา ไชยพันธ์ (2544 : 8) ได้กล่าวถึง เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ครูจะต้องจัดกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

การเตรียมการสอน คือ ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่สอน รวมถึงแหล่งความรู้ที่จะให้เด็กศึกษาค้นคว้า ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

การเตรียมสื่อ อุปกรณ์ กิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยวุฒิของผู้เรียน สื่อต้องมีความหลากหลายทันสมัย

การเตรียมกิจกรรมหรือแผนกิจกรรมซึ่งสำคัญมาก เพราะครูต้องคำนึงถึงกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์และความต้องการของผู้เรียน

การเตรียมการวัดประเมินผลต้องตรงจุดประสงค์ครอบคลุมความรู้ จิตพิสัย และการปฏิบัติ

สุบิน ณ อัมพร (2545 : 47) ได้สรุปเทคนิคบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องเตรียมตนเองให้พร้อมทั้งเนื้อหา กิจกรรม และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากที่สุด และเน้นการประเมินผลจากสภาพที่แท้จริง

เคแกน (Kagan 1994 : 4 -11) ได้พัฒนาเทคนิคการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบการเรียนรู้ร่วมมือ เรียกว่า (Kagan Co- operative Learning ; KCL) สรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือมีความแตกต่างจากกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือนั้นมีโครงสร้าง (Structure) การเรียนโดยมีแนวคิดสำคัญ 6 ประการ คือ

1. เป็นกลุ่มหรือเป็นทีม (Team) ซึ่งเป็นกลุ่มขนาดเล็ก 2 - 6 คนและขนาดที่เหมาะสมที่สุดคือ 4 คน ที่จะเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมมือกันอย่างเท่าเทียมกัน

2. มีความเต็มใจ (Willing) เป็นความเต็มใจที่ร่วมมือและทำงานโดยช่วยเหลือกันและกัน และการยอมรับกันและกัน อันจะทำให้งานราบรื่น

3. มีการจัดการ (Management) การจัดการเพื่อให้การทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือเป็นไปอย่างราบรื่น

4. มีทักษะ (Skills) เป็นทักษะทางสังคมรวมทั้งทักษะการสื่อความหมาย ทักษะช่วยสอน และทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ครูจะช่วยพัฒนาทักษะสังคมให้กับผู้เรียนโดยกำหนดพฤติกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกการเป็น ผู้ตรวจสอบ ผู้สร้างกำลังใจ ผู้ชี้แนะ ผู้ให้กำลังใจ ผู้คุมการพูดตามประเด็น ผู้จัดเตรียมสื่อ ผู้กล่าวยกย่อง ผู้กำหนดคำถาม ผู้ควบคุมระเบียบ ผู้บันทึกและผู้สะท้อนความคิด

5. มีหลักการสำคัญ 4 ประการ (Basic principles) การเรียนแบบร่วมมือต้องมีหลักการ 4 ประการ

5.1 มีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (Positive interdependence)

5.2 มีความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล (Individual accountability)

5.3 มีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน (Equal participation)

5.4 มีการปฏิสัมพันธ์ไปพร้อม ๆ กัน (Simultaneous interaction)

6. การเรียนแบบร่วมมือของเคแกน (Structure) เทคนิคแบบร่วมมือของเคแกน เป็นการกำหนดโครงสร้าง กิจกรรมให้มีปฏิสัมพันธ์กัน เช่นการพูดเป็นคู่ (Rally robin) การเขียนเป็นคู่ (Rally table) การเขียนรอบวง (Round table) การอภิปรายเป็นคู่ (Pair discussion) การแก้ปัญหาด้วยการต่อภาพ (Jigsaw problem solving) เป็นต้น

สรุปได้ว่า เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลากหลาย ได้แก่ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำกิจกรรม การสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของกลุ่ม คอยกระตุ้น ให้กำลังใจ อำนวยความสะดวกติดตามควบคุมดูแล เสริมเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนขาด ช่วยให้นักเรียนสร้างผลงาน ทำงานอย่างมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะกระบวนการคิด หาความรู้ และทักษะการจัดการ ส่งเสริมช่วยเหลือให้เด็กทุกคนได้รับความสำเร็จในการทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม จนเด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเกิดความใฝ่รู้ในสิ่งต่าง ๆ ต่อไป

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมิน ภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวกรอบมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 18 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2544 :26) ซึ่งได้หลอมรวมไว้ 5 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย นี้ ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึง ดังต่อไปนี้ จรรยา แก่นวงษ์คำ (2529 :10-15) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนช่วยที่สำคัญยิ่งของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้รับรู้โดยสะดวก ถ้าผู้สอนรู้จักจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมให้ผู้เรียนได้รับผลต่อไปนี้

1. ได้รับความรู้และความเข้าใจในบทเรียนในวิชาการที่ครูสอน
2. มีทักษะและความชำนาญในวิชาการที่เรียนรู้นั้น
3. มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. มีความสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้
5. ความสามารถนำไปแก้ปัญหาชีวิตประจำวันได้
6. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปได้

จึงถือว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญยิ่งต่อผู้เรียน และครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ

อย่างมากในฐานะเป็นผู้เลือกกิจกรรมการสอน และได้อธิบายลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีต้องมีความหมายของบทเรียน มีการเตรียมเนื้อหาอุปกรณ์การประเมินผลได้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย
2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีต้องยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องของวัย ประสบการณ์เดิม และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กมากกว่าที่จะเอาหลักสูตรเป็นเกณฑ์
3. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ ทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของเด็ก
4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรมุ่งให้เด็กได้รับความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติพร้อมที่จะประพฤติตนเป็นคนดี
5. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีต้องส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น
6. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดค้นหาเหตุผล ความเป็นไปของสิ่งที่เรียนมิใช่เอาความจริงจากตำราหรือคำบอกเล่าอย่างเดียว
7. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรสัมพันธ์กับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันในวิชาเดียวกัน ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดการต่อเนื่องของประสบการณ์และสัมพันธ์กับชีวิต
8. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนในการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอนด้วย
9. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดียอมให้นักเรียนเกิดความสนใจในสิ่งที่เรียนโดยใช้แรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก แต่ตามหลักการแล้วควรใช้การจูงใจมากกว่าภายนอก
10. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีไม่ควรยึดมั่นในวิธีการสอนใดวิธีหนึ่งวิธีเดียว แต่อย่างไรก็ตามควรจะเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด
11. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีต้องมีการประเมินอยู่ตลอดเวลา โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การซักถาม การสอบ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าการสอนได้ตรงตามความมุ่งหมาย

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีแนวทางและวิธีการจัดกิจกรรมการสอนหลากหลายมากมายหลายลักษณะ กิจกรรมบางกิจกรรมมีความคล้ายคลึงกันมาก อาจมีเพียงจุดต่างเล็กน้อยเท่านั้น แต่กิจกรรมการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสม สามารถทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น และเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอนต่อไปนี้ไม่สามารถแยกแยะได้ชัดเจน ทำให้เกิดการเรียนรู้ประเภทใดประเภทหนึ่ง เพราะการเรียนรู้แต่ละลักษณะที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คือ

1. กิจกรรมการสอนแบบบูรณาการทักษะ
2. กิจกรรมการสอนแบบโครงการ
3. กิจกรรมการสอนแบบสืบสวน
4. กิจกรรมการสอนแบบแก้ปัญหา

5. กิจกรรมการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
6. กิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีกรณีศึกษา
7. กิจกรรมการสอนโดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์
8. กิจกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์
9. กิจกรรมการสอนเพื่อสร้างความรู้
10. กิจกรรมการสอนเพื่อสร้างความคิดรวบยอด
11. กิจกรรมการสอนแบบร่วมมือ
12. กิจกรรมการสอนเสริมโดยเพื่อน

ลัดดา ไหวดี (2542 : 5-8) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายไว้ว่า ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูได้พัฒนาจากประสบการณ์ในการสอน ซึ่งไม่มีวิธีการสอนใดเป็นสูตรสำเร็จตลอดไป และในการสอนเด็กไม่สามารถสอนวิธีเดียวตลอดทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเนื้อหา สถานการณ์ จึงใช้วิธีสอนที่หลากหลาย และวิธีการเน้นความรู้คู่กับ คุณธรรม ยึดหลักการสอนดังนี้

1. ขั้นเตรียม

1.การจัดเตรียมการสอน ครูต้องศึกษาหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจ และเห็นแก่นแท้ของหลักสูตร ต้องศึกษาคู่มือครู ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ จึงวางแผน วิเคราะห์ หลักสูตรให้ละเอียด ใช้หลักสูตรเป็นแนวทางและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ เพื่อจะได้จัดการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน

2. เตรียมตัวนักเรียน เพื่อให้พร้อมที่จะเรียนรู้ ครูต้องยึดหลัก” ให้ความรักก่อนให้ความรู้ ” นักเรียนจะมีสภาพจิตใจดี มีสมาธิ

3. เตรียมบรรยากาศ ครูและนักเรียนร่วมกันจัดบรรยากาศสภาพห้องเรียน ให้นำอยู่ นำเรียนรู้ ทำให้ทุกคนเรียนรู้ด้วยความสุข นอกจากนี้ยังช่วยกันจัดสภาพบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ

2. ขั้นอุ่นเครื่องผ่อนคลาย

ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดร่วมกับนักเรียนเป็นลักษณะผ่อนคลาย ปลดปล่อยจากสิ่งที่คิดว่าการเรียนเป็นทุกข์ มาเรียนอย่างมีความสุข จึงจัดกิจกรรมเล่นเกม และร้องเพลงที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และฝึกสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา

3. ขั้นหลากหลายวิธีการ

ไม่มีวิธีสอนใดที่เป็นสูตรสำเร็จตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาแต่ละเรื่อง นักเรียนแต่ละกลุ่มที่มีศักยภาพแตกต่างกัน ครูจึงเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา กระบวนการที่ใช้ เช่น กระบวนการคิด การสร้างความคิดรวบยอด การแก้ปัญหาโจทย์ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

4. ขั้นฝึกจนชำนาญ

เมื่อนักเรียนได้รู้สิ่งใด ด้วยความเข้าใจและเป็นสิ่งที่นักเรียนอยากเรียนรู้แล้วครูให้นักเรียนฝึกทักษะจนเกิดความชำนาญ เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ถาวร

5. ชั้นประสบการณ์สู่ชีวิต

หลังจากเกิดการเรียนรู้แล้วนำมาบูรณาการกับวิชาอื่น และสอดแทรกความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม อาจมีกิจกรรมร่วมกัน สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง

6. ชั้นประเมินรอบด้าน

การตัดสินใจต้องอาศัยข้อมูล ดังนั้นครูจึงทำการประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และให้นักเรียนผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมิน

อรรถย มูลคำ (2542 : 30 - 31) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนั้นมีหลากหลาย ซึ่งครูสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาการเรียนรู้ต่างๆ ดังนี้

- ✓ 1. เกมการศึกษา (Educational Game)
- 2. สถานการณ์จำลอง (Simulation)
- 3. กรณีตัวอย่าง (Case Study)
- ✓ 4. บทบาทสมมุติ (Role Play)
- 5. แก๊สถานการณ์ (Situation)
- 6. โปรแกรมสำเร็จรูป (Programmed Instruction)
- ✓ 7. ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
- ✓ 8. ชุดการสอน (Instructional Package)
- 9. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction)
- 10. โครงการ (Project)
- 11. การทดลอง (Experimentation)
- 12. การถามตอบ (Question -Answer)
- ✓ 13. การอภิปรายกลุ่ม (Small Group Discussion)
- 14. การแก้ปัญหา (Problem - Solving)
- 15. สืบสวนสอบสวน (Inquiry)
- 16. กลุ่มสืบค้นความรู้ (Group Investigation)
- 17. กลุ่มสัมพันธ์ (Group Process)
- 18. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Coperative Learning)
- 19. ความคิดรวบยอด (Concept Attainment)
- 20. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Self - Directed Learning)
- 21. อริยสัจ 4 (4 Noble Truth Method)
- 22. ทักษะศึกษานอกสถานที่ (Field Trip)
- 23. การเรียนรู้จากห้องสมุด (Library Study)
- 24. พัฒนาระบวนการคิด (Inductive Thinking)
- 25. ปทัสฐานของกลุ่ม (Group Norm)
- 26. งานวิเคราะห์ภาคสนาม (Force Field Analysis)

27. ศิลปสร้างสรรค์ (Creative Arts)
28. พินิจแหล่งข้อมูล (Resources Identification)
29. การนำเสนอโดยวิดีโอ (Video Presentation)
30. การสอนแบบให้เรียนโดยอิสระ (Freedom Learning)

เจริญ อ่อนกล้าผล (2546 :5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสอนไว้ว่า กิจกรรมการสอนนับว่าเป็นหัวใจสำคัญในการสอนของครูเนื่องจากเป็นตัวเชื่อมระหว่างประสบการณ์เนื้อหา กับผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือทักษะตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ครูที่ดีจึงจำเป็นต้องเลือกกิจกรรมการสอนหรือสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับลักษณะความต้องการ ความสนใจ ความพึงพอใจ ตลอดจนเนื้อหาวิชาประสบการณ์ และสถานการณ์ในการเรียนวิชานั้น ๆ เพื่อผู้เรียนจะได้เกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็ว และเป็นผลดีแก่ตัวนักเรียนเองด้วย

กล่าวโดยสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย หมายถึง ครูสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหา และจุดเน้นของหลักสูตร ครูสามารถนำกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ สามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพัฒนาของเด็กต่อไป

การประเมินพัฒนาการนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

การจัดกิจกรรมการประเมินพัฒนาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมาย ดังนี้

พงศ์ หรดาล (2531 : 217) ได้ให้ความเห็นว่า การวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการพิจารณาคุณค่าทางการศึกษา เป็นการพิจารณาพัฒนาการต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาอย่างไร วัดดูประสงค์สำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน คือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และความรู้สติปัญญา การวัดผลจึงเป็นเครื่องมืออันหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา

ส. วาสนา ประवालพฤษ (2541: 67) การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่องไว้ว่าในการประเมินผลพัฒนาการของนักเรียนนั้นต้องเป็นกระบวนการประเมินจากสภาพจริงโดยใช้การสังเกต การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลจากวิธีการทำงาน และผลงานของนักเรียนตลอดเวลาควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ วัดการแสดงออก กระบวนการ และผลผลิตเพื่อดูจากพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยจะให้ความสำคัญและช่วยเหลือให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 59) ได้ให้ทรรศนะไว้ว่า ในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนต้องประเมินตามผลการเรียนรู้ และจะต้องมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของตนและต้องให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาความก้าวหน้าของผู้เรียน

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 65) ได้สรุปกิจกรรมการวัดผลประเมินการเรียนรู้ ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดการประเมินผู้เรียนไว้ในมาตรา 26 ว่า “ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการวัดผลประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจาก พัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปในการกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา” ซึ่งปรับเปลี่ยนไปจากเดิมที่เน้นวัดความรู้และความจำทางด้านเนื้อหา มาเป็นการประเมินซึ่ง มุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของ กระบวนการ และผลงาน ทั้งด้านความรู้ ความคิด และทักษะการแสดงออกทุกด้านและประเมินตาม สภาพความเป็นจริง สามารถประเมินระหว่างการเรียนการสอนและประเมินสรุปรวม ขั้นตอนในการประเมิน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน

2. พิจารณาขอบเขต เกณฑ์ วิธีการ และสิ่งที่จะประเมิน เช่น

2.1 การประเมินพัฒนาการด้านศิลปะและดนตรี คณิตศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์

พัฒนาการ ทางร่างกาย พัฒนาการของบุคลิกภาพ เป็นต้น

2.2 ขอบเขตที่จะประเมิน ด้านความรู้ ทักษะ ความซาบซึ้ง และคุณลักษณะ เป็นต้น

3. พิจารณา และกำหนดองค์ประกอบและผู้ประเมินว่ามีใครบ้าง เช่น ครูประจำชั้น นักเรียน ประเมินตนเอง เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน

4. ใช้เครื่องมือในการประเมินหลากหลายเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน เช่น การทดสอบ การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจความคิดเห็น บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมผลงาน ฯลฯ

5. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินระหว่างนักเรียนทำกิจกรรมระหว่างการทำงานกลุ่ม/โครงการ วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เหตุการณ์ / งานพิเศษ ฯลฯ

6. วิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูลการประเมิน ได้แก่ รายการกระบวนการแฟ้มสะสมงาน การบันทึกข้อมูล ฯลฯ

สรุปผลการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนรวมทั้ง ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ในกรณีที่เป็นการประเมินสรุปรวม เพื่อพิจารณาดัดสินการเลื่อน ชั้น โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดให้ นำผลการประเมินระหว่างเรียนมาประกอบการพิจารณา ด้วย

✓ บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์ (2544 : 67) ได้ศึกษาคำว่าและสรุปกิจกรรมการประเมิน การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ซึ่งมีวิธีการในการปฏิบัติ ดังนี้

1. การตัดสินใจก่อนเริ่มต้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการประเมิน ดังนี้

1.1 การทบทวนศึกษาหลักสูตร แผนการสอน ตำรา หนังสือที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์ การประเมินผลที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้

1.2 การสังเกต จดบันทึกผู้เรียนในระหว่างชั้นเรียน พูดยุกับครูคนอื่นที่เคยสอน

ผู้เรียนมาก่อน คะแนนผลการทดสอบต่าง ๆ เกณฑ์ของผู้เรียน ข้อมูล ภูมิหลังของครอบครัวผู้เรียน

1.3 การสังเกต แรงจูงใจ ความสนใจ ความเชื่อ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน การสังเกตท่าทีความรู้สึของผู้เรียนต่อหัวข้อการเรียนรู้ ผลการทดสอบก่อนเรียน ผลการประเมินเดิมของครูผู้สอน

1.4 การสำรวจทบทวนกิจกรรมชนิดต่าง ๆ วิเคราะห์ลำดับขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ สำรวจทบทวนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ ที่ได้ทำกิจกรรมดังกล่าว

2. การตัดสินใจในช่วงระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินจากการสังเกตผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนตอบคำถามของครูหรือไม่ สังเกตปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน

3. การวินิจฉัยลักษณะความผิดพลาดของผู้เรียน ค้นหาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีอื่น ระบุผู้เรียนคนที่ไม่ร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้หรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4. การสังเกตและประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับปริมาณ และชนิดของการประเมินผู้เรียนที่มีความต้องการแตกต่างกัน การทำการบ้าน และผลสอบย่อย

5. การตัดสินใจหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินจากการใช้แบบทดสอบในชั้นเรียน ผลงานของโครงการระยะยาว การสังเกต การสัมภาษณ์ผู้เรียน ผลการทดสอบด้วยข้อสอบ

6. การสังเกตการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

7. การดูผลจากกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน สอบย่อย การทดสอบ

8. การสรุปผลการปฏิบัติในชั้นเรียนตามจุดหมายการเรียนรู้ที่สำคัญ การตอบข้อคำถามที่สำคัญที่คัดเลือกจากแบบทดสอบมาตรฐาน สรุปผลจากระดับกิจกรรม และเนื้อหา

9. การสรุปความสนใจของผู้เรียน และปฏิบัติต่อกิจกรรมและเนื้อหาการเรียนรู้ สรุปผลสัมฤทธิ์ในชั้นเรียนจากแบบทดสอบในชั้นเรียนตามหลักสูตร และสรุปผลการตอบในชั้นเรียนจากเนื้อหาที่คัดเลือกจากแบบทดสอบมาตรฐาน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2543 : 210 -211) ได้กล่าวถึงการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงกล่าวโดยสรุปได้ว่า

1. เป็นการประเมินไปพร้อมๆกับการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทั้งที่โรงเรียน บ้าน ชุมชน

2. เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริงๆ

3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน

4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน

5. อยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง และเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง

6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุกด้านทั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น บูรณาการความรู้ความสามารถหลายๆ ด้านของผู้เรียน

8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ เป็นต้น

9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข

10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 11 – 69) ได้ให้แนววัดผลประเมินตามสภาพจริง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ ดังนี้

1. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง กระบวนการสังเกต การบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่นักเรียนทำ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อนักเรียนเหล่านั้น เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง รวมทั้งพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคม

2. วิธีและเครื่องมือในการประเมินผลตามสภาพจริง

2.1 การประเมินการแสดงออกและกระบวนการของนักเรียน (Performance and process) มีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้หลายประการ ดังนี้

2.1.1 การสังเกต คือ การเฝ้าดูเด็กตลอดเวลา โดยทั่วไปครูยอมรับว่าการสังเกตเด็กเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในระหว่างการสอนของครู ซึ่งจากการสังเกตจะสามารถเห็นพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล หรือความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม การสังเกต มี 2 วิธี คือ

2.1.1.1 การสังเกตอย่างไม่ตั้งใจ โดยสังเกตพฤติกรรมของเด็กอยู่ท่ามกลางกลุ่มนักเรียนที่กำลังทำงานและกิจกรรมต่างๆ

2.1.1.2 การสังเกตแบบตั้งใจ มีจุดเน้นที่สังเกตโดยครูมีแบบฟอร์มที่ได้เตรียมไว้แล้ว เช่น แบบสำรวจรายการ แบบมาตรฐานประมาณค่า การบันทึกพฤติกรรม หรือเตรียมแบบฟอร์มอื่นๆ สำหรับบันทึกข้อมูลการสังเกตอย่างเป็นระบบ

2.1.2 การบันทึกพฤติกรรม (Anecdotal Records) การบันทึกข้อมูลสำคัญในเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กแต่ละวัน

2.1.3 แบบสำรวจรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้รวดเร็วกว่าแบบบันทึกพฤติกรรม จะเน้นดูที่ความเจริญเติบโต และพัฒนาการหรือจุดประสงค์การเรียนรู้รวมทั้งองค์ประกอบของหลักสูตร องค์ประกอบของแบบสำรวจรายการ ได้แก่ คุณลักษณะ ทักษะ ความสนใจ และพฤติกรรมที่มุ่งหวังตามมาตรฐานของหลักสูตร

2.1.4 Inventories คล้ายคลึงกับแบบสำรวจรายการ แต่จะมองภาพรวมมากกว่าใช้เป็นแนวทางที่ครูบรรยายของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเรื่อยๆ

2.1.5 มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ต้องการให้ผู้สังเกตคิดค้นเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความรู้สึกและคุณลักษณะในขอบเขตที่สังเกต โดยกำหนดเป็นตัวเลขหรือบรรยายระดับคุณภาพ เป็นเครื่องมือที่สร้างค่อนข้างยาก

2.1.6 การสุ่มเวลา (Time Sampling) ครูต้องสังเกตว่านักเรียนจะใช้เวลามากน้อยแค่ไหนในการเปลี่ยนชั่วโมงในวิชาหนึ่งไปอีกรายวิชาหนึ่ง

2.1.7 การสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling) ครูอาจต้องการสังเกตความคิดสร้างสรรค์ในงานศิลปะ ต้องเริ่มต้นจำแนกพฤติกรรมที่สังเกต

2.1.8 การสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจเด็กแต่ละคนอย่างลึกซึ้งจากการสัมภาษณ์นักเรียนจะทำให้ครูได้ข้อมูลความรู้และประสบการณ์พื้นฐาน ความเข้าใจ วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ แรงจูงใจ และอื่นๆ ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อผลผลิต กระบวนการและการแสดงออกของเขา รวมทั้งในการพัฒนาแฟ้มผลงาน (Portfolio)

2.2. การประเมินกระบวนการและผลผลิตของนักเรียน (Processes and Product) ผลผลิตของนักเรียนมีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของนักเรียนและเป็นสิ่งจำเป็นในการประเมินสภาพจริง รายการผลผลิตนำไปสู่การประเมินอย่างต่อเนื่อง ผลผลิตของนักเรียนเป็นสื่อกลางให้ครูเข้าใจระบบการเรียนรู้ของนักเรียน ข้อมูลสำคัญของนักเรียนในการสำรวจค้นพบค้นคว้า ทดลอง และการแก้ปัญหา สำหรับจุดเน้นของการประเมินผลตามสภาพจริงจะไม่สิ้นสุดที่ผลผลิตเท่านั้น แต่จะเน้นที่กระบวนการที่มีผลต่อผลผลิตที่ได้ด้วย

2.2.1 เกณฑ์การประเมินหรือแนวการให้คะแนน (Rubric Assessment) เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน เรียกว่า “รูบริก” (Rubric) คือ แนวทางการให้คะแนน (Scoring Guide) ซึ่งจะต้องกำหนดมาตรวัด (Scale) และรายการคุณลักษณะที่บรรยายถึงความสามารถในการแสดงออกของแต่ละจุดในมาตรวัดไว้อย่างชัดเจนการให้คะแนนของรูบริก คือ การตอบคำถามว่านักเรียนทำอะไรได้สำเร็จหรือว่ามีระดับความสำเร็จในขั้นต่าง ๆ กัน หรือมีผลงานเป็นอย่างไรนั่นเอง การให้คะแนนรูบริก มี 2 แบบ คือ

2.2.1.1 การให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic Score) คือการให้คะแนนงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งโดยภาพรวมชิ้นงานว่ามีความเข้าใจและความคิดรวบยอด การสื่อความหมาย กระบวนการที่ใช้และผลงานเป็นอย่างไร โดยแบ่งคุณภาพตั้งแต่ 0 - 4 หรือ 0 - 6

2.2.1.2 การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic Score) เพื่อให้การมองคุณภาพของงานหรือความสามารถของนักเรียนได้อย่างชัดเจน จึงได้มีการแยกองค์ประกอบของการให้คะแนนโดยทั่วไปแล้วจะมีการแยกองค์ประกอบของงานเป็น 4 ด้าน คือ

2.2.1.2.1 ความเข้าใจในความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริงเป็นการแสดงให้เห็นว่านักเรียนเข้าใจในความคิดรวบยอด หลักการในปัญหาที่ถามกระจ่างชัด

2.2.1.2.2 การสื่อสารความหมาย สื่อสาร คือความสามารถในการอธิบาย นำเสนอการบรรยายเหตุผล แนวคิด ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดีมีความคิดสร้างสรรค์

2.2.1.2.3 การใช้กระบวนการและยุทธวิธีสามารถเลือกใช้ยุทธวิธี กระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.1.2.4 ผลสำเร็จของงาน ความถูกต้องแม่นยำในผลสำเร็จของงาน หรืออธิบายที่มาและตรวจสอบผลงาน ครูต้องให้นักเรียนทราบรูบริกเมื่อนักเรียนทำงานใดงานหนึ่ง ถ้างานนั้นได้รับการออกแบบให้สามารถวัดได้ 4 องค์ประกอบ ครูก็ต้องจัดทำรูบริกเพื่อประเมิน

ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการบรรลุสมรรถภาพที่อยู่ในงานนั้น ๆ การประเมินแฟ้มผลงาน (Portfolio Assessment) เป็นส่วนสำคัญของการประเมินผลตามสภาพจริง โดยการประเมินผลผลิตที่นักเรียนได้รวบรวม และจัดระบบข้อมูลเก็บไว้ในแฟ้มผลงานแฟ้มผลงานของนักเรียน คือ การสะสมงานอย่างมีจุดหมาย เพื่อแสดงถึงผลงาน ความก้าวหน้า และสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในส่วนหนึ่ง หรือหลายส่วนของการเรียนรู้ในวิชา การรวบรวมงานต้องครอบคลุมถึงการทำที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา เกณฑ์การคัดเลือก และเกณฑ์การตัดสินใจ

3. หลักสำคัญที่ต้องคำนึงในการประเมินผลจากแฟ้มผลงาน

ในการประเมินผลจากแฟ้มงานนั้น ครูและโรงเรียนจะต้องคำนึงหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1.1 ในด้านเนื้อหาวิชา ครูผู้สอนจะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับความสำเร็จในเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ดังนั้นในการประเมินแฟ้มผลงานก็ต้องสะท้อนสาระของเนื้อหาวิชาที่สำคัญสำหรับนักเรียน

1.2 หลักการเรียนรู้ ครูจะต้องเปลี่ยนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา โดยครูเป็นผู้บอกความรู้ ไปสู่การสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนเป็นผู้บอกกล่าว เป็นผู้สร้างความรู้ แสดง สร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงาน เพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น ครูต้องเน้นให้ผู้เรียนสะท้อนข้อมูลย้อนกลับในกระบวนการเรียนรู้ ในการอ่าน เขียน การฟัง การแก้ปัญหา และการคิดในขั้นสูงยิ่งขึ้น

1.3 หลักความเสมอภาค ยุติธรรม คือ การคำนึงถึงมาตรฐานต่าง ๆ ของบุคคล ผู้เรียนมีความแตกต่างกันทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา สติปัญญา รวมทั้งความแตกต่างในระหว่างบุคคลในด้านร่างกาย และพฤติกรรม การประเมินต้องจัดกระทำให้เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนได้แสดงผลการเรียนรู้ในหลายลักษณะ และแตกต่างไปตามความสามารถ

หลักการสำคัญทั้ง 3 ประการนี้ เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และนำไปกำหนดจุดประสงค์สำคัญในกระบวนการจัดทำแฟ้มผลงาน ซึ่งเน้นถึงความสำเร็จในด้านเนื้อหาสาระของวิชา กระบวนการเรียนรู้ และตอบสนองความแตกต่างของบุคคล

ดังนั้นการประเมินการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร การสำรวจตรวจสอบผลการดำเนินการตามแผนการสอนที่วางไว้ โดยใช้วิธีการสังเกต การบันทึก พฤติกรรม การสัมภาษณ์ ข้อมูลแฟ้มสะสมงาน ประเมินโดยมีเกณฑ์ที่ชัดเจน ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยผู้เรียนมีส่วนร่วม วิเคราะห์ผลและการจัดทำบันทึกข้อมูล และนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย หมายถึง รูปแบบการสอนที่ครูสามารถเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหา และจุดเน้นของหลักสูตร สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสม สามารถทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น และเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.2 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้

มนุษย์ได้อาศัยความรู้ความสามารถจัดการกับระบบนิเวศที่ตนเองดำรงชีวิตอยู่ ความรู้ความสามารถนี้เรียกว่า “ภูมิปัญญา” (ในพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน.2535 : 679) ภูมิปัญญาของมนุษย์ได้มีการสืบทอดกันมาจากอดีตถึงปัจจุบันอย่างไม่ขาดสาย และมีผู้ให้ความหมาย ภูมิปัญญาไว้ เช่น

รัตนะ บัวสนธิ์ (2535 : 7) มีความเห็นว่า ภูมิปัญญา (Wisdom) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) เป็นพื้นเพรากฐานความรู้ของชาวบ้านเพื่อใช้เรียกแทนกระบวนทัศน์ (paradigm) ที่มีต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมที่ชาวบ้านได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์สืบทอดกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม

ในเอกสารกรมวิชาการ (2539 : 3) ได้กล่าวถึงความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าเป็นความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายของชาวบ้านในท้องถิ่นที่ใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตโดยได้รับการถ่ายทอด และกลั่นกรองเป็นระยะเวลายาวนาน

จากที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นความรู้ ความสามารถและทักษะของคนในท้องถิ่นซึ่งอาจมีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่สั่งสมประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม และสืบทอดต่อกันมาอย่างไม่ขาดสาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 9 -11) ได้สรุปความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
2. สร้างความภูมิใจ และศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
3. สามารถประยุกต์คำสอนทางศาสนาใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม
4. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
5. ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับวิถีชีวิตของคนไทยได้เหมาะสมกับยุคสมัย

สำเนียง สร้อยนาคพงษ์ (2535 : 3) ถือว่าภูมิปัญญาเป็นทุนสังคมที่ชี้นำการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นสมบัติอันมีค่าของมนุษย์ทุกหมู่เหล่า

พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2541 : 28) ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญาเป็นมรดกของสังคมที่บรรพบุรุษได้สั่งสมมาเป็นเวลานาน กระทั่งให้เกิดระบบโครงสร้างแนวทางการดำเนินชีวิต และวิถีชีวิตแบบคนไทยเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมักแก้ไขด้วยการกลับไปใช้ของเดิม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ ได้ช่วยส่งเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีแก่คนในชุมชน และช่วยปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ในมาตราที่ 27 วรรคที่ 2 ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์

ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

ในเรื่องนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

ยุพา ทรัพย์อุไรรัตน์ (2537 : 52) กล่าวว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการศึกษามี 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมคือ การปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้ว หรือการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นใหม่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้คือ การใช้เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรและการจัดกิจกรรม 2) การนำมาเป็นวิทยากร คือ การนำมาเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรืออาจใช้เป็นวิทยากรในการฝึกอบรม 3) การนำมาเป็นสื่อ เพื่อการศึกษา คือ การนำมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน หรือใช้เป็นสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้

รุ่ง แก้วแดง (2541 :224-227) ได้กล่าวว่า ครูต้องประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชน เพื่อนำความรู้ของชุมชนนั้นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในทุกระดับ ทุกประเภท และทุกรูปแบบของการจัดการศึกษา

จิโรจน์ สารรัตนะ (2541 : 94-95) มีความคิดว่า ผู้จัดการศึกษาต้องถือว่าการศึกษาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับวิถีดำเนินชีวิต และยอมรับภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านั้นเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยบุคลากรทางการศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าให้เข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นใดที่สำคัญจำเป็นต่อการพัฒนา และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนำมาสอนหรือพัฒนา

จากที่กล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษานั้น เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน และชุมชน ดังนั้น ทุกฝ่ายควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน และนำเข้ามาสู่โรงเรียน

การกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญที่โรงเรียนจะต้องพัฒนาขึ้นใช้เอง เพื่อให้สามารถนำมวลประสบการณ์จัดให้ผู้เรียนตามกรอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จัดทำสาระหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ในการจัดทำหลักสูตรดังกล่าวมีขั้นตอนดำเนินงาน 5 ขั้นตอน (ยุทธนา ปฐมวรชาติ.2545 : 14-18) คือ 1) นำหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยกรมวิชาการที่มีรายละเอียดในรูปคำอธิบายรายวิชา มาวิเคราะห์จัดทำรายละเอียดการสอน โดยพัฒนาจุดประสงค์รายวิชาเหล่านั้นให้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางการสอนของครูในแต่ละครั้ง 2) นำเนื้อหาการเรียนที่กรมวิชาการได้กำหนดไว้กว้าง ๆ นั้นมาวิเคราะห์และกำหนดรายละเอียดใหม่ให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน 3) การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ 4) นำหลักสูตรไปใช้โดยการจัดทำโครงการสอนและแผนการเรียน 5) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร โดยผู้บริหารโรงเรียนให้การ

สนับสนุน และตั้งคณะทำงาน เน้นการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และกำกับโรงเรียน ตามธรรมนูญโรงเรียนอย่างเป็นระบบ จากทุกฝ่าย

ในการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดนโยบายและการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนให้พอเพียง ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการค้นคว้าเพื่อหารูปแบบแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร การนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน ให้เป็นระบบมากขึ้น จัดระบบข้อมูลออกเผยแพร่ จัดให้มีการประชุมสัมมนาให้ความรู้แก่บุคลากร ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้บุคลากรไปศึกษาดูงานและเรียนรู้จาก แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น และวางแผนส่งเสริมพัฒนาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ยกย่องเชิดชูจนเกิดผลดี (อังกูล สมคะเนย์. 2535 : บทคัดย่อ)

เพื่อให้การบริหารหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องบริหาร จัดการทั้ง 2 ส่วน คือ การบริหารวิชาการ และการบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ ได้แก่ การจัดชั้นเรียนหรือกลุ่ม ผู้เรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดทำแผนการเรียน การจัดทำตารางสอน การนิเทศติดตามผล และอื่น ๆ ที่เป็นการส่งเสริมงานวิชาการ เช่น การให้รางวัลแก่ผู้มีผลงานดีเด่น การสร้างเครือข่ายงาน วิชาการภายในโรงเรียน เป็นต้น ในส่วนการบริหารโดยทั่วไป เพื่อการสนับสนุนงานวิชาการ เช่น การบริหารห้องสมุด จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม น่าอยู่ ปลอดภัย และ ปราศจากอบายมุข จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดหาสื่อการเรียนการสอน จัดสรรงบประมาณ และจัดโครงการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เป็นต้น (รุจิย์ ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม 2545 : 13 -14)

ทั้งนี้ ในการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการดังนี้ (ยุทธนา ปฐมวรชาติ. 2540 : 13 -14)

1. แต่งตั้งคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มวิชา หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานวัดผลประเมินผล ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการที่ปรึกษาที่มาจากผู้แทนชุมชน หรือผู้ประกอบการในท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนศิษย์เก่า เป็นต้น และคณะกรรมการระดับกลุ่มวิชาเพื่อการบริหารหลักสูตร

2. จัดทำข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศเพื่อการบริหารหลักสูตร และวิชาการ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชน ข้อมูลครู นักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นโยบายและแผนการพัฒนา

3. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้การบริหารหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องบริหาร จัดการทั้ง 2 ส่วน คือ การบริหาร วิชาการ และการบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ ได้แก่ การจัดชั้นเรียนหรือกลุ่มผู้เรียน การจัดครู เข้าสอน การจัดทำแผนการเรียน การจัดทำตารางสอน การนิเทศติดตามผล และอื่น ๆ ที่เป็นการส่งเสริมงานวิชาการ เช่น การให้รางวัลแก่ผู้มีผลงานดีเด่น การสร้างเครือข่ายงานด้านวิชาการภายใน โรงเรียน เป็นต้น ในส่วนการบริหารโดยทั่วไป เพื่อการสนับสนุนงานวิชาการ เช่น การบริหาร

ห้องสมุด จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม น่าอยู่ ปลอดภัย และปราศจากอบายมุข จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดหาสื่อการเรียนการสอนจัดสรรงบประมาณ และจัดโครงการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เป็นต้น(รุจิรี ภูสาระ และจันทร์ธานี สงวนนาม. 2545 : 154 –172)

ดารา ทีปะปาล (2538 : 143-145) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าโรงเรียนเป็นสถาบันที่สังคมให้การยอมรับให้ทำหน้าที่ถ่ายทอดศิลปวิทยาการด้านต่างๆ และอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนได้มีความเจริญงอกงามเป็นไปตามความต้องการของสังคม โดยใช้หลักสูตรเป็นตัวกำหนดขอบเขต และครูเป็นผู้สรรสร้างประสิทธิภาพให้การเรียนรู้แก่นักเรียน

สุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์ (2536 : 20-22) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ถ้าโรงเรียนมีการพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและประสานงานขอความร่วมมือจากชุมชนในการสรรหาผู้ทรงความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากร ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครู เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในเนื้อหา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูไม่ถนัด จะเป็นผลดีต่อผู้เรียนโดยตรง

วินัย วีระพัฒนานนท์ (2544) ได้ทำการวิจัย เรื่องการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมการศึกษาและเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครนายก สรุปได้ดังนี้

1. ชุมชนบ้านมหาวงษ์ มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม อาศัยน้ำจากคลองชลประทาน และน้ำฝนในการอุปโภคบริโภค สภาพดินและน้ำมีความเป็นกรดจัด การใช้ดินในการเพาะปลูก และการเลี้ยงปลา มีการปรับปรุงดินด้วยการใส่ปูนมาร์ล เพื่อแปรสภาพความเป็นกรด สภาพเศรษฐกิจมีการประกอบอาชีพตามคุณภาพของดิน ด้วยการปลูกบอนสี ปลูกกก และทอเสื่อกก ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เลี้ยงปลา ซึ่งสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและมีการจัดการทางการเงิน เพื่อการผลิตและจำหน่ายเสื่อกก มีสังคมแบบเครือญาติ และมีการปรึกษาหารือในกลุ่มการประกอบอาชีพอย่างไม่เป็นทางการ

2. ภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นที่พบและนำไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ การทอเสื่อ การปลูกบอนสี การเลี้ยงปลา การปลูกไม้ดอกและไม้ประดับ และการจัดการการเงิน โดยได้จัดทำเป็นแผนพัฒนาชุมชน ประกอบด้วยโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน 1 โครงการ โครงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน 4 โครงการ และโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชุมชน 1 โครงการ โครงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน 4 โครงการ และโครงการพัฒนาการศึกษา 5 โครงการ

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาชุมชนบ้านมหาวงษ์เป็นการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนที่มีอยู่แล้ว เพื่อการสนับสนุนเช่นเดียวกันนี้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และการศึกษาสำหรับชุมชนต่อไป

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

ยุพา ทรัพย์อุไรรัตน์ (2537 :68) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาว่า หมายถึง เครื่องมือ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอน เราความสนใจของผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ดีอย่างรวดเร็ว

ดิกคินสัน (Dickinson 1987:181) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นั้น มีอยู่มากมาย เช่น สื่ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง และวีดิทัศน์ รวมถึงอุปกรณ์ในการเรียน ภาษา และวัสดุสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนได้เสนอแนวดำเนินการดังนี้

1. เครื่องบันทึกเสียง สำหรับฝึกการฟัง ซึ่งควรจะต้องติดหูฟังไว้กับเครื่อง เพื่อไม่ให้รบกวนผู้เรียนคนอื่น
2. Audio-active comparative (AAC) Labs สำหรับผู้เรียนที่ต้องอัดและฟังเสียงของตนเอง ถ้ามีการเตรียมอุปกรณ์นี้ไว้ ก็ควรจะต้องติดตั้งที่นั่งที่เก็บเสียงได้ หรือแยกส่วน Audio-active comparative (AAC) Labs นี้แยกต่างหากจากศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. คอมพิวเตอร์ (Computer) คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากในการเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่ใช้งานได้อย่างอดทนไม่มีขีดจำกัด และสามารถชี้ให้เห็นถึงข้อผิดพลาดของผู้เรียนและข้อมูลย้อนกลับมาสู่ผู้เรียนได้ทันทีขณะใช้งาน นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ยังสามารถนำไปใช้ในการทดสอบและทำแบบฝึกหัดได้อีกเช่นกัน
4. วีดิทัศน์ (Video stations) วีดิทัศน์จัดว่ามีคุณค่ามากสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองจัดว่าเป็นวิธีการที่สามารถช่วยจูงใจในการให้ข้อมูล การฝึกการฟังเสียง การแสดงให้เห็นถึงภาษาที่เจ้าของภาษาใช้ตามสภาพเป็นจริง

พรังพราย สุฟโปฏก (2546 : 50-51) ได้กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา ว่า โรงเรียนโศกตมศึกษาในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการ เริ่มจากการฝึกอบรมบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานธุรการ/สารบรรณ งานการเงิน งานทะเบียนประวัติ และพัฒนาการของนักเรียน การวัด วิเคราะห์ และการประเมินผลนักเรียน บุคลากร/งานบุคคล ห้องสมุดและสืบค้น วิชาการ คลังข้อสอบ ตลอดจนห้องพยาบาล และกรับ-ส่งนักเรียน ช่วยย่นระยะเวลาการปฏิบัติงานและสามารถตรวจสอบได้ทันทีทั้งที่เมื่อเกิดปัญหาจากการดำเนินการเกิดการบริหารอย่างมีระบบ และเชื่อมโยงข้อมูลได้ทั่วถึงกันทั้งโรงเรียน

ในส่วนการบริหารวิชาการ โรงเรียนพัฒนาครูที่ยังไม่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการจัดระบบการเรียนรู้ โดยจัดอบรมหน่วยงานภายนอกในช่วงเวลาปิดภาคเรียน อย่างเช่นระบบปฏิบัติการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ การจัดทำฐานข้อมูล การจัดเอกสาร และการประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการอบรมภายในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน วิธีจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สามารถนำ ICT ไปใช้ในการวางแผนการสอน สืบค้นข้อมูลทางวิชาการ และสร้างสื่อการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่หลากหลาย อีกทั้งบูรณา

การคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเข้ากับกลุ่มการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระได้อย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถ้าได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ในการจัดทำหลักสูตร เชิญผู้มีความรู้ในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร และเป็นสื่อการเรียนรู้ต่างๆ และการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น เทปบันทึกเสียง วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ และระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน

4.3 การให้ผู้เรียนรู้จักคิด และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

เรื่องของความคิดได้มีนักการศึกษาได้ให้ความสนใจและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องของการคิดไว้ ดังนี้

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542 : 4 -5) ได้กล่าวว่า การคิดของคนเรามีหลายรูปแบบ และได้ยกตัวอย่างมา 4 แบบ เพื่อเป็นแนวทางไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. การคิดแบบนักวิเคราะห์ (Analytical) ผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนให้พัฒนาความสามารถในการคิดแบบนี้ได้โดยการฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาข้อเท็จจริง ดูตรรกะ หาทิศทาง หาเหตุผล และมุ่งแก้ปัญหา

2. การคิดแบบรวบยอด (conceptual) ผู้สอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการคิดโดยการให้ผู้เรียนคิดวาดภาพในสมอง สร้างความคิดใหม่ จากข้อมูลที่ถูกต้อง หรือมองข้อมูลในแง่มุมใหม่และส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าทำ

3. การคิดแบบโครงสร้าง (structural thinking) การฝึกให้ผู้เรียนแยกแยะส่วนประกอบ ศึกษาส่วนประกอบ และเชื่อมโยงข้อมูล จัดเป็นโครงสร้าง จะทำให้ผู้เรียนมีการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจว่า ควรทำอะไรอย่างไร

4. การคิดแบบผู้นำสังคม (social thinking) การฝึกให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์พูดคุยกับผู้อื่น ทำตนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ฝึกทักษะกระบวนการทำงานกันเป็นทีม และฝึกให้คิด 3 ด้าน ที่เรียกว่า “PMI” คือ คิดด้านบวก (Plus) ด้านลบ (Minus) และด้านที่ไม่บวกไม่ลบ แต่เป็นด้านที่น่าสนใจ (Interesting)

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 32) ได้ให้ความหมายของการคิดว่าเป็นความสามารถของสมองในการประมวลข้อมูลความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกัน เมื่อได้คิดแล้วต้องนำไปปฏิบัติจริง จึงจะเกิดการเรียนรู้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้คิดต้องเกิดจากการฝึกปฏิบัติจริง จึงจะเกิดประสบการณ์ตรงจากแหล่งความรู้ สื่อ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวต่างๆ ด้วยการฝึกสังเกต คิดอย่างรอบคอบ ปฏิบัติอย่างจริงจังและสรุปผลเป็นองค์ความรู้แก่ตนเอง

อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2545 : 34) ได้เสนอแนวคิดที่ครูจะกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับ และบอกความคาดหวังให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ดังนี้

1. ให้เรียนอธิบายและพิสูจน์คำตอบของตน และให้สามารถอธิบายสิ่งที่ตนคิดได้

2. ถามคำถามอย่างรวดเร็วฉับพลัน กำหนดกรอบในการถาม หรือถ้านักเรียนลังเลไม่กล้าตอบ เพราะยังไม่เข้าใจ ครูต้องแตกคำถามเป็นคำถามย่อย

3. ระหว่างที่นักเรียนทำกิจกรรม ให้ครูเฝ้าสังเกตติดตามว่านักเรียนเข้าใจหรือไม่ อย่าให้ความสำคัญกับกระบวนการแก้ไขความผิด

4. กระตุ้นให้นักเรียนทุกคนตอบสนอง เช่น ให้ลงคะแนนเสียง หรือให้เปรียบเทียบคำตอบกับเพื่อน และอธิบายจุดเด่นของแต่ละความคิดเห็น

5. ให้งานเสริมเพิ่มจากแบบฝึกหัดในหนังสือเรียน โดยให้นักเรียนตอบคำถามสั้นๆ และเขียนอธิบายเหตุผลประกอบ หรือนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของแผนภูมิหรือแผนผัง

ทิตนา แชมมณี (2543 : 112) ได้นำเสนอกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) ซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการคิดทั้งของต่างประเทศ และของประเทศไทย เพื่อให้ได้ความคิดที่รอบครอบสมเหตุผล ผ่านการพิจารณาปัจจัยรอบด้านอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และผ่านการพิจารณากลั่นกรอง ได้ตรงตรง ทั้งด้านคุณโทษ และคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้นมาแล้ว ซึ่งมีการจัดกิจกรรมขั้นตอนดังนี้

1. ตั้งเป้าหมาย และระบุประเด็นในการคิด
2. ประมวลข้อมูล ทั้งทางด้านข้อเท็จจริง และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่คิดทั้งกว้าง ลึก และไกล
3. วิเคราะห์จำแนก แยกแยะข้อมูล จัดหมวดหมู่ของข้อมูล และเลือกข้อมูลที่น่าไปใช้
4. ประเมินข้อมูลที่จะใช้ในแง่ความถูกต้อง ความเพียงพอ และความน่าเชื่อถือ

อารี พันธุ์มณี (2540 : 6) ได้ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึง กระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัย อันนำไปสู่การคิดค้นสิ่งแปลกใหม่ๆ ด้วยการดัดแปลงปรุงแต่งจากความคิดเดิม ผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่างๆ ตลอดจนวิธีการคิดทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ

ณัฐพงษ์ เจริญทิพย์ (2541 : 103) ได้ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึง ความสามารถในการคิดนอกกรอบ เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาได้

ศิริกาญจน์ โกสมุทร (2544 : 74) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดที่มีลักษณะอเนกนัยเป็นความคิดในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้หลายรูปแบบ คิดได้ดีมากแตกต่างจากคนทั่วไป

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2545 : 16) กล่าวว่า iva ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดที่มุ่งแก้ปัญหาหรือประดิษฐ์คิดค้นในแนวทางใหม่แตกต่างจากเดิม และมีคุณค่าเป็นประโยชน์

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถหรือกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัย คือคิดได้หลายทิศทาง หลายแง่ หลายมุม และคิดได้แปลกใหม่

ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

อารี รังสิมันท์ (2532 : 498) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อตนเองและสังคม ดังต่อไปนี้

1. ต่อตนเอง

1.1 ลดความเครียดทางอารมณ์ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ ต้องการแสดงออกอย่างอิสระทั้งความคิดและการปฏิบัติ มีความมุ่งมั่นในสิ่งที่คิด หากได้ทำตามที่ได้คิดจะทำให้ความเครียดและความกังวลลดลง

1.2 มีความสนุกสนาน เพลิดเพลินและเป็นสุข บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เมื่อได้ทำในสิ่งที่ตนคิด ได้เล่น ได้ทดลองกับความคิด จึงรู้สึกพอใจ ตื่นเต้นกับผลงานที่จะเกิดขึ้นจะทำงานอย่างเพลิดเพลิน หุ่เมเท็จริงจ้งและเต็มกำลัง เต็มความสามารถ และทำอย่างเป็นสุข แม้แต่งานหนัก

1.3 มีความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเอง การได้ทำในสิ่งที่ตนคิด ได้ทดลองได้ปฏิบัติจริง เมื่องานนั้นประสบผลสำเร็จ จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง

2. ต่อสังคม

2.1 ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลง เพราะผลงานสร้างสรรค์จะนำมาซึ่งความแปลกใหม่ ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้า

2.2 ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ประดิษฐ์กรรมของความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

2.3 ช่วยทำให้เกิดความสะดวกสบายและรวดเร็ว เช่น การค้นพบสิ่งใหม่ รถไฟ เครื่องบิน เป็นต้น

2.4 ช่วยประหยัดเวลา แรงงาน เศรษฐกิจ ผลการค้นพบในด้านต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ช่วยให้มีมนุษย์มีเวลามากขึ้น

2.5 ความปลอดภัยในชีวิตและการมีชีวิตที่ยืนยาวขึ้น การค้นพบทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น

2.6 ช่วยทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและดำรงไว้ซึ่งมนุษยชาติ ความคิดสร้างสรรค์จะช่วยยกมาตรฐานการดำเนินชีวิต ทำให้มนุษย์เป็นสุข สามารถสร้างสรรค์สังคมให้เจริญ

จากความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ควรได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังให้กับเด็ก ช่วยสร้างนิสัยที่ดีให้กับเด็ก ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ ช่วยให้เด็กได้พัฒนาในลักษณะที่พึงประสงค์

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์

กรมวิชาการ (2534 : 22-24) ได้กล่าว การส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้น ครูควรนำวิธีการต่างๆ มากระตุ้นให้เกิดนิสัยและเจตคติในการคิดสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน ดังนี้

1. Brainstorming การระดมพลังสมอง หลักสำคัญของการระดมพลังสมอง คือ การให้โอกาสคิดอย่างอิสระที่สุด โดยเลื่อนการประเมินความคิดออกไป ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ในระหว่างที่มีการคิด การวิจารณ์หรือการประเมินผลใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นในระหว่างคิด จะเป็นการขัดขวาง

ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีขั้นตอน คือ ตัดการวิจารณ์ ให้อิสระ ต้องการปริมาณ และผสมผสาน และปรับปรุงความคิด

2. Attribute Listing มีลักษณะการสร้างแนวคิดใหม่ โดยอาศัยแนวคิดเดิม

3. Morphological Synthesis ในการสร้างความคิดใหม่ โดยวิธีการแยกแยะองค์ประกอบของความคิดหรือปัญหาให้องค์ประกอบหนึ่งอยู่บนแกนตั้งของตารางเมตริก และอีกองค์ประกอบหนึ่งอยู่ในแกนนอน เมื่อองค์ประกอบในแกนตั้งมาสัมพันธ์กับองค์ประกอบบนแกนนอนในช่วงของตารางก็จะเกิดความคิดใหม่ขึ้น

4. Idea Checklist ใช้เทคนิคในการค้นหาความคิดหรือแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยอาศัยการตรวจสอบความคิดที่มีผู้ทำไว้แล้ว

5. Synectics Methods เป็นการเชื่อมเข้าด้วยกันของสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกัน โดยการสร้างความคุ้นเคยที่แปลกใหม่ และความแปลกใหม่ที่เป็นที่คุ้นเคย จากนั้นจึงสรุปเป็นแนวคิดใหม่ กระบวนการคิดมี 4 ประการ คือ การสร้างจินตนาการในจิตใจของเรา การประยุกต์เอาความรู้ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งมาแก้ปัญหา การประยุกต์ใช้การเปรียบเทียบ หรืออุปมาในการแก้ปัญหา การประยุกต์เอาความคิดใดๆ ก็ตามที่เกิดจินตนาการมาใช้แก้ปัญหา

จากแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์สอนกันได้ แต่ความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีภาวะที่เป็นอิสระสำหรับคิด ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนครู เป็นองค์ประกอบสำคัญซึ่งบุคลิกภาพของครู จะเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู (2523 : 17) ได้เสนอแนะลักษณะของครูที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. มีทัศนคติที่ดีและยอมรับทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ และความคิดสร้างสรรค์คิดละเอียดยลลอ รวมทั้งจัดประสบการณ์กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
2. ตระหนักอยู่เสมอว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะที่สำคัญและจำเป็นยังสามารถเกิดขึ้นได้ทุกโอกาส
3. รู้คุณค่าของตนเอง และพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นอยู่เสมอ
4. มีความกระฉับกระเฉง คล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน
5. มีความรู้ความสามารถและสติปัญญา พร้อมที่จะหาความสำเร็จแปลกใหม่ ๆ
6. มีความอดทน อดกลั้น ไม่ท้อแท้เมื่อประสบปัญหาที่ยุ่งยาก และสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้สำเร็จ
7. มีอิสระในการสร้างบรรยากาศ ที่จะอำนวยให้เด็กเกิดพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ทุกโอกาส
8. มีการปรับปรุงตนเองในด้านการสอน การสมาคมกับผู้อื่น พร้อมทั้งมีความสนใจต่อเหตุการณ์รอบตนเอง

9. ยอมรับฟังความคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากคนอื่น ไม่ตำหนิตีเดียญ หรือ กล่าวหาว่าเป็นความคิดนอกกลุ่มนอกทาง

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นความคิด ซึ่งมีการจัดหลากหลายรูปแบบเป็นแนวทางการ ส่งเสริมการพัฒนาความคิด ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการฝึกให้นักเรียนฝึกคิดหลาย ๆ ด้าน คิดสิ่ง แปลกใหม่ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญทำให้นักเรียนพัฒนากระบวนการคิด การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือการคิดสร้างสรรค์ ครูต้องฝึกและให้นักเรียนคิดอย่างอิสระของตนเอง ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดแยกแยะข้อมูลคิดเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ สรุป เป็นข้อความรู้ได้ด้วยตนเอง คิดอย่างมีขั้นมีตอนมีอิสระในการคิดสิ่งแปลกใหม่ที่มีคุณค่า รู้จักคิดเป็น กลุ่ม ตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล

การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

การเรียนการสอนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว นั้น ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนต่างมีความต้องการ ความสนใจและความสามารถที่ หลากหลายแตกต่างกันออกไป การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นแนวความคิดหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้เรียนรู้ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง เชียร์ริน (Sheerin. 1996 : 6 - 7) เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ในทางปฏิบัติไม่ว่าจะในชั้นเรียนที่ผู้เรียนแต่ละคนมี ความสามารถหลากหลาย มีพื้นฐาน และความต้องการที่แตกต่างกัน หรือมีความแตกต่างกันทาง จิตวิทยาและบุคลิกภาพ การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามแนวทางของ ตน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนต้องการตามความสามารถและความสนใจ โดยมีครูทำ หน้าที่ช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษา ซึ่งควน (Kwan. : 1999) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น การเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียน ผู้เรียนสามารถตัดสินใจ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของตนและมีสิทธิอย่างเต็มที่ในการเลือกที่จะรับความช่วยเหลือใน เรื่องการเรียนจากบุคคลอื่นๆ เช่น ครูหรือเพื่อน นอกจากนี้แนกโฮล (Nakhoul. 2000 : Abstract) ได้ศึกษาพบว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองแสดงออกให้เห็นได้จากความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ที่ ผู้เรียนแสดงออกตามความสามารถของตนในการที่จะใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็น ในชั้นเรียน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การขอคำปรึกษาจากครู รวมทั้งศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self- Access Learning Center) เพื่อที่จะบรรลุจุดประสงค์ในการเรียนตามที่ผู้เรียนต้องการ ในการเรียนรู้ ด้วยตนเองผู้เรียนสามารถพิจารณาถึงความต้องการในการเรียนของตนเลือกวิธีการที่จะทำให้บรรลุ จุดมุ่งหมายในการเรียน รวมถึงเลือกวิธีที่จะประเมินตนเองได้อย่างเหมาะสม

ศรนรินทร์ ไชยบุรี (2545 : 5-23) การสอนแบบการสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วย สมอง ด้วยกายสัมผัสและด้วยใจ เพื่อให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม สามารถคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) จะทำให้นักเรียนสามารถพึ่งตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ช่วยพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการในการดำรงชีพ และจะทำให้นักเรียนสามารถ มีชีวิตในสังคมโลกอย่างเป็นสุข นับเป็นวิธีการที่สำคัญยิ่งที่ครูต้องปลูกฝังให้เกิดกับนักเรียน

การจัดกิจกรรมต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด และการจัดกิจกรรมให้หลากหลาย เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นหลักการของของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนสร้างแนวความคิดตลอดเวลา ไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียน แต่ได้จากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ จะเกิดขึ้นตามเงื่อนไขดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการแอคทีฟ (Active process) ที่เกิดขึ้นเฉพาะตัว
2. ความรู้ต่างๆจะถูกสร้างด้วยตัวนักเรียนเองโดยใช้ข้อมูลที่รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้วจากแหล่งความรู้ต่างๆรวมทั้งประสบการณ์เดิมมาช่วยในการตัดสินใจ
3. ความรู้และความเชื่อของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และสังคมที่นักเรียนได้พบเห็นมาเป็นตัวตัดสิน และใช้เป็น การสร้างองค์ความรู้ใหม่
4. ความเข้าใจจะแตกต่างจากความเชื่อ และความเชื่อจะมีผลโดยตรงต่อการสร้างแนวความคิด ครูจึงเป็นเพียงค้นหาความรู้เดิม และจัดสถานการณ์ใหม่เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้น

บทบาทของครูเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. เป็นผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำปรึกษา (Helper and Advisor) คอยให้คำตอบชี้แนะเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ เช่น ให้ข้อมูลหรือความรู้ในเวลาที่นักเรียนต้องการ เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพขึ้น
2. เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supportor and Encourager) กระตุ้นให้นักเรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
3. เป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม (Active Participant) โดยเข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่มนักเรียน พร้อมทั้งให้ความคิดและความเห็นหรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของนักเรียนขณะทำกิจกรรม
4. เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) ตรวจสอบการทำงานตามกิจกรรมของนักเรียน เพื่อให้ถูกต้องชัดเจน และสมบูรณ์ ก่อนให้นักเรียนสรุปเป็นข้อความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้
5. เป็นผู้สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร โดยการสนับสนุนเสริมแรง และกระตุ้นให้นักเรียนได้เข้าร่วมทำงานกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยเต็มที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และอภิปรายโต้แย้งด้วยท่าทางนุ่มนวล ให้เกียรติกัน อย่างเป็นมิตร โดยมีจุดหมายเพื่อให้เป้าหมายและได้ร่วมเรียนรู้ นักเรียนสามารถใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

การจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกห้องเรียน สิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือถูกปรุงแต่งก็ตาม อาจเป็นสิ่งที่ชีวิตหรือไม่มีชีวิต ล้วนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น ดังนั้นครูจะต้องเข้าใจและรู้จักจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้มากที่สุด

สิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน หากครูสามารถจัดให้สอดคล้องกับวิชา แม้จะไม่มีผลโดยตรง ก็สามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้ซาบซึ้งและมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ และยัง

เป็นสิ่งสะท้อนให้รู้ว่าครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในรายวิชานั้นอย่างแท้จริง เช่น การจัดทำสมุดร.บ. 4 ด,ป ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์การรายงานผลการเรียนด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ครูจะต้องเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยการดำเนินการ ดังนี้

1. การเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อมูล ความรู้ที่ชัดเจนแก่นักเรียน รวมทั้งเป็นแหล่งความรู้ที่จะให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า

2. การจัดหาแหล่งความรู้แก่นักเรียน ทั้งในรูปแบบของสื่อการเรียน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีข้อมูล ความรู้ที่นักเรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์สื่อ ศูนย์วิทยบริการ ห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ฯลฯ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การสอน คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหา ข้อความรู้อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนมีบทบาทในการเรียนตามที่กำหนด

4. การจัดหา ผลิตสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ให้เพียงพอ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องพิจารณา และกำหนดว่าจะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ใด เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลโดยจัดเตรียมให้พร้อมต่อการใช้งานอยู่เสมอ

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น วัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และวัดให้ครอบคลุม ทั้งในส่วนของกระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) ที่เกิดขึ้นทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะพิสัย (Psychomotor) โดยเตรียมวิธีการวัด และเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

สรุปได้ในการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักศึกษาหาความรู้แสวงหาคำตอบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งจำเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องอย่างเดียวไม่สามารถสนองความต้องการที่หลากหลายได้ วิธีการหนึ่งควรคำนึงคือ การจัดศูนย์การเรียนรู้ อาจเป็นห้องสมุด สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการสอนที่กระตุ้นให้มีใช้ข้อมูลใหม่ร่วมกับข้อมูลเดิม ความรู้ ความเชื่อต่าง ๆ สภาพสิ่งแวดล้อม สังคมสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ในการหาคำตอบและการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้

4.4 การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรม จริยธรรม

การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 501) ได้ให้ความหมายคำว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ หรือการถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

นิตยา วีรพันธ์ (2536 : 53) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยว่า หมายถึง อุดมการณ์ทางการเมืองที่เคารพในความคิด สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคของมนุษย์ในสังคมที่ต้องยอมรับ

และปฏิบัติตนตาม กฎ กติกาของสังคม โดยส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ วชิรพรรณ วัชรพงศ์กุล (2542 : 18) ที่กล่าวว่า ประชาธิปไตยเป็นหลักปรัชญาของสังคมในการอยู่ร่วมกัน โดยอาศัยระบบ การเมือง และวิธีการจัดระเบียบการปกครองตามอุดมคติ และวิถีของมนุษย์เป็นสิ่งที่ป็นหลักปรัชญา เป็นรูปธรรม ทั้งนี้ต้องยึดมั่นในคาวะธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรมอันเป็นที่ยอมรับกันใน สังคม

ดำรง ประเสริฐกุล (2542 : 198) กล่าวว่า ประชาธิปไตย คือ อำนาจสูงสุดของประชาชน ในการปกครองประเทศให้เกียรติซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกัน รู้จักแก้ปัญหา โดยใช้เหตุผลและสติปัญญาในการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับบุญส่ง ลอยสุวรรณ (2529 :36-42)ที่ ว่าประชาธิปไตย คือการมีศรัทธา มีความเชื่อมั่นในสติปัญญา เหตุผล และความสามารถของมนุษย์ ในการอยู่ร่วมกันด้วยความศรัทธาทั้งกาย วาจา ไม่ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์ให้แก่สังคม ส่วนพระธรรมปิฎก (2528 : 13) กล่าวว่า

ประชาธิปไตยคือ การปกครองของประชาชน ที่แต่ละคนปกครองตนเอง โดยทุกคนมีส่วนร่วมโดย การนำเอาสติปัญญา ความรู้ความสามารถออกมาสร้างสรรค์สังคม ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าประชาธิปไตย หมายถึง การให้ความร่วมมือของส่วนรวม โดยใช้ เหตุผล และสติปัญญาในการแก้ปัญหา ในการปกครองประเทศ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของส่วนรวม

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 31) ให้ความหมายของกิจกรรมเกี่ยวกับการ ปกครองตนเองของนักเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จัก การปกครองตนเอง เช่น สภาผู้แทนนักเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากนักเรียนภายในโรงเรียนเพื่อ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนักเรียนในโรงเรียนทั้งหมด เป็นสื่อกลางของความต้องการระหว่างผู้ บริหารโรงเรียนและคณะครูนักเรียน นอกจากนั้นจะต้องช่วยเหลือและร่วมมือในการจัดกิจกรรม นักเรียนส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม ในโรงเรียนอีกด้วย

สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร (2540 : 29-68) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ดังนี้

1. กิจกรรมการปกครองตนเอง ได้แก่ จัดให้มีสภานักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักระเบียบ วินัยสิทธิ และหน้าที่ จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้กล้าแสดงออกอย่างถูกต้อง จัดกิจกรรมส่งเสริม ความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี ตลอดจนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จัดให้มีตู้แสดงความคิดเห็น ในโรงเรียน

2. กิจกรรมห้องสมุด นับว่ามีบทบาทที่สำคัญและจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะห้องสมุดเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ เป็นแหล่งการ แสวงหาความรู้สำหรับครู นักเรียน การเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวก็ยังมีอาจให้ผู้เรียนมี ความรู้ที่แตกฉานได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิชาการและเทคโนโลยีในสมัยปัจจุบันได้ มีการพัฒนาไปเป็นอันมาก

3. กิจกรรมทำความสะอาดอาคารสถานที่มิใช่เป็นหน้าที่ของภารโรงแต่เพียงผู้เดียวโรงเรียน ควรมอบให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ เพราะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง รู้จัก รับผิดชอบงานที่ตนได้รับมอบหมายในการทำสะอาดชั้นเรียน ครูควรมอบให้แต่ละกลุ่มเป็นผู้

รับผิดชอบหมุนเวียนกันไป เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงาน สำหรับการทำงานสะอาดโรงเรียนนั้น โรงเรียนสามารถแบ่งบริเวณออกเป็นส่วนๆ แล้วแต่มอบหมายให้

4. กิจกรรมประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การโฆษณา ชี้แจง แลงข่าวกิจการของโรงเรียนที่ดำเนินการไปแล้ว หรือกำลังดำเนินการอยู่และจะดำเนินการต่อไปให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องทราบและเข้าใจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531: 68) ได้กล่าวถึงกิจกรรมประชาสัมพันธ์ว่า กิจกรรมประชาสัมพันธ์เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการโฆษณา ชี้แจงแลงข่าวหรืออาจเป็นการจัดรายการสารบบนเทีงหรืออื่นๆ เพื่อให้ผู้อื่นทราบโดยจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา ป้ายนิเทศ วารสาร หรือการออกอากาศโดยใช้เครื่องขยายเสียง

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคุณธรรม ดังนี้

เสริมวิทย์ สุขเมธี (2531 : 268) ได้กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึง คุณงาม ความดี และความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่เป็นไปในทางที่ดี ที่จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ผู้นั้นให้ประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงามที่สังคมยอมรับ

สุพล วังสินธ์ (2533 : 3) กล่าวว่า คุณธรรม คือ คุณงามความดี ที่สะสมอยู่ในใจของมนุษย์ อันเกิดจากเจตจำนงที่ดี และปลูกฝังติดต่อกมาเป็นเวลานาน ซึ่งนิตยา วีระพันธ์ (2536 : 34) กล่าวสนับสนุน ความหมายของ คุณธรรมว่า คุณงามความดี ที่เกิดขึ้นในความนึกคิดของบุคคล ซึ่งบุคคลอื่นจะสามารถทราบได้ว่าการสังเกตพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกมาในทางที่ดีงาม เป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องจากสังคมโดยรวม

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า คุณธรรม หมายถึง ความดีงามที่เกิดจากภายในจิตใจรวมถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั้น และจะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และสังคมยอมรับ

ส่วนคำว่า จริยธรรม ได้มีนักการศึกษา ให้ความหมาย หลายท่านดังนี้

ก่องแก้ว เจริญอักษร (2522 : 46 –48) ได้กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ควรมีดังนี้ คือ บริเวณโรงเรียนจะคับแคบหรือกว้างขวางต้องให้สะอาด เป็นศรีสง่าแก่โรงเรียนควรประดับดอกไม้ ต้นไม้ เพื่อจะสร้างบรรยากาศที่ดีแก่สายตาสถานที่ที่ควรให้ดูศักดิ์สิทธิ์น่าเคารพกราบไหว้ เช่นสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูป หรือที่ตั้งของบุคคลสำคัญในระดับต่างๆ ควรมีการเปลี่ยนแปลงเครื่องประดับ เปลี่ยนดอกไม้ ให้ดูสง่างามน่าเกรงขามเสมอ จัดให้มีป้ายแสดงคติธรรม คำขวัญทางศาสนา ป้ายแสดงปรัชญา คุณธรรมที่โรงเรียนยึดมั่นติดประกาศในที่อันควรจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาหรือประเพณีวัฒนธรรมจะช่วยให้นักเรียนทราบซึ่งมองเห็นคุณค่าจริยธรรมวัฒนธรรม

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียน ควรสอดคล้องเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ให้การรับรู้ความรู้สึกเป็นสภาพแวดล้อมพื้นฐานของมนุษย์ มีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยนักเรียนได้ง่าย ได้แก่

- 1.1 อาคารเรียน และบริเวณทั่วไปมีความสะอาด ระเบียบ เรียบร้อย
- 1.2 จัดป้ายแสดงคำขวัญ คำสอนพุทธศาสนา คติพจน์ ตามอาคารเรียน
- 1.3 จัดให้มีพระพุทธรูป ภาพพุทธประวัติไว้ในโรงเรียน
- 1.4 จัดป้ายนิเทศผลงานของผู้นำหรือบุคคลที่มีคุณธรรมดีเด่น
- 1.5 จัดแสดงวันสำคัญทางพุทธศาสนา

นอกจากนี้ความสะอาดแสดงให้เห็นจิตใจของผู้อาศัยในบ้าน สภาพแวดล้อมทางวัตถุ จะมีผลต่อสภาพแวดล้อมทางจิตใจ

2. การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตใจ นักเรียนจะมีบุคลิกลักษณะทัศนคติต่อจริยธรรมเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อม ดังนี้

- 2.1 จัดให้มีห้องจริยศึกษาในโรงเรียน
- 2.2 จัดประกวดนักเรียนมารยาทดีเด่น
- 2.3 จัดให้มีป้ายแสดงรายชื่อประวัตินักเรียน ที่มีความประพฤติดี

การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางนา นั้น สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นอันมาก เพราะผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะพัฒนาด้านเองอยู่ตลอดเวลาอีกทั้งมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง มุ่งที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะยังความผาสุกให้เกิดขึ้นในสังคม

กรมสามัญศึกษา (2532 : 22-23) ได้กำหนดโครงการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา แบ่งได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงการอบรมสั่งสอนจริยธรรมโดยตรง เป็นการจัดโครงการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เป็นครั้งคราวและจัดเป็นกิจวัตรทุกวัน ทุกสัปดาห์ ทุกเดือน ทุกภาคเรียน หรือตามจังหวะเวลาที่เหมาะสม เช่น โครงการสอนจริยศึกษาใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โครงการอบรมหน้าเสาธง โครงการสวดมนต์แปลหน้าเสาธง โครงการข่าวข้อคิด 5 นาที โครงการทำสมาธิวันละ 5 นาที โครงการโฮมรูม โครงการฝึกมารยาทในห้องประชุม โครงการอบรมจริยธรรมในวันธรรมสวนะ เป็นต้น
2. โครงการสอดแทรกจริยธรรมในการสอน เป็นโครงการที่จัดไว้สำหรับอาจารย์ได้นำไปใช้ในการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการแผ่เมตตาสอดแทรกในการสอนวิชาต่างๆ โครงการเพลงธรรมะในการสอนหรือออกอากาศในเวลาหยุดพัก
3. โครงการจัดกิจกรรมทางจริยธรรม เป็นโครงการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะในสถานศึกษา เช่น โครงการสักระและสวดตีวีรชนหรือบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา
4. โครงการการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 14) ได้เสนอแนะในการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมไว้ สรุปได้ดังนี้ จัดให้ร้องเพลงชาติ สวดมนต์หรือประกอบพิธีทางศาสนาเป็นประจำทุกเช้าแล้วให้ยืนสงบแผ่เมตตา จัดห้องเรียนให้สะอาดเป็นระเบียบ ควรมีภาพหรือรูปปั้นของบุคคลสำคัญของชาติ ภาพพระพุทธรูปเจ้าหรือรูปสัญลักษณ์ทางศาสนาที่นับถือติดตั้งไว้ในที่เหมาะสมนิมนต์พระสงฆ์หรือเชิญผู้มีความรู้ทางศาสนา

มารยาทหรือฝึกสมาธิ มีป้ายคติธรรมแขวนหรือติดไว้ในที่ต่าง ๆ จัดห้องฝึกสมาธิหรือห้องจริยธรรม และปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น พร้อมติดป้ายบอกชื่อต้นไม้พร้อมคติธรรมไว้ด้วย

พยุงศักดิ์ สนเทศ (2533 : 46) กล่าวว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนมีความประพฤติดี แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้

นิตยา วีระพันธ์ (2536 : 41) ได้กล่าวว่า จริยธรรมที่ดีงาม ควรจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี และควรสร้างความอบอุ่นเป็นกันเอง และที่สำคัญจัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ จัดวิชาพิเศษเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เช่น กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด จัดกิจกรรมส่งเสริมสภาพแวดล้อมส่งเสริมหลักสูตร ทางดนตรี ศิลปะ และกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดความประทับใจ และดึงดูดความสนใจ ฝึกเรื่องเหตุผล และความคิดที่ถูกต้องซึ่งดวงเดือน พันธุมนาวิน (2537 : 30) ได้กล่าวว่า จริยธรรมเป็นสิ่งทุกคนต้องการเพื่อจะให้ทุกคนเป็นคนดี คนเก่ง การเป็นผู้ที่มีศีลธรรมจริยธรรมสูง และทำงานขยันขันแข็งเพื่อส่วนร่วม

จิราภรณ์ อารยะรังสฤษฎ์ (2539 : 53) กล่าวว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการอบรมสั่งสอนประสบการณ์หรือเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด โดยธรรมชาติ ซึ่งกล่าวโดยสรุป ผู้ที่มีจริยธรรมที่ดีงาม ต้องเป็นผู้ที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง และดีงามจากประสบการณ์ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งผู้ใหญ่ จนสามารถประพฤติให้เป็นไปตามระเบียบของสังคมได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องจำเป็น ซึ่งถาวร วิชาผง (2540 : 50-51) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเป็นการพัฒนาบุคลิกของนักเรียนอย่างหนึ่ง ฉะนั้นจะต้องมีขบวนการพัฒนาเป็นขั้นตอน คือ การสร้างศรัทธา ความรู้หรือความคิดรวบยอด และส่งเสริมให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม นั้นมีอยู่หลากหลาย โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เสริมสร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ที่รับมอบหมาย ในด้านการเป็นผู้นำและผู้ตาม สร้างความเชื่อมั่นในตนเองและให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และการจัดกิจกรรมเสริมคุณธรรมจริยธรรม สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย เช่น มีการนิมนต์พระภิกษุมารับการอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม สถานศึกษาได้จัดให้มีครูเวรพูดหน้าเสาธง เพื่อจะได้ชี้แจงข้อมูลข่าวสาร และอบรมความประพฤติแก่นักเรียน ส่งเสริมให้มีห้องดำเนินกิจกรรมทางศาสนาตามที่นักเรียนนับถือ กิจกรรมส่งเสริมตามโครงการคนดีมีศีลธรรม กิจกรรมลูกเสือ การมอบเกียรติบัตรแก่นักเรียนที่ทำความดี การจัดกิจกรรมต่อเนื่องก็จะส่งผลให้เกิดจิตสำนึกและพฤติกรรมที่พึงประสงค์คือ ความรู้ คู่ความดี

4.5 การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

แนวทางการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี

การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะ การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข สนุกสนาน มีโอกาสได้แสดงออกทั้งในด้านการร้องเพลง การเคาะจังหวะ และการเคลื่อนไหวร่างกายในลีลาจังหวะต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความสุนทรียภาพในด้านต่าง ๆ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 288) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ ความเคยชินต่อการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง ยอมรับสภาพความเป็นจริง ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้มีลักษณะคล่องแคล่วกระฉับกระเฉง ก่อให้เกิดบุคลิกภาพของผู้เรียนในที่สุด

2. ด้านสังคม การเข้าร่วมกิจกรรม ฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่อง "กลุ่ม" การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ทำอย่างไรจึงจะสามารถเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ ให้ผู้เรียนผลัดกันเป็นผู้ชมและผู้แสดง ทำให้รู้จักมารยาททางสังคมในการให้เกียรติคนอื่น รู้จักการยอมรับความสามารถของผู้เรียน พร้อมจะแสดงความสามารถของตนเองออกมา เมื่อเกิดความผิดพลาดก็พร้อมที่จะให้อภัยผู้อื่นยอมรับความผิดพลาดของตนเองได้

3. ด้านอารมณ์ กิจกรรมดนตรี เป็นการตอบสนองความต้องการทางด้านอารมณ์อย่างหนึ่งโดยเฉพาะ ถ้าผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน อบอุ่น ได้รับการยอมรับจากเพื่อน และครู จะช่วยลดความวิตกกังวลตามธรรมชาติลง ผ่อนคลายความเครียด หรืออารมณ์ที่ขุ่นมัว ถ้าเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะมีอารมณ์แจ่มใส สนุกสนาน ร่าเริง เกิดการพัฒนาของอารมณ์ไปในทางบวก ทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

4. ด้านเจตคติ ผู้เรียนจะเห็นความสำคัญของดนตรี ว่ามีประโยชน์ ในชีวิตประจำวันทำให้ชีวิตมีความสุขอย่างสมบูรณ์ เข้าใจ เห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของชาติตนและชาติอื่น และรู้จักเลือกที่จะรับศิลปวัฒนธรรมอันดีงามได้อีกด้วย

ในการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ครูต้องทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าดนตรี เป็นสิ่งที่น่า สนุกสนาน น่าชื่นชม น่าพอใจ และประสบการณ์ที่ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เขาปรารถนา ชั่วโม่งดนตรี ควรเป็นชั่วโม่งที่เด็กที่มีความสุขได้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่เขาพอใจ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับควรเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ ดังนั้นสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ จิตวิทยาการสอน และพัฒนาการของเด็ก ผู้สอนควรจะเรียนรู้ถึงธรรมชาติของผู้เรียนในกลุ่มของตนให้ถ่องแท้ และพยายามปรับวิธีสอนให้เหมาะสมกับความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนการจัดการสอนดนตรี-นาฏศิลป์ ให้ประสบผลสำเร็จ ครูจะต้องรู้วิธีสอน ซึ่งเป็นหลักที่ควรปฏิบัติดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2536 : 38 - 40)

1. ให้นักเรียนได้ลองปฏิบัติก่อน แล้วช่วยกันสรุปเป็นหลักการโดยครูอาจใช้วิธีการแนะนำ หรือสาธิตให้นักเรียนได้ปฏิบัติ แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย ฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลในการสรุปเป็นหลักการ ครูช่วยป้อนคำถามหรือชี้แนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง

2. สอนให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ครูต้องให้โอกาสนักเรียนในการคิดหรือการแสดงออกในกิจกรรมดนตรี บ่อย ๆ เช่น การให้คิดทำทางประกอบเพลงประเภทต่าง ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่งเนื้อร้องหรือทำนองเพลงเอง เป็นต้น

3. จัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานกัน ในการสอนแต่ละครั้งครูมีความมุ่งเน้นเนื้อหาหรือประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้นกิจกรรมเน้นการฟังการร้องเพลง กิจกรรมเน้นจังหวะ และกิจกรรมนาฏศิลป์ควรมีผสมผสานกลมกลืนกันไปเพราะกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สามารถแยกกันได้โดยเด็ดขาด เด็กจะร้องเพลงได้ต้องผ่านการฟังมาอ่าน ต้องรู้จังหวะของเพลง และถ้าจะรำหรือแสดงท่าประกอบเพลงได้ เด็กจะต้องร้องเพลงได้ก่อน มิฉะนั้นก็ไม่สามารถกำหนดท่าทางได้ถูกต้อง

แนวการพัฒนาสุนทรียภาพด้านศิลปะ

วัชรินทร์ วุฒิตัตย์ (2529 : 21 -24) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสุนทรียภาพด้านศิลปะว่า ปรชญาการพัฒนาด้านศิลปศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความคิดสร้างสรรค์และเสริมสร้างเพิ่มพูนปัญญาของผู้เรียน การพัฒนาโดยครูเป็นศูนย์กลางหรือสอนไปตามถนัดของครู และมีความเข้าใจในปรชญาการศึกษาและปรชญาของหลักสูตรไม่เพียงพอ การพัฒนาสุนทรียภาพวิชาศิลปะในสถานศึกษาต่างๆจึงมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามลักษณะผู้สอน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ความล้มเหลวของหลักสูตร เพราะวิธีการสอนหรือกระบวนการสอนไม่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการแสดงออกและไม่ทำให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนของหลักสูตร ดังนั้น บทบาทของครูศิลปะในฐานะผู้ใช้หลักสูตรควรเป็นดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรอย่างจริงจัง ละเอียดถี่ถ้วนเข้าใจต้องแท้ เพื่อจะได้นำหลักสูตรไปใช้อย่างถูกต้อง

2. ครูใช้หลักสูตรสำหรับตรวจสอบเนื้อหาวิชาศิลปะที่กำหนดไว้ว่า มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนหรือไม่

3. การเรียนการสอนจะต้องสอนตามแนวของหลักสูตร แต่ถ้าสอนไม่บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย

4. การเตรียมการสอน ครูควรสร้างบทเรียนเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและแผนการสอน นั่นคือครูควรมีอิสระในการปรับปรุงบทเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์หรือสภาพท้องถิ่นแต่ละแห่ง

พีระพงษ์ กุลพิศาล (2531 : 24) ได้กล่าวถึงครูศิลปะที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติการสอนว่า จะต้องมียุทธลักษณะดังนี้

1. มีความสนใจเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดแนวความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมทางศิลปะ
2. สนใจชุมชนและครูศิลปะในที่อื่น ๆ โดยปรึกษาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
3. สอนให้เด็กสร้างสรรค์ด้วยวิธีการและเทคนิคหลายอย่างๆ เช่นเขียนรูป ปั้น ถักทอ
4. หากิจกรรมแปลกๆ ให้เด็กมากๆ และทำเป็นประจำ
5. พยายามหลีกเลี่ยง และมีให้เด็กลอกเลียนแบบในทุก ๆ กรณี
6. ขวนขวายหาวัสดุเหลือใช้ เพื่อเก็บไว้ให้เด็กปฏิบัติงานแทนการซื้อ

แนวทางการพัฒนาสุนทรียภาพด้านกีฬา

กิจกรรมกีฬาเป็นกิจกรรมที่แพร่หลายในทุกสถานศึกษา เป็นกิจกรรมพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาสุขภาพเป็นหลักรวมทั้งนำใจนักกีฬาและเป็นการพัฒนากลุ่มด้วย (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2525 : 24) กิจกรรมกีฬารวมถึงการแข่งขันกีฬาระหว่างนักเรียนในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน การแข่งขันกีฬาสีภายในโรงเรียนนั้นมักจะเป็นสีหรือคณะโดยให้มีจำนวนและขนาดใกล้เคียงกัน ส่วนการแข่งขันระหว่างโรงเรียนนั้น จะต้องให้นักเรียนเข้าใจว่าเป็นการแข่งขันเพื่อน้ำใจของนักกีฬา จุดมุ่งหมายจำเพาะความเป็นนักกีฬา รู้จักแพ้ชนะ สร้างกำลังใจและกายให้สมบูรณ์ (วันนอร์ มะทา. 2528 : 25)

ศิริลักษณ์ ศรีวนาสันต์ (2535 : 29) ได้กล่าวว่า การเล่นกีฬาให้ประโยชน์ต่อร่างกาย ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และด้านสังคม ดังนี้

ประโยชน์ของการเล่นกีฬาทางด้านร่างกาย

1. ทำให้อวัยวะต่างๆเกิดการเคลื่อนไหว เป็นผลให้ร่างกายเจริญเติบโตได้สัดส่วน แข็งแรง
2. ฝึกให้ระบบต่างๆของร่างกาย เช่นระบบกล้ามเนื้อ ระบบขับถ่าย ระบบหมุนเวียนโลหิต

ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำงานประสานกันได้ดี

3. ทำให้ร่างกายทนทานต่อความเหน็ดเหนื่อย และทนต่อกิจกรรมต่างๆได้ดี
4. ทำให้ร่างกายแข็งแรง สดชื่น มีชีวิตชีวา ว่องไว และต้านทานโรคได้สูง
5. ช่วยสร้างความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น กล้ามเนื้อมือ นิ้ว แขน ตา สมอ
6. ช่วยสนองความต้องการที่จำเป็นต่อร่างกาย และเป็นการระบายพลังที่เหลือใช้ในทางที่เป็นประโยชน์

เป็นประโยชน์

ประโยชน์ของการเล่นกีฬาด้านอารมณ์

1. มีอารมณ์แจ่มใส สดชื่น รู้จักมองโลกในแง่ดี
2. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และมีอารมณ์ขัน
3. ช่วยฝึกให้รู้จักควบคุมอารมณ์ ไม่โกรธง่าย มีเหตุผล มีใจเมตตา กรุณา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยให้จิตใจร่าเริง เบิกบานอยู่เสมอ ทำให้จิตใจเป็นสุข

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545 : 266) ได้กล่าวถึงการเล่นของเด็กวัยเด็กตอนปลาย เป็นการสนองความต้องการ และช่วยพัฒนาความเจริญเติบโตของเด็กในหลายๆด้าน ดังนี้

1. สอนความต้องการการรวมกลุ่ม ช่วยส่งเสริมทักษะในการรวมกลุ่ม เล่นเป็นกลุ่ม และจะช่วยให้เข้าใจการทำงานเป็นกลุ่มในอนาคต เช่น การรู้จักเป็นผู้นำ เป็นผู้ตาม เคารพกฎวินัย รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักอภัย

2. ช่วยพัฒนาความแข็งแรงของอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย ทำให้เด็กสุขภาพดี
3. การเล่นเป็นหนทางระบายอารมณ์เคร่งเครียด อารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนา
4. ช่วยส่งเสริมความนึกคิด การเข้าใจโลก สังคมและชีวิต
5. การเล่นเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงตัวในด้านต่างๆ
6. การเล่นช่วยให้เด็กเข้าใจตนเอง

7. การเล่นช่วยพัฒนาการรับรู้

ประโยชน์ของการเล่นกีฬาทางด้านสติปัญญา

1. ทำให้สมองแข็งแรง เนื่องจากสมองต้องได้รับการหล่อเลี้ยง ซึ่งนอกจากอาหารแล้วการเล่นกีฬามีส่วนช่วยให้ร่างกายแข็งแรง สมองก็มีอยู่ในร่างกายที่แข็งแรง

2. ประสบการณ์จากการเล่นกีฬาจะช่วยเพิ่มความรู้ และเพิ่มพูนความสามารถส่งเสริมให้ฉลาดมีไหวพริบดี รู้จักเหตุผล สามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในการดำรงชีวิตด้วยเหตุผลที่เหมาะสม ประโยชน์การเล่นกีฬาทางด้านสังคม

1. เด็กมีโอกาสแสดงบุคลิกภาพทางสังคม ทำให้ผู้ใหญ่เห็นทางที่จะส่งเสริมให้ถูกจุด

2. ช่วยเตรียมชีวิตที่จะก้าวเป็นผู้ใหญ่

3. ฝึกให้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้อง

4. การเล่นมีความสัมพันธ์กับการใช้ภาษา มีโอกาสฝึกพูดและรับประสบการณ์จากเพื่อน

ชูเกียรติ เกียรติธีรรัตน์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การศึกษาความต้องการการออกกำลังกายของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า

1. นักศึกษาส่วนมากต้องการด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยมีความต้องการมากที่สุดให้มีสนามกีฬา โดยเฉพาะสนามกีฬาในร่มพร้อมเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ

2. นักศึกษาต้องการด้านบริการและวิชาการ โดยมากต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในบริเวณออกกำลังกาย ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบบริการและจัดกิจกรรมและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย

3. มีความต้องการกีฬาประเภทว่ายน้ำ และฟุตบอล แบดมินตัน บาสเกตบอล และวอลเลย์บอล

ชาญ ไพบุลย์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษากรมสามัญ พบว่า

1. ด้านวัตถุประสงค์สามารถพัฒนาให้ผู้มีนิสัยรักและเห็นความสำคัญเป็นผู้ดำเนินการ

2. การจัดกิจกรรมการแข่งขันต้องสอดคล้องกับการสอนพลศึกษาในโรงเรียน

3. ด้านการประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจนเกี่ยวกับประเภทกีฬา อายุ เพศ และสถานที่

4. ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการแข่งขันตรงตามมาตรฐาน

5. ความคิดเห็นและเสนอแนะโรงเรียนควรมีการจัดทำสถิติการแข่งขันทุกครั้งเพื่อการปรับปรุง

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมกีฬาเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนควรจัดทำและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนี้ให้มากที่สุด เพราะจะเป็นประโยชน์ ทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การฝึกให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬาทั้งผู้เล่นและผู้ร่วมกิจกรรม ฝึกความรับผิดชอบ รักษากฎและกติกา รวมทั้งรักษาเวลา มีโอกาสร่วมงานอย่างใกล้ชิดกับนักเรียนในโรงเรียนและต่างโรงเรียน เป็นการส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยได้อย่างดี

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

สนธิดา เกียรติวงศ์ และอัญชลี เสริมสงสวัสดิ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ภาษาแบบพึ่งตนเองของภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่า ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองแต่ยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนในลักษณะนี้ และพอใจต่อรูปแบบเนื้อหา จำนวน และคำเฉลยของเอกสารการเรียนในระดับปานกลาง

สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร และคณะ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้แบบ Self-Access เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของศูนย์การเรียนรู้แบบ Self-Access ของวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานและพัฒนากิจการการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานสำหรับนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์สุขภาพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการใช้แบบสอบถามและแบบสอบถามการอ่านเร็วกับนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า

1. การเรียนแบบพึ่งตนเองช่วยแก้ไขความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนได้เรียนตามสมรรถนะ ความถนัดและความสนใจ ตามเวลาและโอกาสที่มี สามารถนำเสนอในรูปแบบต่างๆมาใช้ประโยชน์การเรียนการสอนได้เต็มที่ และเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักตนเองมากขึ้น

2. การเรียนการสอนแบบพึ่งพาตนเองต้องอาศัยผู้มีประสบการณ์ ต้องใช้เวลาในการจัดเตรียมกิจกรรมล่วงหน้า ซึ่งครูต้องอุทิศเวลาในการเตรียมตัว กิจกรรมและอุปกรณ์ให้พร้อมอยู่เสมอ รวมถึงต้องเข้าใจบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ความอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยซึ่งจะช่วยส่งผลให้การเรียนรู้ด้วยตนเองบรรลุผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วีระชัย อุดรแผ้ว (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับแนวทางที่กรมสามัญศึกษากำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ แต่โรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอและมีงบประมาณจำกัด ดังนั้น ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนระยะยาวในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้ทุกคนเห็นความสำคัญของส่วนรวม ควบคู่กับแนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยที่ปฏิบัติอยู่ ก็น่าจะส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ถมรัตน์ บุญญานิตย์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ วิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ระบุปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญจากมากไปหาน้อย จำนวน 36 รายการ รายการที่เป็นปัญหามากที่สุดคิด เป็นร้อยละ 42.60 ของผู้ตอบ คือ ความสนใจใฝ่เรียนของนักเรียนไม่เท่ากัน เช่น ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ขาดความรับผิดชอบ ไม่สนใจศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง รายการที่เป็นปัญหาลดลงมาคิดเป็นร้อยละ 21.05 คือ

ขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนและมีจำนวนไม่เพียงพอ และคิดเป็นร้อยละ 16.84 คือ เนื้อหาวิชากับระยะเวลาไม่สัมพันธ์กันเนื่องจากเนื้อหาที่สอนมาก

นิวัฒน์ วาศิตวิศักดิ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวม 8 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ด้านการจัดกิจกรรมการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการสอนที่ใช้กระบวนการ ด้านการจัดกิจกรรมการสอนแบบนิรนัย ด้านการจัดกิจกรรมการสอน แบบอุปนัย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอภิปราย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ สำรวจความรู้สึก และการแก้ปัญหาความขัดแย้งมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า องค์ประกอบ การเรียนอย่างมีความสุข ประกอบด้วย ลักษณะครู การจัดสถานที่เรียน การจัดบรรยากาศ เนื้อหา กิจกรรมการเรียน การใช้สื่ออุปกรณ์ การมีส่วนร่วมของนักเรียนและอื่นๆ กระบวนการเรียนรู้อย่าง มีความสุข ครูต้องมีการเตรียมตัว เตรียมการสอน ดำเนินการสอนและการวัดผลประเมินผล การ เรียนรู้อย่างมีความสุข มี 3 รูปแบบ คือรูปแบบการเรียนรู้มีความสุขของครูใจดี ซึ่งมีการสร้าง ศรัทธามีเมตตา สุภาพ ใจเย็น ให้อิสระแก่ผู้เรียน รักนักเรียนเหมือนลูก จัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการเรียนรู้ของครูอารมณ์ดี ซึ่งมีการสร้างศรัทธา เป็นกันเอง กับนักเรียน ดลกขบขันนักเรียนมีความสุขสนุกสนาน รูปแบบการเรียนรู้มีความสุขของครูระเบียบ ซึ่งมีการสร้างศรัทธา เป็นคนตรงต่อเวลา แต่งกายสุภาพ มีความเชื่อมั่นสูง ใฝ่รู้มีเหตุผล ซึ่งการ พัฒนาให้ ให้ครูใจดี อารมณ์ดี และมีระเบียบ จะใช้หลายวิธีง่าย ๆ

อุ้นศรี อยู่อ่อน (2542 : 72) ได้ศึกษาความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานการสอนของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากเกร็ดจังหวัด นนทบุรี ด้านความต้องการสื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการมีความรู้ในการปฏิบัติ งานสอนด้านสื่อการสอนเพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่จะช่วยเสริมประสิทธิภาพการเรียน การสอนให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใหม่ที่ยึดผู้เรียนเป็น สำคัญนั้น จำต้องใช้สื่อเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

ธิดารัตน์ พิมพ์ศรี (2543 : 65) ได้ทำการศึกษาความต้องการและสภาพปัญหาการนำภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัด กาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการศึกษาสภาพปัญหาในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการ เรียนการสอน และเพื่อทราบแหล่งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะมาใช้ในการเรียนการสอน โดยศึกษา กับหัวหน้าสถานศึกษาจากการศึกษา พบว่า ความต้องการมีความต้องการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมา จัดการเรียนการสอนมาก สภาพปัญหาในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนมี ปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งทางด้านบุคลากร อุปกรณ์ งบประมาณ และการจัดการ

สิริรัตน์ เทียมเสวีวงศ์ (2543 : 61-66) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคนิคการขายโดยการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กับการสอนแบบปกติของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนกรุงเทพมหานครธุรกิจพณิชยการ พบว่าพฤติกรรมการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ถ้าครูผู้สอนไม่ยึดกับเนื้อหา เวลา และให้โอกาสนักเรียนทุกคนค้นพบตนเองซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตและผู้บริหารผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรจัดอบรมเทคนิคการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตลอดจนติดตามการนำไปใช้ในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม

ขอบ เอี่ยมประสงค์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมของโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ การบริหาร การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การนิเทศการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลทางจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีแนวโน้มไปทางระดับมาก ปัญหาในการส่งเสริมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีแนวโน้มไปทางระดับน้อย 4 ด้าน คือ การบริหาร การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การนิเทศและการสอน การประเมินผล ส่วนการจัดกิจกรรมนั้นโรงเรียนประสบปัญหาในระดับน้อย ปัญหาที่มีมากกว่าประเด็นอื่น คือ สภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ยาก ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่างๆ

บังอร พราหมณ์ฤกษ์ (2544 : 81 – 82) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกแบบโมเดลชิปปา กับการศึกษาคิดแบบหมวดหกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสระบัว ใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตผลการศึกษพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังได้รับการฝึกแบบโมเดลชิปปา

ประยูร ผ่องอำไพ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับปานกลางทุกด้าน และเพศต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ด้านอายุต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมการศึกษาและเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครนายก สรุปได้ดังนี้

1. ชุมชนบ้านมหาวงษ์ มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม อาศัยน้ำจากคลองชลประทาน และน้ำฝนในการอุปโภคบริโภค สภาพดินและน้ำมีความเป็นกรดจัด การใช้ดินในการเพาะปลูก และ

การเลี้ยงปลา มีการปรับปรุงดินด้วยการใส่ปูนมาร์ล เพื่อแปรสภาพความเป็นกรด สภาพเศรษฐกิจ มีการประกอบอาชีพตามคุณภาพของดิน ด้วยการปลูกบอนสี ปลูกกก และทอเสื่อกก ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ เลี้ยงปลา ซึ่งสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและมีการจัดการทางการเงิน เพื่อการผลิตและจำหน่ายเสื่อกก มีสังคมแบบเครือญาติ และมีการปรึกษาหารือในกลุ่มการประกอบอาชีพอย่างไม่เป็นทางการ

2. ภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นที่พบและนำไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ การทอเสื่อกก การปลูกบอนสี การเลี้ยงปลา การปลูกไม้ดอกและไม้ประดับ และการจัดการการเงิน โดยได้จัดทำเป็นแผนพัฒนาชุมชน ประกอบด้วยโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน 1 โครงการ โครงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน 4 โครงการ และโครงการพัฒนาการศึกษา 5 โครงการ โครงการพัฒนาชุมชนบ้านมawangษ์เป็นการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนที่มีอยู่แล้ว เพื่อการสนับสนุนการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และการศึกษาสำหรับชุมชนต่อไป

อภิญา เหมระ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า ครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผลและรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษาและไม่มีวุฒิ สภาพการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสอนและด้านการประเมินผล โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้ทางการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการและด้านดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาธุรกิจ น้อยกว่า 5 ปี มีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกด้านแตกต่างจากครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาชีพรธุรกิจ 5 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ครูธุรกิจที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกด้านแตกต่างจากครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้ง และตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุบิน ณ อัมพร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าครูโรงเรียนวัดประสิทธิเวช โรงเรียนวัดเขี้ยวไอรส โรงเรียนวัดโพธิ์แทน โรงเรียนวัดสันติธรรมราษฎร์บำรุง และโรงเรียนบ้านปากคลอง 31 มีสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสอนและด้านการประเมินผล โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านประสบการณ์ในการสอนต่างกัน การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสภาพการจัดการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งโดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้มีผู้วิจัยเป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

ซีเกล (Siegel 1983 :บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง " Learn to Look, Looking to Learn : A Visual Resource and Guide for Appreciating Photographs" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาครูที่เรียนเกี่ยวกับถ่ายภาพ ศึกษาสภาพการเรียนการสอน และวิเคราะห์ออกแบบหลักสูตรการถ่ายภาพ ผลการศึกษาพบว่า การเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จสูงสุดได้ นอกจากประกอบด้วยเนื้อหาวิชาและหลักสูตรที่ดีแล้ว อาจารย์ผู้สอนยังมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

เคนนิง (Kenning : 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า การจัดการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองจะต้องควบคู่ไปกับการปรับปรุงวิธีการค้นหาข้อมูล และการปรับปรุงใช้ฐานข้อมูลไปสู่การจัดแบบข้อมูลออกเป็นประเภทต่างๆ งานวิจัยนี้เสนอให้เห็นถึงกรณีของการใช้คอมพิวเตอร์ในการปรับปรุงและจัดแบ่งประเภทของแหล่งข้อมูล และได้บรรยายถึงการใช้คอมพิวเตอร์อย่างได้ผลในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง รวมถึงรายงานถึงปัญหาที่เกิดขึ้น

แมคมิลแลน (วรรณพร ดุลยาพร. 2546: 59 อ้างอิงจาก Mcmillan.1997 : 3846-A) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การฝึกอบรมพฤติกรรมด้านจริยธรรมให้เกิดผลต่อการเรียนในระดับสูงขึ้นและความพึงพอใจของนักเรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า การฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมในวัยเด็ก มีผลต่อมาตรฐานการศึกษาในระดับสูงขึ้นรวมถึงความพึงพอใจและความสนใจของนักเรียนด้วย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า นักเรียนจำนวนมากที่ได้รับการอบรมให้อยู่ในระเบียบของศีลธรรมจะมีผลให้นักเรียน มีจิตสำนึกในสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง และเห็นคุณค่าในการที่จะศึกษาในระดับที่สูงไปกว่าเดิม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

ดูโก และอดู -เอนซา (Doku, Adu-ensah .1999: บทคัดย่อ.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพของการเรียนรู้วัฒนธรรมเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัย สรุปได้ว่า คุณภาพของการเรียนรู้วัฒนธรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนรู้วัฒนธรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่าง ในการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน คือ สิ่งแวดล้อม และการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยทางตรงที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างในการเรียนรู้วัฒนธรรม

ไรอัน (Ryan.1999 : 884 -A) ได้ทำวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานอนุบาลเด็กเล็กของชนกลุ่มน้อยที่ได้รับการศึกษาอยู่ในเมืองของประเทศโคลัมเบีย พบว่า เมื่อเด็กๆ ได้มีโอกาสเลือกที่จะเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนแล้ว เด็กเหล่านั้นจะแสดงออกซึ่งศักยภาพของตนเองอย่างสมบูรณ์มากกว่าการที่ได้รับจากครูเป็นผู้กำหนด ทั้งนี้ครูจะต้องแสดงบทบาทของตนเป็นทั้งผู้อำนวยความสะดวก และผู้กำกับการเรียนรู้ของเด็กในช่วงระยะเวลาต่างๆกัน

จากงานวิจัยดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จะประสบผลสำเร็จสูงสุดได้ นอกจากประกอบด้วยเนื้อหาวิชาและหลักสูตรที่ดีแล้ว อาจารย์ผู้สอนยังมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น คุณภาพของการเรียนวัฒนธรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนรู้วัฒนธรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองจะต้องควบคู่ไปกับการปรับปรุงวิธีการค้นหาข้อมูล และการปรับปรุงใช้ฐานข้อมูลไปสู่การจัดแบบข้อมูลออกเป็นประเภทต่าง ๆ ครูจำเป็นต้องใช้เทคนิคการสอนหลายวิธี ต้องสามารถยืดหยุ่นได้ ปรับปรุงเนื้อหาการเรียนให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียน และครูจะต้องแสดงบทบาทของตนเป็นทั้งผู้อำนวยความสะดวก และผู้กำกับการเรียนรู้ของเด็กในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ กัน นอกจากนี้การอบรมให้อยู่ในระเบียบของศีลธรรมจะมีผลให้นักเรียน มีจิตสำนึกในสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง จะส่งผลถึงคุณค่าการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 115 คน ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 121 คน รวมทั้งสิ้น 236 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มจากครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 118 คน และกำหนดผู้ให้ข้อมูลในแต่ละระดับช่วงชั้นโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตบางนา สังกัดกรุงเทพมหานคร	ประชากร ช่วงชั้นที่ 1	กลุ่มตัวอย่าง ช่วงชั้นที่ 1	ประชากร ช่วงชั้นที่ 2	กลุ่มตัวอย่าง ช่วงชั้นที่ 2
1 รุ่งเรืองอุปถัมภ์	18	9	16	8
2 อำนวยศิริอนุสรณ์	18	9	19	10
3 ศรีเอี่ยมอนุสรณ์	30	15	30	15
4 บางนาใน	8	4	13	5
5 บางนานอก	12	6	16	8
6 ผ่องพลอยอนุสรณ์	19	10	18	9
7 เพียนพินอนุสรณ์	10	5	9	5
รวม	115	58	121	60

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาแนวคิดจาก ทิศนา ขัมมณี (2542 : 23 - 25) ประยูร ผ่องอำไพ (2544 : 41- 58) และ สุบิน ณ อัมพร (2545 : 67- 70) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ระดับช่วงชั้น ประสบการณ์ในการสอน และการได้รับการนิเทศ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรม จริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert 's scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้น ตามขั้นตอนดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากคำบรรยายเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแนวคิดและทฤษฎี มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยแบ่งระดับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้องตามขอบเขตและนิยามศัพท์เฉพาะเชิงปฏิบัติการ พร้อมทั้งตรวจสอบภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ตลอดจนการใช้ภาษาในการสร้างข้อคำถาม จำนวน 5 ท่าน คือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร. สุวิทย์ มูลคำ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต 1 จังหวัดสมุทรปราการ
3. ดร. บังอร เสรีรัตน์ ประจำสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
4. ดร. สมจิตร แก้วนาค อาจารย์ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ สำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
5. ดร. จริลักษณ์ จิรวินุลย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าใหม่ สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

ในการตรวจสอบเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามคำศัพท์เฉพาะและถ้อยคำภาษาชัดเจนหรือไม่โดยใช้เกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 248 – 249)

- + 1 หมายถึง ข้อความมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัด
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัด
- 1 หมายถึง ข้อความไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัด

จากนั้นบันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในแต่ละข้อนำไปหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหรือค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ไว้ ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงตรงและสามารถนำไปใช้ได้ โดยพบว่า แบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 50 ข้อ ใช้ได้ทั้งหมด จำนวน 50 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนอยู่เป็นสุชนุสรณ์ สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน และวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม

6. นำคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้ ((Try out) หาค่าอำนาจจำแนกโดยการทดสอบด้วยสถิติ (t – test) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นำมาใช้เป็นข้อคำถาม ซึ่งมีข้อคำถามที่สามารถใช้ได้ 50 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1974 : 202) ได้ค่าความเชื่อมั่นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ .7625 ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ .8508 ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ .8360 ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ .8579 ด้านการส่งเสริมสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ .9077 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ จำนวน 50 ข้อ เท่ากับ .9469

7. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 โรงเรียน
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พร้อมแบบสอบถาม ไปให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 118 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาตรวจความสมบูรณ์ ในการตอบแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกเฉพาะที่สมบูรณ์ มาลงรหัสข้อมูลในคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปที่เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49 หมายถึง	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49 หมายถึง	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49 หมายถึง	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49 หมายถึง	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาโดยจำแนกตามระดับช่วงชั้น ประสิทธิภาพในการสอน และการได้รับการนิเทศ

5. วิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) จับประเด็นเนื้อหาที่ผู้ตอบเสนอมาแล้วนำเสนอเป็นรายด้าน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 หาค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงหรือค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา

(Alpha Coefficient) ของครอนบาค

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ว่า "การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง โดยใช้สถิติ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และตรวจสอบระดับคะแนนเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่กำหนด

3.2 ทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า "ครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่สอนระดับช่วงชั้นต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ต่างกัน " ใช้สถิติทดสอบค่าที (t- test) แบบ Two Sample Group

3.3 ทดสอบสมมติฐานข้อ 3 และ ข้อ4 ที่ว่า "ครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่มีประสิทธิภาพในการสอน และการได้รับการนิเทศ ต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน" โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน 5 ด้าน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญใน 5 ด้าน จำแนกตาม ระดับชั้น

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญใน 5 ด้าน โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอน และการได้รับการนิเทศ

ตอนที่ 5 วิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จับประเด็นตามเนื้อหาที่ผู้ตอบเสนอมาแล้วนำเสนอเป็นรายด้าน
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ทางสถิติในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n = แทน จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ = แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. = แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t = แทน ค่าที่ใช้ในการพิจารณา t – distribution

F = แทน ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่ม (F - distribution)

df = แทน ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)

SS = แทน ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)

MS = แทน ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Squares)

$*$ = แทน ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 118)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับช่วงชั้น		
ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - 3)	58	49.15
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - 6)	60	50.85
รวม	118	100.00
2. ประสบการณ์ในการสอน		
ต่ำกว่า 10 ปี	38	32.20
ระหว่าง 10 – 20 ปี	21	17.80
มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป	59	50.00
รวม	118	100.00
3. การได้รับการนิเทศ		
น้อย (จำนวน 1 - 3 กิจกรรม)	52	44.67
ปานกลาง (ระหว่าง 4 - 8 กิจกรรม)	20	16.95
มาก (มากกว่า 8 กิจกรรม)	46	38.98
รวม	118	100.00

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – 3) จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 49.15 ระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – 6) จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 50.85 และมีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 10 – 20 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.80 มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี ขึ้นไปจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และได้รับการนิเทศน้อย(จำนวน 1 - 3 กิจกรรม) จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 44.67 ได้รับการนิเทศปานกลาง (ระหว่าง 4 - 8 กิจกรรม) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.95 ได้รับการนิเทศ มาก (มากกว่า 8 กิจกรรม) จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 38.98

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านการให้นักเรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 3 - 8

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้าน

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติ
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	3.39	.47	ปานกลาง
2. ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้	2.71	.63	ปานกลาง
3. ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง	3.21	.63	ปานกลาง
4. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม	3.95	.51	มาก
5. ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา	4.13	.54	มาก
รวม	3.48	.46	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ระดับการปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงตามลำดับมากไปหาน้อยคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.39$) ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.21$) ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ($\bar{X} = 2.71$) และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงจากลำดับมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ กีฬา ($\bar{X} = 4.13$) และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 3.95$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้านการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติ
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย			
1. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดร่วมกิจกรรม	3.48	.80	ปานกลาง
2. การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม	3.81	.77	มาก
3. การบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้	3.34	.93	ปานกลาง
4. ครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา	3.74	.73	มาก
5. มีการจัดป้ายนิเทศที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอน	3.12	.79	ปานกลาง
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน	2.92	.91	ปานกลาง
7. การมีส่วนร่วมการประเมินผล	2.96	.96	ปานกลาง
8. การประเมินผลด้วยวิธีการสังเกต	3.74	.77	มาก
9. การประเมินผลจากแฟ้มพัฒนางาน	3.06	1.05	ปานกลาง
10.การวัดผลและประเมินผลจากแบบทดสอบ	3.79	.61	มาก
รวม	3.39	.47	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ($\bar{X} = 3.81$) การวัดผลและประเมินผลจากแบบทดสอบ ($\bar{X} = 3.79$) ครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X} = 3.74$) การประเมินผลด้วยวิธีการสังเกต ($\bar{X} = 3.74$) และอยู่ในระดับ ปานกลาง 6 ข้อ เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ระดับแรก คือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 3.48$) การบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.34$) มีการจัดป้ายนิเทศที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอน ($\bar{X} = 3.12$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้			
1. การนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำสาระการเรียนรู้	2.53	.94	ปานกลาง
2. การเชิญผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร	2.20	.89	น้อย
3. การนำปัญหาของชุมชนมาสู่การเรียนการสอน	2.69	.98	ปานกลาง
4. การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนการสอน	2.42	1.02	น้อย
5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วม	2.29	.99	น้อย
6. การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอน	3.08	1.10	ปานกลาง
7. การนำสื่อวีดิทัศน์มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน	2.84	.94	ปานกลาง
8. การนำวิทยุเทป/ซีดีมาใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอน	2.98	.90	ปานกลาง
9. การนำวัสดุในท้องถิ่นมาเป็นสื่อการเรียนการสอน	3.03	.86	ปานกลาง
10. การนำคอมพิวเตอร์เก็บและประมวลผลของกิจกรรม	3.10	1.05	ปานกลาง
รวม	2.71	.63	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้นอยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.42$) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 2.29$) การเชิญผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร ($\bar{X} = 2.20$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติ
ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง			
1.การให้นักเรียนจัดทำโครงงาน	2.70	1.11	ปานกลาง
2.การให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	3.43	.86	ปานกลาง
3.การให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์	3.11	.98	ปานกลาง
4.การให้นักเรียนมีโอกาสนเสนอความคิดอย่างอิสระ	3.27	1.16	ปานกลาง
5.การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	4.09	.91	มาก
6.การให้นักเรียนจัดทำรายงานข่าว	2.89	1.01	ปานกลาง
7.การให้นักเรียนได้ค้นคว้าเพื่อจัดทำรายงาน	3.42	.89	ปานกลาง
8.การจัดให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษา	2.81	1.00	ปานกลาง
9.การให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	2.92	1.08	ปานกลาง
10.การให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ในโรงเรียน	3.45	.83	ปานกลาง
รวม	3.21	.63	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 4.09$) อยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน
เป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติ
ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม			
1.การสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียน	3.49	1.09	ปานกลาง
2.การจัดกิจกรรมให้นักเรียนรับผิดชอบด้านความสะอาด	4.31	.71	มาก
3.การจัดกิจกรรมให้นักเรียนรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม	4.25	.70	มาก
4.การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำงานและรับผิดชอบต่อกลุ่ม	4.20	.67	มาก
5.การจัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	3.57	.95	มาก
6.การให้คำแนะนำอบรมให้นักเรียนมีคุณธรรม	3.78	.79	มาก
7.การให้นักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ	4.19	.74	มาก
8.การบันทึกการทำความดีของนักเรียน	4.10	.70	มาก
9.การให้นักเรียนทำความเคารพครูและผู้มาเยือน	3.70	.79	มาก
10.การจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติตามศาสนาที่ตนนับถือ	3.88	.88	มาก
รวม	3.95	.51	มาก

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้น การสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียน ($\bar{X} = 3.49$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน
เป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติ
ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา			
1.ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมตามความสนใจ	4.37	.69	มาก
2.ส่งเสริมให้นักเรียนส่งผลงานเข้าประกวดตามโอกาสต่างๆ	4.23	.71	มาก
3.ยกย่องชมเชยนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ	4.25	.66	มาก
4.การบูรณาการด้านดนตรีในการเรียนการสอนสาระต่างๆ	3.88	1.02	มาก
5.การบูรณาการด้านศิลปะในการเรียนการสอนสาระต่างๆ	4.03	.77	มาก
6.การบูรณาการด้านกีฬาในการเรียนการสอนสาระต่างๆ	4.08	.73	มาก
7.ส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองด้านดนตรี	4.31	.70	มาก
8.ส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองด้านกีฬา	4.32	.65	มาก
9.ส่งเสริมการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย	4.23	.73	มาก
10.จัดสถานที่และอุปกรณ์เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเอง	3.56	.72	มาก
รวม	4.13	.54	มาก

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านการให้นักเรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา เมื่อจำแนกตามระดับช่วงชั้น ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 9 - 14

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับช่วงชั้น

	ช่วงชั้นที่ 1 (n= 58) ช่วงชั้นที่ 2 (n= 60)				t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ						
1.การจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย	3.19	.46	3.59	.40	-5.10*	.000
2.การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้	2.55	.60	2.87	.63	-2.86*	.005
3.การให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง	2.81	.52	3.60	.46	-8.61*	.000
4.การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม	3.76	.50	4.12	.46	-3.65*	.000
5.การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา	4.05	.51	4.20	.56	-1.39	.056
รวม	3.30	.43	3.70	.40	-5.19*	.000

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ การจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ การให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ส่วนด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียน
ประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ที่หลากหลาย จำแนกตามระดับช่วงชั้น

	ช่วงชั้นที่ 1 (n= 58)		ช่วงชั้นที่ 2 (n = 60)		t	P
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย						
1. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดรวมกิจกรรม	3.05	.74	3.90	.63	-6.72*	.000
2. การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม	3.90	.74	3.72	.78	1.28	.203
3. การบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้	2.76	.73	3.90	.73	-8.48*	.000
4. ครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา	3.83	.70	3.65	.76	1.32	.189
5. มีการจัดป้ายนิเทศที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอน	3.21	.85	3.03	.71	1.20	.232
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน	2.57	.96	3.25	.73	-4.34*	.000
7. การมีส่วนร่วมการประเมินผล	2.71	1.09	3.20	.76	-2.84*	.005
8. การประเมินผลด้วยวิธีการสังเกต	3.57	.82	3.90	.68	-2.38*	.019
9. การประเมินผลจากแฟ้มพัฒนางาน	2.59	1.04	3.52	.83	-5.34*	.000
10.การวัดผลและประเมินผลจากแบบทดสอบ	3.71	.70	3.87	.50	-1.43	.157
รวม	3.19	.46	3.59	.40	-5.10*	.000

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 ข้อ คือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดรวมกิจกรรม การบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน การมีส่วนร่วมการประเมินผล การประเมินผลด้วยวิธีการสังเกต การประเมินผลจากแฟ้มพัฒนางาน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ จำแนกตามระดับช่วงชั้น

	ช่วงชั้นที่ 1 (n= 58)		ช่วงชั้นที่ 2 (n = 60)		t	P
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้						
1.การนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำสาระการเรียนรู้	2.29	.92	2.75	.91	-2.71*	.008
2.การ เชิญผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร	2.05	.91	2.35	.86	-1.83	.069
3. การนำปัญหาของชุมชนมาสู่การเรียนการสอน	2.66	1.00	2.72	.96	- .34	.734
4. การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนการสอน	2.09	.92	2.73	1.02	-3.61*	.000
5. การเรียนการสอนโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วม	2.00	.84	2.57	1.05	-3.25*	.002
6. การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน	3.03	1.15	3.12	1.06	- .40	.688
7. การนำสื่อวีดิทัศน์มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน	2.74	1.09	2.93	.78	-1.11	.271
8. การนำวิทยุเทป/ซีดีมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน	2.90	.91	3.07	.88	-1.03	.305
9. การนำวัสดุในท้องถิ่นมาเป็นสื่อการเรียนการสอน	2.91	.96	3.13	.75	-1.39	.168
10. การนำคอมพิวเตอร์เก็บและประมวลผลของกิจกรรม	2.83	1.06	3.37	.97	-2.87*	.005
รวม	2.55	.60	2.87	.63	-2.86*	.005

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อ คือ การนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำสาระการเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนการสอน การเรียนการสอนโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วม การนำคอมพิวเตอร์เก็บและประมวลผลของกิจกรรม นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จำแนกตามระดับช่วงชั้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	ช่วงชั้นที่ 1 (n= 58)		ช่วงชั้นที่ 2 (n = 60)		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง						
1.การให้นักเรียนจัดทำโครงงาน	2.07	1.06	3.32	.77	-7.31*	.000
2.การให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	3.03	.82	3.82	.73	-5.50*	.000
3.การให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์	2.57	.96	3.63	.66	-7.00*	.000
4.การให้นักเรียนมีโอกาสเสนอความคิดอย่างอิสระ	2.52	1.03	4.00	.74	-8.97*	.000
5.การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	3.97	1.01	4.22	.78	-1.51	.133
6.การให้นักเรียนจัดทำรายงานข่าว	2.40	.88	3.37	.90	-5.92*	.000
7.การให้นักเรียนได้ค้นคว้าเพื่อจัดทำรายงาน	3.12	.96	3.72	.72	-3.82*	.000
8.การจัดให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษา	2.48	1.00	3.13	.91	-3.70*	.000
9.การให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	2.57	1.11	3.25	.95	-3.58*	.001
10.การให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ ในโรงเรียน	3.40	.94	3.50	.73	- .67	.504
รวม	2.81	.52	3.60	.46	-8.61*	.000

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม มี
ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความแตกต่าง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ข้อ คือ การให้นักเรียนจัดทำโครงงาน การให้
นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์ การให้นักเรียน
มีโอกาสเสนอความคิดอย่างอิสระ การให้นักเรียนจัดทำรายงานข่าว การจัดให้นักเรียนได้ไป
ทัศนศึกษา การให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามระดับช่วงชั้น

	ช่วงชั้นที่ 1 (n= 58)		ช่วงชั้นที่ 2 (n = 60)		t	P
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม						
1. การสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียน	2.97	1.08	4.00	.84	-5.80*	.000
2. การให้นักเรียนรับผิดชอบด้านความสะอาด	4.19	.76	4.42	.65	-1.75	.084
3. การให้นักเรียนรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม	4.21	.72	4.28	.69	- .59	.557
4.การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำงานและรับผิดชอบต่อกลุ่ม	4.16	.77	4.25	.57	- .76	.447
5.การจัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	3.28	.91	3.85	.90	-3.44*	.001
6.การให้คำแนะนำอบรมให้นักเรียนมีคุณธรรม	3.72	.74	3.83	.83	- .75	.453
7.การให้นักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ	4.00	.80	4.37	.64	-2.76*	.007
8.การบันทึกการทำความดีของนักเรียน	4.00	.75	4.20	.63	-1.57	.119
9.การให้นักเรียนทำความเคารพครูและผู้มาเยือน	3.50	.76	3.88	.78	-1.23	.008
10.การจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติตามศาสนา ที่ตนนับถือ	3.62	.91	4.13	.77	-3.81*	.001
รวม	3.76	.50	4.12	.46	-3.65*	.000

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามระดับช่วงชั้นโดยภาพรวม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อ คือ การสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียน การจัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การให้นักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติตามศาสนาที่ตนนับถือ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา จำแนกตามระดับช่วงชั้น

	ช่วงชั้นที่ 1 (N= 58)		ช่วงชั้นที่ 2 (N = 60)		t	P
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา						
1.ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมตามความสนใจ	4.28	.79	4.47	.57	-1.51	.133
2.ส่งเสริมให้นักเรียนส่งผลงานเข้าประกวดตามโอกาสต่างๆ	4.21	.74	4.25	.68	- .33	.743
3.ยกย่องชมเชยนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ	4.24	.66	4.27	.66	- .21	.835
4.การบูรณาการด้านดนตรีในการเรียนการสอนสาระต่างๆ	3.59	1.12	4.17	.83	-3.19*	.002
5.การบูรณาการด้านศิลปะในการเรียนการสอนสาระต่างๆ	4.07	.75	3.98	.79	.60	.547
6.การบูรณาการด้านกีฬาในการเรียนการสอนสาระต่างๆ	3.88	.75	4.27	.66	-2.97*	.004
7.ส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองด้านดนตรี	4.22	.80	4.40	.59	1.37	.174
8.ส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองด้านกีฬา	4.28	.64	4.37	.66	- .76	.452
9.ส่งเสริมการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย	4.26	.72	4.20	.76	.43	.666
10. จัดสถานที่และอุปกรณ์เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเอง	3.47	.71	3.65	.73	- .40	.167
รวม	4.05	.51	4.20	.5	-1.39	.056

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การบูรณาการด้านดนตรีในการเรียนการสอนสาระต่างๆ และการบูรณาการด้านกีฬาในการเรียนการสอนสาระต่างๆ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน
และการได้รับการนิเทศ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตาราง 15 – 16

ตารางที่ 15 วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึด
ผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

การจัดการการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการจัดกิจกรรมการสอนให้ หลากหลาย	ระหว่างกลุ่ม	2	50.385	25.192	1.121
	ภายในกลุ่ม	115	2584.200	22.471	
	รวม	117	2634.585		
2. ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและ เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้	ระหว่างกลุ่ม	2	209.659	104.829	2.686
	ภายในกลุ่ม	115	4488.892	39.034	
	รวม	117	4698.551		
3. ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	75.410	37.705	.953
	ภายในกลุ่ม	115	4549.370	39.560	
	รวม	117	4624.780		
4. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและ คุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	105.642	52.821	1.915
	ภายในกลุ่ม	115	3171.510	27.578	
	รวม	117	3277.153		
5. ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้าน ดนตรี ศิลปะ และกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	2	115.608	57.804	1.955
	ภายในกลุ่ม	115	3399.409	29.560	
	รวม	117	3515.017		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2367.310	1183.655	2.286
	ภายในกลุ่ม	115	59544.554	517.779	
	รวม	117	61911.864		

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามการได้รับการนิเทศ

การจัดการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.676	1.838	.080
	ภายในกลุ่ม	115	2630.909	22.877	
	รวม	117	2634.585		
2. ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้	ระหว่างกลุ่ม	2	37.717	18.859	.465
	ภายในกลุ่ม	115	4660834	40529	
	รวม	117	4698.551		
3. ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	128.587	64.294	1.644
	ภายในกลุ่ม	115	4496.192	39.097	
	รวม	117	4624.780		
4. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	41.925	20.963	.745
	ภายในกลุ่ม	115	3235.227	28.132	
	รวม	117	3277.153		
5. ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	2	62.405	31.203	1.039
	ภายในกลุ่ม	115	3452.612	30.023	
	รวม	117	3515.017		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	344.283	172.141	.322
	ภายในกลุ่ม	115	61567.582	535.370	
	รวม	117	61911.864		

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามการได้รับการนิเทศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จับประเด็นตามเนื้อหาที่ผู้ตอบเสนอมาแล้ว
นำเสนอเป็นรายด้านดังนี้

1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ควรจัดให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน กิจกรรมบางอย่างเหมาะสมกับเด็กเล็ก กิจกรรมบางอย่างเหมาะสมกับเด็กโต ปัญหาการปรับตัวไม่ทัน ความสับสน นักเรียนขาดระเบียบวินัย เป็นเรื่องสำคัญ การจัดกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา ความพร้อม และนอกจากนี้ควรมีการบูรณาการด้านเนื้อหา และการจัดกิจกรรมจะต้องมีการประสานกันในแต่ละกลุ่มสาระและเชื่อมโยงต่อเนื่องกันในแต่ละระดับช่วงชั้น

2. ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ซึ่งมีปัญหาและข้อจำกัดด้านงบประมาณ วิทยากรในท้องถิ่น ควรให้มีการวางแผนสำรวจภูมิปัญญาในแต่ละท้องถิ่นอย่างจริงจังและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำสาระการเรียนรู้ หรือการเชิญผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร ซึ่งจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้าและมีการบูรณาการเข้ากับสาระการเรียนรู้ และจัดกำหนดตารางเวลาที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัยและความสนใจของผู้เรียน สำหรับด้านเทคโนโลยีซึ่งมีปัญหาด้านงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ยังมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนซึ่งจากสภาพปัจจุบัน 1 เครื่อง ใช้นักเรียน 2-3 คน สำหรับโทรทัศน์ วิทยุเทป วีดีโอ ซึ่งอุปกรณ์ที่มียังไม่เป็นประโยชน์ด้านการเรียนการสอน อุปกรณ์มีไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสม เช่น โทรทัศน์ 20 นิ้ว 1 เครื่อง ใช้นักเรียน 40-45 คน นักเรียนด้านหลังจะมองไม่ชัดสำหรับวิทยุเทป ไม่ทันสมัย เก่า และชำรุด เป็นต้น

3. ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ครูควรมีการพัฒนาเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งรูปแบบมีหลากหลาย เช่นการให้นักเรียนได้ทำโครงการในแต่ละกลุ่มสาระ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ให้อิสระและกระตุ้นให้รู้จักคิด ฝึกให้มีการวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์ข่าวสาร แยกแยะและสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญ การฝึกบ่อยๆจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการคิด และนอกจากนี้การให้นักเรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก็เป็นปัญหาสำหรับครูทุกท่านที่จะต้องมีเทคนิค วิธีการหลายรูปแบบ เช่น ทักษะศึกษา การพานักเรียนเข้าห้องศูนย์วิทยากร ห้องสมุด การมอบหมายให้ค้นคว้าทำรายงาน เป็นต้น กิจกรรมต่างๆที่นักเรียนได้ปฏิบัติจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าครูได้เอาใจใส่สอบถาม ให้กำลังใจยกย่องชมเชย และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

5.4 ด้านส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ควรได้เรียนรู้จากชีวิตจริงจากบ้าน โรงเรียน และในสังคม เด็กควรได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เล็กจากบ้าน พ่อแม่ จากญาติพี่น้อง การรู้จักหน้าที่ของสมาชิกที่ดีต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การทำงานร่วมกัน การได้เห็นได้ปฏิบัติจากชีวิตจริงจะเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง สามารถให้ผู้เรียนดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และนอกจากนี้สังคม สื่อสารมวลชนต่างๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในการส่งเสริมประชาธิปไตยและมีคุณธรรมจริยธรรม

5.5 ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา ต้องการให้

กรุงเทพมหานคร ได้มีการช่วยเหลือด้านงบประมาณ ค่าตอบแทนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ เฉพาะด้าน เช่น ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา จัดหาอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ด้านดนตรีไทย ดนตรีสากล และอุปกรณ์กีฬา จัดหาสถานที่ออกกำลังกาย เพราะโรงเรียนในสำนักงานเขตบางนาส่วนใหญ่คับแคบไม่เพียงพอสำหรับนักเรียน และโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมชมรมตามความสนใจ การส่งเสริมให้นักเรียนส่งผลงานเข้าประกวด การจัดการแข่งขันกีฬา การบูรณาการ ด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาเข้าในกลุ่มสาระต่างๆ ซึ่งเทคนิคที่หลากหลายของครูจะเป็นการพัฒนาสุนทรียภาพด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ได้สรุปไว้โดยลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
7. อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ระดับช่วงชั้น ประสิทธิภาพในการสอน และการได้รับการนิเทศ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรดังนี้

ประชากร ได้แก่ ครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ระดับช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 115 คน ระดับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 121 คน รวมทั้งสิ้น 236 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มจากครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 118 คน กำหนดผู้ให้ข้อมูลในแต่ละช่วงชั้นโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง
2. ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่สอนระดับชั้นต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ต่างกัน
3. ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ต่างกัน
4. ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการนิเทศ ต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ต่างกัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เมื่อนำไปทดลองแล้ว พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่หลากหลาย จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ .7625 ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ .8508 ด้านการให้นักเรียนเรียนรู้จักคิดเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ .8360 ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ .8579 ด้านการส่งเสริมสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ .9077 และแบบทดสอบทั้งฉบับ จำนวน 50 ข้อ เท่ากับ .9469 โดยเครื่องมือแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ระดับชั้น ประสิทธิภาพในการสอน และการได้รับการนิเทศ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านผู้เรียนรู้จักคิด และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา ลักษณะแบบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert 's scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียน ในสำนักงานเขตบางนาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 โรงเรียน
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตบางนาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทุกคนด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 118 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นรายข้อและรายด้าน
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t - test และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่ม ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One -Way Analysis)
4. วิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด เมื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดประเด็นตามเนื้อหาที่ผู้ตอบเสนอมาแล้วนำเสนอเป็นความเรียงแต่ละด้าน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – 3) จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 49.15 ระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – 6) จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 50.85 และมีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 10 – 20 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.80 มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี ขึ้นไปจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และได้รับการนิเทศน้อย (จำนวน 1 - 3 กิจกรรม) จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 44.67 ได้รับการนิเทศปานกลาง

(ระหว่าง 4 - 8 กิจกรรม) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.95 ได้รับการนิเทศมาก (มากกว่า 8 กิจกรรม) จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 38.98

2. ครูที่สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร มีระดับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ ได้แก่ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ มีการจัดปฎิบัติที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน การประเมินผลจากแฟ้มพัฒนางาน การมีส่วนร่วมประเมินและการจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การวัดผลและประเมินผลจากแบบทดสอบ ครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา การประเมินผลด้วยวิธีการสังเกต และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

2.2 ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้น อยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วมการเชิญผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร

2.3 ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้น การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้น การสนับสนุนกิจกรรมของสถานักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

2.5 ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น ประสพการณ์ในการสอน และการได้รับการนิเทศ

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า

3.1.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 6 ข้อ คือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน การมีส่วนร่วม การประเมินผล การประเมินผลด้วยวิธีการสังเกต การประเมินผลจากแฟ้มพัฒนางาน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

3.1.2 ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 4 ข้อ คือ การนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำสาระการเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนการสอน การเรียนการสอนโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วม การนำคอมพิวเตอร์เก็บและประมวลผลของกิจกรรม นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

3.1.3 ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 8 ข้อ คือ การให้นักเรียนจัดทำโครงการ การให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์ การให้นักเรียนมีโอกาสเสนอความคิดอย่างอิสระ การให้นักเรียนจัดทำรายงานข่าว การจัดให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษา การให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

3.1.4 ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 4 ข้อ คือ การสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียน การจัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การให้นักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติตามศาสนาที่ตนนับถือ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

3.1.5 ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่แตกต่างกัน คือ การบูรณาการด้านดนตรีในการเรียนการสอนสาระต่างๆ และการบูรณาการด้านกีฬาในการเรียนการสอนสาระต่างๆ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

3.2 ครูที่สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 ครูที่สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามการได้รับการนิเทศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแนวใหม่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 มีผลตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจังในปีการศึกษา 2543 เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการ การพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน โดยกำหนดแนวทาง การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน การกำหนดขอบเขต แนวการประเมินมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 68) ถึงแม้ว่าจะมีการตื่นตัว แต่ก็ยังเป็นช่วงที่มีการเรียนรู้ ศึกษาข้อมูล พัฒนาปรับปรุง โดยการอบรมสร้างความตระหนัก ความเข้าใจในทิศทาง มุ่งสู่เป้าหมาย แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ความเคยชิน รวมทั้งทัศนคติของครูผู้สอนยังคงคุ้นเคยกับการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมแบบเดิมอยู่ การปรับตัวต้องใช้เวลาพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุบิน ณ อัมพร (2545 : 103) ที่ว่า สภาพความเคยชินรวมทั้งทัศนคติของครูผู้สอนและยังผู้เรียนยังคงคุ้นเคยกับการเรียนการสอนในสภาพหรือแนวทางแบบเดิม การปรับตัวเกี่ยวกับด้านการเตรียมการสอน ด้านการสอน และด้านการประเมินผล จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร เพื่อให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติ และสนองความต้องการของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักหาความรู้ด้วยตนเอง และการรู้จักการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน และยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 72) ที่ว่า สภาพการที่จะติดต่อกันได้จากแหล่งเรียนรู้รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้สภาพการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไม่เกิดความสมบูรณ์ทั้งระบบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

2. จากผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น การเชิญผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วม ที่อยู่ในระดับน้อย

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานใน พุทธศักราช 2544 ครูยังไม่สามารถบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปสู่สาระการเรียนรู้ และยังมองไม่เห็นคุณค่าของ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบกับผู้เรียนวุฒิภาวะยังไม่พร้อมหลักสูตรจึงเน้นการพัฒนาทักษะพื้นฐานในระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) ให้มีการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคำนวณ โดยใช้เวลาย่อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมด และโรงเรียนต่างๆยังไม่มีการวางแผนล่วงหน้า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2541:224-227) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ครูต้องประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนการจัดการศึกษาจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และสอดคล้องกับทิศนา ขัมมณี (2542 : 23-25) ที่ว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะประสบผลสำเร็จไปไม่ได้ หากครูและผู้เรียนไม่เปลี่ยนบทบาทของตน ครูจำนวนมากยังคงยืนอยู่กับบทบาทเดิม คือ การเป็นผู้บอก ถ่ายทอด อธิบายเนื้อหาความรู้ให้ผู้เรียน สำหรับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อย นั้นอาจเป็นเพราะโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจน มีบุตรหลานคนต้องหาเช้ากินค่ำ ไม่มีเวลาพอที่จะให้ความสนใจกับบุตรหลานของตน และส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อว่าครูจะมีความสามารถในการให้การอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนได้ดี และนอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหลายครั้ง เนื้อหาสาระการเรียนรู้เปลี่ยนไปทำให้ผู้ปกครองเกิดความไม่แน่ใจในความรู้ความสามารถของตนเอง บทบาทเรื่องการเรียนการสอนจึงมอบความไว้วางใจให้กับครูผู้สอน ประกอบกับตนเองมีหน้าที่การทำงานเมื่อพบว่านักเรียนมีปัญหาด้านการเรียนก็จะให้ครูช่วยสอนพิเศษ หรือส่งบุตรหลานกวดวิชา

3. จากผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันเกือบทุกด้าน ยกเว้น การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม มีการปฏิบัติน้อยกว่าระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ว่า ในระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) ให้มีการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคำนวณ โดยใช้เวลาย่อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ และในช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6) ใช้เวลาฝึกทักษะย่อยละ 40 ของเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ ส่วนเวลาที่เหลือใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมอื่นๆ(กระทรวงศึกษาธิการ.2544 : 21) และนอกจากนี้ผู้เรียนในระดับช่วงชั้นที่ 1(ป.1-3) มีวุฒิภาวะ ความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา กระบวนการพัฒนาทางสมองอย่างต่อเนื่อง การรับรู้และได้พัฒนาด้านทักษะต่างๆ น้อยกว่าระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6) ซึ่งสอดคล้องกับศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9. (2543:12) ที่ให้แนวคิด การสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism) โดยอาศัยองค์ประกอบคือ ความรู้เดิม ความรู้ใหม่ และกระบวนการทางสติปัญญาการเรียนรู้ทักษะกระบวนการเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการเรียนรู้ เช่น ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะความคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการจัดกิจกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามระดับช่วงชั้นจึงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบการการจัดกิจกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูที่สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากครูได้รับข้อมูล ข่าวสารการปฏิรูปการศึกษาจากโรงเรียน กรุงเทพมหานคร หน่วยงานอื่นๆจากสื่อต่างๆทำให้รู้ปฏิรูปการสอนของตนเอง โดยจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 17) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ดังนั้น ครูที่มีประสบการณ์ที่ต่างกัน จึงรับรู้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญพร้อมกัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับโรงเรียนที่มีแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยคณะครูในสำนักงานเขตร่วมกันจัดทำ ซึ่งมีผลทำให้ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. การเปรียบเทียบการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามการได้รับการนิเทศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลทำให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และผลการได้รับการพัฒนาทำให้ครูมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ความรู้ที่ได้จากโรงเรียน ศูนย์วิชาการ หน่วยงานต้นสังกัดและต่างสังกัด ทำให้ครูมีพื้นฐานไม่ต่างกันมากนัก ประกอบกับทางโรงเรียนได้จัดเตรียมความพร้อมด้านการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้เกิดการกระตุ้นเกิดการปฏิรูป ปรับแผนการพัฒนาโดยทุกคนมีส่วนร่วม และทำให้ครูที่ได้รับการนิเทศต่างกันมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานครครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายนั้นทางโรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดให้มีการอบรมเทคนิคการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการเนื้อหาสาระต่างๆ การประเมินผลที่หลากหลาย
2. ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนมีการสำรวจภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นและจัดทำแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในแต่ละท้องถิ่น และคำตอบแทนให้กับวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ นอกจากนี้ควร

มีแผนงานโครงการต่อเนื่อง เพื่อให้การส่งเสริมให้ผู้ปกครอง องค์กรท้องถิ่น หรือหน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ควรมีการจัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศอย่างจริงจัง และกรุงเทพมหานครควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการเรียนรู้นอกสถานที่เป็นการเฉพาะ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับสังกัดอื่น

2.2 ควรมีการวิจัยศึกษาค้นคว้า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). **ความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2539). **การประเมินผลจากสภาพจริง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมวิชาการ. สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2539). **คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา"การสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ"**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์. (2542). "การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ," **เอกสารชุดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2543). การสอนแบบจิตปัญญา, **แนวทางการใช้ในการสร้างแผนการสอนระดับอนุบาลศึกษา**. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด.
- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2544, พฤษภาคม). "แนวคิดจิตวิทยาของโรเจอร์สกับการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ," **วารสารวิชาการ**. 4(85) : 6 – 9.
- ขจิตพรพรรณ ทองคำ. (2536). **การเล่นบทบาทสมมุติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเรียนที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและความสามารถทางภาษา**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จรวย แก่นวงศ์คำ. (2529). **ลักษณะการสอนที่ดี**. กรุงเทพฯ : ธเนศการพิมพ์.
- จิตติพร สวัสดิ์กำจรพงศ์. (2546). **การศึกษาปัญหาการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจริญ อ่อนกล้าผล. (2546). **ผลการเรียนวิชาการระดับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้กิจกรรมปกติและกิจกรรมที่หลากหลาย**. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิม หิรัญชาติ. (2541). **ปัญหาการเรียนการสอนลูกเสือสามัญของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ**. รายงานการค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพงษ์ เจริญทิพย์. (2541). **ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ : ทัศนะแบบองค์รวม**. กรุงเทพฯ : สยามโอเวอร์ซีส์โปรด จำกัด.

- ชนาธิป พรกุล. (2544. กันยายน). "คลีพระราชบัญญัติ...จัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง," *วารสารวิชาการ*. 4(9) 2 – 7.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2527, กุมภาพันธ์-มีนาคม). "จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน," *แนะแนว*. 18(9) : 58-71.
- ดำรง ประเสริฐกุล. (2542). *การบริหารกิจการนักเรียน*. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ พิบูลสงคราม พิษณุโลก
- ถมรัตน์ บุญญานิธิ. (2541). *การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ วิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6*. สำนักงานพัฒนา : การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเขต การศึกษา 6.
- ทศนา แคมมณี. (2542, พฤษภาคม). "การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง," *วารสารวิชาการ*. 2(5) : 3 – 30.
- ธิดารัตน์ พิมพ์ศรี. (2543). *ความต้องการและสภาพปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา* สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ม.(เทคโนโลยีทางการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์. (2542). *การสอนโดยให้นักเรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA*. กรุงเทพฯ : วิชาการพิมพ์.
- นิตยา วีระพันธ์. (2536). *การปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บริบูรณ์ เกษรา. (2545). *ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ การจัดการกระบวนการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบกระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ : แคนดิดมีเดีย จำกัด.
- บ้งอร พรหมณฤกษ์ . (2544). *การเปรียบเทียบผลของการฝึกแบบโมเดลชิปปากับการฝึกคิดแบบหวมวกหกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนวัดสระบัว สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บ้งอร อนุเมธางกุล. (2541, มกราคม). "สอนอย่างไรจึงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้," *วารสารราชภัฏฉะเชิงเทรา*. 1(1) : 31 – 35 .
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2545). *ความคิดสร้างสรรค์ : พรสวรรค์ที่พัฒนาได้*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศ์ หรดาล. (2531). *การวางแผนการสอนอุตสาหกรรมศึกษาเชิงระบบ*. กรุงเทพฯ : คณะวิชาอุตสาหกรรมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร.

- พริ้มพราย สุโพธิ์. (2546,สิงหาคม). "โรงเรียนแนวใหม่," *สานปฏิรูป*. 5(64) :50 –51
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2542,มิถุนายน). "เทคนิคการจัดกิจกรรมเสรีแบบ Child-centered," *นิตยสารรักลูก* 17(197).
- พิมพ์นธ์ เตชะคุปต์. (2542). *แนวคิดและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ : สมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการศึกษาไทย.
- .(2544). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน 2*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป.
- พิระพงษ์ กุลพิศาล. (2531). *มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). *การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาลัย สิงหะ. (2544). *ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ การจัดการกระบวนการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญการสอนแบบโครงงาน*.กรุงเทพฯ : แคนดิดมีเดีย จำกัด.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2543). *ความเป็นครู*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเอนส์โตร์.
- รจนา รัตนานิคม. (2544). *การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความน่าจะเป็นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(คณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2535). *การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง*.ปรินญานิพนธ์. กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ลัดดา ไหวติ. (2545). *"ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ" การปฏิรูปการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบ"กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย"* กรุงเทพฯ : สกศ. บริษัท ดับบลิว.เจ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด.
- วีรพรรณ วัชรพงศ์กุล. (2542). *การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน : ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กรมสามัญศึกษา*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย ตันศิริ. (2538). *โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดและวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2534). *ศิลปะสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- วีระชัย อุดรแผ้ว. (2540). **การศึกษาการสร้างเสริมประชาธิปไตยโดยโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์**. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2541). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.
- วันดี พูลสวัสดิ์. (2536). **ปัญหาการบริหารบุคลากรของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาประเภท การศึกษานอกระบบโรงเรียน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ในกรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน**. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรณรินทร์ ไชยบุรี. (2545). **"ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ," การจัดการกระบวนการที่ยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง**. กรุงเทพฯ : แคนดิดมีเดีย จำกัด.
- ศิริกาญจน์ โกสมุทร. (2544). **สอนเด็กให้คิดเป็น**. กรุงเทพฯ : ทิพย์ พับบลิชัน.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สมใจ ปราบพล. (2544). **ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ การจัดการกระบวนการที่ยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ การสอนแบบทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ : แคนดิดมีเดีย จำกัด.
- ส วาสนา ประवालพุกษ์. (2541). **คู่มือพัฒนาโรงเรียนด้านการเรียนรู้ เอกสารการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ อันดับ 4. โครงการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุดารัตน์ ไผ่พงศาวงศ์. (2543). **การพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้การจัดการเรียน การสอนแบบ CIPPA MODEL. เรื่อง เส้นขนานและความคล้ายชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2**. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพล วังสินธุ์. (2542, มีนาคม). "CIPPA รูปแบบและการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง," **วารสารวิชาการ**. 2(3) : 36 – 45.
- _____. (2533, พฤษภาคม-มิถุนายน). "คุณธรรมสำหรับพัฒนาวิชาชีพครู," **จันทร์เกษม**. (214) : 1-4.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2543). **เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : พี พี.พริน.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2538) **จิตวิทยาการเรียนรู้วัยผู้ใหญ่**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ซีรป้อม.
- _____. (2544) **จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ซีรป้อม.

- เสริมวิทย์ สุขเมธี. (2531). *การบริหารกิจการนักเรียน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาสาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2546). *แผนยุทธศาสตร์สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปี 2547*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายแผนงานและสารสนเทศทางการศึกษา กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา.
- .(2544). (?). *คู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียน.โรงเรียนพระยา มณฑลราช ศรีพิจิตร*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542 พฤศจิกายน). “ *ตัวบ่งชี้ลักษณะครูที่ดีการจัดการ การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*, ” ลักษณะของผู้บริหารที่สนับสนุน *Child-Center*. แหล่งที่มา : <http://www.Onec.go.th/mome/news/nov> 27 . Him.
- .(2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- .(2544). *เรียนอย่างนี้...มีความสุข : บันทึกของ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา*, กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- .(2545). *ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี.
- .(2545). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่อง ระดับชาติ เรื่อง กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมิน และการประกัน สกศ*. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2541). *การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่อง ระดับชาติ เรื่อง กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมิน และการประกัน สกศ*.
- หน่วย,ศึกษานิเทศก์.กรมสามัญศึกษา.เขตการศึกษา 9.(2543). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์ชนารักษ์.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2545). *ยอดกลยุทธ์การจัดการกับชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เบรนเน็ต.
- อรรถัย มูลคำ. (2542). *Child Center : Story Method : การบูรณาการหลักสูตรและการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ พี พี พรินท์.

- อภิญา เหมระ. (2544). *การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2540). *หลักการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- อารี รังสินนท์. (2532). "การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนวัยรุ่น." ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น* หน่วยที่ 11. หน้า 506-510. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อวรรณ เชาว์ชาญ. (2542). *การพัฒนาการเรียนการสอนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. ร้อยเอ็ด : ชุมชนบ้านโพธิ์เมือง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภออาจสามารถ, สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด.
- Campbell, Coin and Kryazewska, Hanna (1973). *The Condition of Learning and Theory of Instruction*. New York : Holland Hanna Kryazewaka.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). *Essential of Psychological testing*. 3 ed New York : Harper and Row.
- Kenning, Marie-Madeleine. (1996, June). "Creat an Infrastructure for Autonomous Learning," System (Online). 24(2) : 223-231. available : ERIC
- Romine, Stephen. (1974, December). "Student and Faculty Perception of Effective University Instruction Climates," *The Journal of Education Research*. 68 (12) : 138 –143
- Ruth, P.E. (1985) "Small Group Cooperative Learning Improving Academic ,Social Gains in the Classroom." *MASS Bulletin*. 69 (479)..
- Nakhoul, Liz. (2000). Letting go : *Preparing teachers and students for learner independence*. (Online). Available : <http://www.les.aston.ac.uk/research/tdtr92/tdtrin.html>.
- McMillan, Dugald. (1997, March). "Moral Behavioral Training and Controls in Higher Education and their Significance to Student Satisfaction," *Dissertation Abstracts International*. 57(9) : 3846 - A
- Ryan, Sharon Kaye. (1999, April). "Freedom to choose : A Post – Structural Study of Child-Centered Pedagogy in a kindergarten classroom (Urban Education, Miinority Student)," *Dissertation abstracts*. 59 (10): 3731 –A.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษา
สำนักงานเขตบางนา สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับศึกษาระดับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน
ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางนา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน
 ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึด
 ผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน 5 ด้าน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการนำภูมิ
 ปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิด และศึกษาหาความรู้ด้วย
 ตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี
 ศิลปะ และกีฬา
 ตอนที่ 3 เป็นแบบความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถาม
3. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ใน
 การนำผลการวิจัยมาพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้
 เรียนเป็นสำคัญให้มีคุณภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

ขอขอบคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่สละเวลาเพื่อตอบแบบสอบถามฉบับนี้

(นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย)

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ( ) ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ระดับช่วงชั้นที่สอน
  - ( ) ระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3)
  - ( ) ระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6)
2. ประสบการณ์ในการสอนของครู
  - ( ) ต่ำกว่า 10 ปี
  - ( ) 10 - 20 ปี
  - ( ) มากกว่า 20 ปี
3. รายการที่ได้รับการนิเทศในรอบปีการศึกษา 2546 (ตอบได้มากกว่า 1 กิจกรรม)
  - ( ) การเข้าร่วมประชุมวางแผนการจัดกิจกรรม.....ครั้ง
  - ( ) การร่วมปฐมนิเทศ(ครูใหม่).....ครั้ง
  - ( ) การให้คำปรึกษาแนะนำด้านการจัดกิจกรรมจากฝ่ายวิชาการ.....ครั้ง
  - ( ) การเข้าอบรมด้านการจัดกิจกรรม.....ครั้ง
  - ( ) การเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการด้านการจัดกิจกรรม.....ครั้ง
  - ( ) การสัมมนา/ดูงานด้านที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน.....ครั้ง
  - ( ) การเข้าร่วมระดมความคิดการจัดกิจกรรม.....ครั้ง
  - ( ) การสาธิตการสอนให้เพื่อนครู.....ครั้ง
  - ( ) การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ.....ครั้ง
  - ( ) การเข้าร่วมสนทนาทางวิชาการ.....ครั้ง
  - ( ) การเยี่ยมชั้นเรียนของผู้นิเทศ .....ครั้ง
  - ( ) การสังเกตการสอนของผู้นิเทศ.....ครั้ง
  - ( ) การวิจัยเชิงปฏิบัติการด้านการจัดกิจกรรม.....ครั้ง
  - ( ) การเขียนบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน.....ครั้ง
  - ( ) การจัดป้านิเทศทางวิชาการ.....ครั้ง
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน 5 ด้าน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อซึ่งที่ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนบ่อยมาก เพียงใด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่ตรงกับความเป็นจริง มากที่สุด โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

5	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อ ที่	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลายหลาย					
1	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม					
2	การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม					
3	การบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้					
4	ครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา					
5	มีการจัดปายนิเทศที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอน					
6	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน					
7	การมีส่วนร่วมการประเมินผล					
8	การประเมินผลด้วยวิธีการสังเกต					
9	มีการประเมินผลจากแฟ้มพัฒนางาน					
10	การวัดผลและประเมินผลจากแบบทดสอบ					
	การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้					
11	การนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำสาระการเรียนรู้					
12	การเชิญผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร					
13	การนำปัญหาของชุมชนมาสู่การเรียนรู้					
14	การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนรู้					
15	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วม					
16	การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้					
17	การนำสื่อวีดิทัศน์มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้					
18	การนำวิทยุเทป/ซีดีมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้					
19	การนำวัสดุในท้องถิ่นมาเป็นสื่อการเรียนรู้					
20	การนำคอมพิวเตอร์เก็บและประมวลผลของกิจกรรม					
	การให้ผู้เรียนรู้จักคิด และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง					
21	การให้นักเรียนทำโครงการ					
22	การให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน					
23	การให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์					
24	การให้นักเรียนมีโอกาสเสนอความคิดอย่างอิสระ					
25	การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน					

ข้อ ที่	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
26	การให้นักเรียนจัดทำรายงานข่าว					
27	การให้นักเรียนได้ค้นคว้าเพื่อจัดทำรายงาน					
28	การจัดให้นักเรียนได้ไปทัศนศึกษา					
29	การให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
30	การให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ในโรงเรียน					
	การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม					
31	การสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียน					
32	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนรับผิดชอบด้านความสะอาด					
33	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม					
34	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำงานและรับผิดชอบต่อกลุ่ม					
35	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้และผู้ตามที่ดี					
36	การให้คำแนะนำอบรมให้นักเรียนมีคุณธรรม					
37	การให้นักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ					
38	การบันทึกการทำความดีของนักเรียน					
39	การให้นักเรียนทำความเคารพครูและผู้มาเยือน					
40	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติตามศาสนาที่ตนนับถือ					
	การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา					
41	ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมตามความสนใจ					
42	ส่งเสริมให้นักเรียนส่งผลงานเข้าประกวดตามโอกาสต่างๆ					
43	ยกย่องชมเชยนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ					
44	การบูรณาการด้านดนตรีในการเรียนการสอนสาระต่างๆ					
45	การบูรณาการด้านศิลปะในการเรียนการสอนสาระต่างๆ					
46	การบูรณาการด้านกีฬาในการเรียนการสอนสาระต่างๆ					
47	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองด้านดนตรี					
48	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองด้านกีฬา					
49	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย					
50	จัดสถานที่และอุปกรณ์เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเอง					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะในประเด็นใดก็ได้ตามความต้องการของท่าน

1.ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

.....

.....

.....

2. ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้

.....

.....

.....

3. ด้านการให้นักเรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

.....

.....

.....

4. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม

.....

.....

.....

5. ด้านการส่งเสริมพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ   อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร. สุวิทย์ มูลคำ   ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 1 จังหวัดสมุทรปราการ
3. ดร. บังอร เสรีรัตน์   ประจำสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
4. ดร. สมจิตร แก้วนาค   อาจารย์ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
สำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
5. ดร. จรีลักษณ์ จิรวินุลย์   ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าใหม่
สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ค
หนังสือราชการ

ที่ ศธ 0519.12/10215

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 ตุลาคม 2547

เรื่อง ขออนุญาตขอความเห็นชอบเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตอบแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือน ตุลาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตขอความเห็นชอบ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ที่ ศธ 0519.12/ /๐๖๐๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๙ ตุลาคม 2547

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนฟองพลอยอนุสรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตอบแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือน ตุลาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ที่ ศธ 0519.12/๑๒/๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๒ ตุลาคม 2547

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบางนาใน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตอบแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือน ตุลาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตเผยแพร่ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ที่ ศธ 0519.12/10211

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 ตุลาคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอานวยศิริอนุสรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตอบแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือน ตุลาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ที่ ศธ 0519.12/1๐๖1๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 ตุลาคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเพ็ญพินอนุสรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตอบแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือน ตุลาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ที่ ศธ 0519.12/1๕ 2/3

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/✓ ตุลาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบางนาออก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตอบแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือน ตุลาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ที่ ศธ 0519.12/1๐๒14

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๘ ตุลาคม 2547

เรื่อง ขออนุญาตออกรายการเพื่อการศึกษา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนรุ่งเรืองอุปถัมภ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานิธิ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ตอบแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือน ตุลาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตออกรายการ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ที่ ศธ 0519.12/3262

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอยู่เป็นสุขอนุสรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ข้าราชการครูที่สอนระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) จำนวน 25 คน และช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6) จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ   บัณฑิตวิทยาลัย มศว   โทร. 5731, 5618

ที่   ศธ 0519.12/8582

วันที่   /8   กันยายน 2547

เรื่อง   ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน   คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย   นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย   นิติระดับปริญญาโท   สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ   ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง   “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี   อาจารย์มารศรี สุธานี   เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์   ในการนี้   บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ   ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ สุภากิจ   เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์   ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้   นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย   และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง   ณ โอกาสนี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/858 4

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 กันยายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.บงอร เสรีรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ที่ ศธ 0519.12/85๕3

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/5 กันยายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์สมจิตร แก้วนาค

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มาร์ศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ที่ ศธ 0519.12/๕๕๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 กันยายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าใหม่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์จรัสลักษณ์ จิรวินูลย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ที่ ศธ 0519.12/858 0

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/5 กันยายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามุททการ เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ฝึกผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 02-3935306 มือถือ 09-7874968

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ-ชื่อสกุล	นายสมศักดิ์ สิทธิวันชัย
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 21 ธันวาคม 2498
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	20 ซอยวชิรธรรมสาธิต 76 ถนนสุขุมวิท แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร 10260
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ 111/2 ถนนบางนาตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515	มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3) โรงเรียนสามัคคีคุณูปถัมภ์ จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2517	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น (ป.กศ.ต้น) คณะศึกษาศาสตร์ (วิชาเอกวิทยาศาสตร์ วิชาโทเกษตร วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2519	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) คณะศึกษาศาสตร์ (วิชาเอกวิทยาศาสตร์ วิชาโทคณิตศาสตร์) วิทยาลัยครูสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2522	การศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ (วิชาเอกชีววิทยา วิชาโทบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร